

Eurasian Bank

«Еуразиялық банк» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсанда
аяқталған жыл үшін
шоғырландырылмаған
қаржылық есептілік

Мазмұны

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі	3-8
Пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы шоғырландырылмаған есеп	9
Қаржы жағдайы туралы шоғырландырылмаған есеп	10
Ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылмаған есеп	11-12
Меншік капиталындағы өзгерістер туралы шоғырландырылмаған есеп	13-14
Шоғырландырылмаған қаржы есептілігінің ескертпелері	15-114

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектеулі серіктестік
Қазақстан, А25D6Т5, Алматы,
Достық д-лы, 180,
+7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной
ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, А25D6Т5, Алматы,
пр. Достық, 180

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

«Еуразиялық банк» АҚ Акционеріне және Директорлар кеңесіне

Пікір

Біз 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есебінен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайда немесе залал және басқа жиынтық табыс, меншікті капиталдағы өзгерістер және ақша қаражаттарының қозғалысы туралы шоғырландырылмаған есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының елеулі тұжырымдамалары мен басқа түсіндірмелі ескертпелерден тұратын «Еуразиялық банк» Акционерлік қоғамы мен оның еншілес кәсіпорындарының (әрі қарай – «Банк») шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, шоғырландырылмаған қаржылық есептілік Қаржылық есептілігінің халықаралық стандарттары жөніндегі Комитеті шығарған ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттарына (ҚЕХС қаржылық есептіліктің стандарттары) сәйкес барлық елеулі қатынастарда Банктің 2024 жылдың 31 желтоқсанындағы шоғырландырылмаған қаржылық жағдайын және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша шоғырландырылмаған қаржылық нәтижелерін және шоғырландырылмаған ақша қаражаттарының қозғалысын әділ көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз Аудиттің халықаралық стандарттарына сәйкес аудит жүргіздік. Осы стандарттар бойынша біздің жауапкершілігіміз одан әрі есебіміздің *«Шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі»* бөлімінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық әдеп стандарттары Кеңесінің кәсіби бухгалтерлер әдеп кодексіне (БАХӘСК кодексі) және біздің шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарға сәйкес Банкқа қатысты тәуелсіз болып табыламыз, және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді осы талаптар мен БАХӘСК Кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері – біздің кәсіби пайымдауымыз бойынша, ағымдағы кезеңнің шоғырландырылмаған қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған мәселелер. Бұл мәселелер толығымен біздің шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің аудитінің мәнмәтіні мен осы есептілік туралы біздің пікіріміздің қалыптасуында қарастырылды және біз осы мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдар («ККЗ»)

Шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің 3 (ж) және 15-ескертпелерін қар.

Аудиттің негізгі мәселесі	Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер
Клиенттерге берілген кредиттер активтердің жалпы шамасының 47%-ын құрайды, және тұрақты негізде бағаланатын және пайдаланылатын жорамалдарға сезімтал күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің шегерілуімен қамтылып көрсетіледі. Банк басшылықтан кәсіби пайымдауды қолдануды және мынадай негізгі салаларға жататын жорамалдарды пайдалануды талап ететін ККЗ бағалау моделін пайдаланады: - клиенттерге берілген несиелерге қатысты кредиттік тәуекелдің және дефолт оқиғаларының елеулі өсуін уақтылы анықтау (ҚЕХС (IFRS) 9-ға сәйкес 1, 2 және 3-Сатыларға жатқызу); - дефолт (PD) ықтималдығын және дефолт болған жағдайда шығын мөлшерін (LGD) бағалау; - бастапқы тану кезінде 3-Сатыға жатқызылған несиелер мен несиелік құнсызданған активтер бойынша күтілетін ақша ағындарын бағалау.	Біз ҚЕХС (IFRS) 9 талаптарына сәйкестігі тұрғысынан, соның ішінде талдауға қаржылық тәуекелдерді басқару саласындағы біздің мамандарды тарту арқылы ККЗ-ны бағалауға қатысты Банктің әдіснамасы мен саясатының негізгі аспектілерін талдадық. ККЗ резервін есептеу кезінде басшылық жасаған кәсіби пайымдаулар мен жорамалдардың барабарлығын талдау үшін біз келесі рәсімдерді жүргіздік: — Корпоративтік клиенттерге берілген несиелер бойынша біз несиелерді тиісті Сатыларға уақтылы жатқызуға қатысты бақылаулардың әрленімі мен енгізілуін бағаладық. Корпоративтік пен бөлшек клиенттерге берілген несиелерге қатысты біз тиісті жүйелердегі кешіктірулерді уақтылы қамтып көрсетуге қатысты бақылаулардың әрленімі мен енгізілуін бағалап, олардың операциялық тиімділігін сынадық. — ККЗ бағасының әлеуетті өзгеруі шоғырландырылмаған қаржылық есептілікке елеулі әсер етуі мүмкін корпоративтік клиенттерге берілген несиелер іріктемесі бойынша біз қаржылық және қаржылық емес ақпаратты, сондай-ақ жорамалдар мен Банк қолданған кәсіби пайымдауларды талдау арқылы Сатыларды анықтаудың дұрыстығын тексердік. — Корпоративтік клиенттерге берілген несиелерді іріктеу бойынша біз PD және LGD есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректердің дұрыстығын бастапқы құжаттармен салыстыру арқылы, сондай-ақ ККЗ-ны есептеу және Банк пайдаланатын деректермен салыстыру

Клиенттерге берілген несиелердің елеулі көлеміне, сондай-ақ ККЗ бойынша резервтің шамасын бағалауға тән белгісіздікке байланысты бұл мәселе аудиттің негізгі мәселесі болып табылады.	үшін пайдаланылатын кепіл мүлкінің құнын бағалау арқылы тексердік. — 3-Кезеңге, бастапқы таныған кезде кредиттік-құнсызданған активтеріне жатқызылған корпоративтік клиенттерге берілген кредиттерді іріктеу бойынша жеке бағаланатын ККЗ резервтері бойынша біз қолда бар нарықтық ақпаратқа сүйене отырып, өткізілетін кепіл құнын бағалауды, оның ішінде бағалау саласындағы мамандарымызды тарта отырып, және оларды іске асыру мерзімдерін қоса алғанда, болашақ ақша ағындарын есептеу кезінде Банк пайдаланатын жорамалдарды сыни тұрғыдан бағаладық. — Іріктеп алу негізінде біз бөлшек клиенттерге берілген несиелер бойынша ККЗ-ны бағалау үшін пайдаланылатын үлгінің бастапқы деректерін алғашқы құжаттармен салыстырып, осы несиелердің тиісті Сатыларға дұрыс жатқызылуын тексердік. — Қаржы тәуекелдерін басқару саласындағы мамандарды тарта отырып, біз 2024 жылдың 1 қаңтарында жасалған бағалауды 2024 жылдың нақты нәтижелерімен салыстыру арқылы ККЗ-ны есептеу үшін Банк пайдаланатын үлгілердің жалпы болжағыш қабілетін бағаладық. — Біз ККЗ-ны есептеуде пайдаланылатын формулалардың математикалық дәлдігін тексердік, сондай-ақ жалпы алғанда, ККЗ-ны қайта есептеудің аналитикалық рәсімдерін жүргіздік. Сондай-ақ, біз шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктегі ақпаратты ашу Банктің несиелік тәуекелге ұшырағыштығын лайықты түрде көрсететінін-көрсетпейтінін бағалауды тексердік.
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің пайдаланылуымен есептелген клиенттерге берілген несиелер бойынша пайыздық табысты тану	
Шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің 3(м)(i)(ii), 4 және 15-ескертпелерін қар.	
Аудиттің негізгі мәселесі	Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын клиенттерге берілген несиелер бойынша пайыздық табыс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің пайдаланылуымен есептеледі	Біз 9 ҚЕХС (IFRS) талаптарына сәйкестігі үшін тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық табысты тануға қатысты Банк есеп саясатының негізгі аспектілерін талдадық. Біз келесі рәсімдерді жүргіздік:

және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің пайдаланылуымен есептелген Банктің жалпы пайыздық табысының 77%-ын құрайды. Банкте берілген несиелер бойынша жалпы табыстылықтың ажырамас бөлігі ретінде есепке алынатын бөлшек несиелерді беруге байланысты комиссиялық кірістердің алуан түрлері бар, сондай-ақ бөлшек клиенттерге берілген несиелердің елеулі бөлігі сатылы атаулы пайыздық мөлшерлеменің шарттарын қамтиды. Біз бұл саланы негізгі аудит мәселесі ретінде айқындадық, себебі клиенттерге берілген несиелер бойынша пайыздық табыс Банктің жиынтық түсімінің елеулі бөлігін құрайды, және де тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолданудың қиындығына байланысты.	— клиенттерге берілген несиелер бойынша Банктің есепке алу жүйесінде атаулы пайыздық табыстың есептелуіне қатысты бақылаулардың әрленімі мен енгізілуін бағалап, операциялық тиімділігін сынадық; — тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің пайдаланылуымен есептелген пайыздық табысты тану бойынша есеп саясатын қолдануда Банктің несиелік өнімдері мен негізгі пайымдауларына талдау жүргіздік; — іріктеп алу негізінде клиенттерге берілген несиелер бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемесін қайта есептедік; — есептеулерде пайдаланылған кіріс деректерін іріктеп алу негізінде алғашқы құжаттармен салыстырып тексердік; — клиенттерге берілген несиелер бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісінің пайдаланылуымен есептелген пайыздық табысты қайта есептеу рәсімдерін жүргіздік.
---	--

Басқа ақпарат

Басшылық басқа ақпарат үшін жауапты. Басқа ақпарат Банктің 2024 жылғы жылдық есебінде қамтылған ақпаратты қамтиды, бірақ шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті және ол туралы біздің аудиторлық есепті қамтымайды. Банктің 2024 жылғы жылдық есебі бізге, болжаммен, осы аудиторлық есептің күнінен кейін беріледі.

Біздің шоғырландырылмаған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратты қамтымайды және біз басқа ақпаратқа қатысты қандай да бір нысандағы сенімділік қорытындысын білдірмейміз.

Біздің шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің аудитіне байланысты біздің жауапкершілігіміз мүмкін болған жағдайда жоғарыда анықталған басқа ақпаратты оқу және басқа ақпаратты оқу барысында оның шоғырландырылмаған қаржылық есептілікпен немесе аудит барысында алған біздің білімімізбен елеулі дәйексіздігін немесе елеулі бұрмаланған болып көрінуін қарастыру.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік үшін Банк басшылығы мен корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың жауапкершілігі

Басшылық ҚЕХС стандарттарына сәйкес шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің дайындауы мен әділ ұсынылуына және де алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбаған шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін басшылық қажет деп анықтайтын ішкі бақылау жүйесіне жауапты.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Банктің үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Банкті жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған немесе одан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдану үшін жауапты.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Банктің шоғырландырылмаған қаржылық есептілігін дайындауды қадағалауға жауапты.

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы ақылға қонымды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Ақылға қонымды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды әрқашан табатындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

АХС-ға сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз келесілерді орындаймыз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатымен, бірақ Банктің ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатынсыз, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің түсінігін аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылықпен дайындалған ашып көрсетілген ақпаратты бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Банктің үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді түрлендіруіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Банктің үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;

— шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ашып көрсетілген ақпараты енетін бүтіндей ұсынылуын, құрылымы мен мазмұнын, және де шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды әділ ұсынылуын қамтамасыз етілетіндей көрсетуін бағалаймыз.

Біз басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға, тым болмағанда, аудиттің жоспарланған көлемі мен уақытын, сондай-ақ, біз аудит барысында анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері енетін аудиттің елеулі табуларын айтып білдіре отырамыз.

Біз, сонымен қатар, басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты сәйкес әдептілік талаптарын орындағанымыз туралы мәлімдеме береміз және барлық қарым қатынастар мен біздің тәуелсіздігімізге ықпал етеді деп негізді түрде санауға болатын өзге мәселелер және де сәйкес жағдайларда соған қатысты қорғау шаралары туралы айтып білдіре отырамыз.

Басқару өкілеттілігіне ие тұлғаларға айтып білдірген мәселелер арасынан біз ағымдағы кезеңнің шоғырландырылмаған қаржылық есептілігінің аудитінде ең маңызды болған және сәйкесінше негізгі аудит мәселелері болып табылатын мәселелерді анықтаймыз. Біз бұл сұрақтарды, егер бұл мәселелер туралы ақпаратты көпшілікке жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайларды қоспағанда немесе өте сирек жағдайларда қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есепте хабарланбауы тиіс, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың салдары оны хабарлаудың өлеуметтік маңызды пайдасынан асып түседі деген қорытындыға келсек, аудиторлық есепте сипаттаймыз.

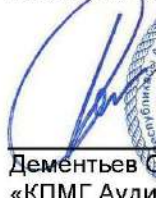
Аудиттің нәтижесі болып табылатын тәуелсіз аудиторлардың есебінің келісім партнеры:

Урдабаева А. А.
Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудитору
2012 жылдың 27 тамызында берілген
№ МФ-0000096 аудитордың біліктілік куәлігі

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген мемлекеттік лицензияның №0000021

Дементьев С. А.
«КПМГ Аудит» ЖШС Жарғы негізінде
өрекет ететін Бас директоры

2025 жылдың 25 сәуірі

«Еуразиялық банк» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін пайда немесе залал және
басқа жиынтық кіріс туралы шоғырландырылмаған есеп

	Ескертпе	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер	4	329,430,904	326,106,579
Пайыздық шығындар	4	(171,663,162)	(153,715,843)
Таза пайыздық кірістер	4	157,767,742	172,390,736
Комиссиялық кірістер	5	38,331,670	44,902,171
Комиссиялық шығыстар	5	(18,359,949)	(15,268,953)
Таза комиссиялық кірістер		19,971,721	29,633,218
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен жасалатын операциялардан түсетін таза пайда	6	1,117,436	9,689,070
Шетел валютасымен жүргізілетін операциялардан түсетін таза пайда	7	44,203,091	45,200,812
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерімен жасалатын операциялардан түсетін таза пайда		3,476,910	2,760,804
Басқа таза операциялық шығыстар		(5,156,692)	(994,501)
Құнсызданудан болған залалдар, өзге де әкімшілік шығыстар мен табыс салығы шегерілгенге дейінгі операциялық кіріс		221,380,208	258,680,139
Борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған залалдар	8	(42,115,616)	(70,742,280)
Кредит беру жөніндегі міндеттемелер мен қаржылық кепілдік шарттарына қатысты құнсызданудан болған залалдар		(252,949)	(2,092,778)
Персоналға жұмсалған шығындар	9	(49,236,750)	(43,357,131)
Басқа жалпы және әкімшілік шығындар	10	(34,714,621)	(20,599,684)
Салық салынғанға дейінгі пайда		95,060,272	121,888,266
Табыс салығының шығысы	11	(10,119,296)	(24,996,734)
Бір жылдағы пайда		84,940,976	96,891,532
Басқа жиынтық кіріс			
Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:			
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалау жөніндегі резерв:			
- әділ құнның таза өзгеруі		15,658,792	12,734,704
- пайда немесе залал құрамына ауыстырылған әділ құнның таза өзгеруі		(3,476,910)	(2,760,804)
Кейінге қалдырылған салықтың өзгерісі		(646,429)	1,327,864
Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін барлық баптар		11,535,453	11,301,764
Жыл ішіндегі барлық басқа жиынтық кіріс		11,535,453	11,301,764
Бір жылдағы жалпы жиынтық кіріс		96,476,429	108,193,296
Акцияға шаққандағы пайда			
Акцияға шаққандағы базалық және азайтылған пайда (теңге)	28	3,944.63	4,553.37

9-дан 114-ке дейінгі беттерде ұсынылған шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті басшылық 2025 жылдың 25 сәуірінде мақұлдап, басшылық атынан оған қол қойылды:

Сатиева Л. А.
Басқарма Төрағасы

Хамидуллин А. Е.
Басқарма Төрағасының
орынбасары

Рахметова С. К.
Бас бухгалтер

Пайда немесе залал және басқа жиынтық кіріс туралы шоғырландырылмаған есептің көрсеткіштерін осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қарау керек.

	Ескертпе	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
АКТИВТЕР			
Ақша қаражаттары мен олардың баламалары	12	632,686,811	519,666,758
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары		2,595,712	285,199
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер			
Банк меншігіндегі	13	534,905,461	462,928,893
«Репо» шарттары бойынша кепілге салынған	13	169,542,458	-
Банктердегі шоттар мен депозиттер	14	147,195,660	134,264,929
Клиенттерге берілген кредиттер	15	1,482,480,721	1,362,720,778
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар			
Банк меншігіндегі	16	39,556,205	130,510,548
«Репо» шарттары бойынша кепілге салынған	16	43,926,775	32,465,139
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар	17	7,560,000	-
Ағымдағы салық активі		2,027,276	67,843
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтер	18	29,082,254	26,512,087
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	18	2,348,618	2,116,849
Басқа активтер	19	30,166,941	25,327,454
Барлық активтер		3,124,074,892	2,696,866,477
МІНДЕТТЕМЕЛЕР			
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары		1,063,209	134,362
Банктердің шоттары мен депозиттері	20	25,402,755	20,316,541
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	21	212,452,958	32,226,575
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	22	2,288,633,132	2,143,970,516
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	23, 25	8,270,821	8,273,979
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	24, 25	66,491,096	64,644,603
Өзге де тартылған қаражаттар	25	74,662,871	72,984,547
Жалға алу міндеттемелері	25	2,973,358	2,671,354
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	11	9,217,003	14,509,077
Басқа да міндеттемелер	26	34,494,131	33,197,794
Барлық міндеттемелер		2,723,661,334	2,392,929,348
МЕНШІК КАПИТАЛ			
Акционерлік капитал	27	61,135,197	61,135,197
Эмиссиялық кіріс		2,025,632	2,025,632
Жалпы банкілік тәуекелдер жөніндегі қор		8,234,923	8,234,923
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалау бойынша резерв		17,345,810	5,810,357
Бөлінбеген пайда		311,671,996	226,731,020
Барлық меншік капитал		400,413,558	303,937,129
Барлық міндеттемелер мен меншік капитал		3,124,074,892	2,696,866,477
Бір жай акцияның баланстық құны (теңге)	27 (в)	18,683.89	14,072.09

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есептің көрсеткіштерін осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қараған жөн.

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
ОПЕРАЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Алынған пайыздық кірістер	337,780,238	298,704,250
Төленген пайыздық шығындар	(167,847,165)	(147,905,262)
Алынған комиссиялық кірістер	37,755,169	44,858,566
Төленген комиссиялық шығындар	(18,359,949)	(15,268,953)
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен операциялар бойынша таза (төлемдер)/түсімдер	(460,161)	9,663,447
Шетел валютасымен жүргізілетін операциялар бойынша таза түсімдер	43,905,572	49,471,781
Өзге төлемдер	(3,001,970)	(134,189)
Персоналға төленген шығындар	(44,343,070)	(38,510,301)
Төленген өзге де жалпы және әкімшілік шығыстар	(29,212,366)	(15,204,580)
Операциялық активтердің (ұлғаюы)/азаюы		
Банктердегі шоттар мен депозиттер	(421,162)	(123,358,212)
Клиенттерге берілген кредиттер	(179,278,474)	(372,118,748)
Басқа активтер	316,754	(847,494)
Операциялық міндеттемелердің ұлғаюы/(азаюы)		
Банктердің шоттары мен депозиттері	2,318,253	(73,132)
«Репо» мәмілелерсі бойынша кредиторлық берешек	180,008,168	31,968,083
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	22,697,161	225,785,697
Басқа да міндеттемелер	(894,705)	912,568
Табыс салығын төлеуге дейін операциялық қызметтен алынған/(пайдаланылған) таза ақша ағындары	180,962,293	(52,056,479)
Табыс салығын төлеу	(18,017,233)	(26,504,853)
Операциялық қызметтен алынған/(пайдаланылған) ақша қаражаттарының ағындары	162,945,060	(78,561,332)
ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Еншілес кәсіпорынның акционерлік капиталына салым	(7,560,000)	-
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтерді сатып алу	(699,010,826)	(774,095,614)
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін сату және өтеу	525,067,968	449,693,876
Бағалы металдарды сатып алу	(128,698)	(424,320)
Бағалы металдарды сату	370,993	307,781
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестицияларды сатып алу	-	(34,581,915)
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестицияларды өтеу	100,955,315	92,011,890
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтерді сатып алу	(6,950,415)	(8,702,093)
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтерді сату	22,827	22,576
Инвестициялық қызметте пайдаланылған ақша ағындары	(87,232,836)	(275,767,819)

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылмаған есептің көрсеткіштері осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы керек.

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
ҚАРЖЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТЕН ТҮСКЕН АҚША ҚАРАЖАТТАРЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ		
Шығарылған борыштық бағалы қағаздарды өтеу	-	(8,118,890)
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздардан түсетін түсімдер	-	450,011
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздарды өтеу	(2,952,200)	(14,974,550)
Басқа да тартылған қаражаттың түсімі	12,431,372	5,102,864
Басқа да тартылған қаражатты өтеу	(10,756,250)	(2,197,036)
Жалдау шарттары бойынша төлемдер	(1,694,415)	(1,349,839)
Қаржылық қызметте пайдаланылған ақша қаражаттарының ағындары	(2,971,493)	(21,087,440)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының таза ұлғаюы/(азаюы)	72,740,731	(375,416,591)
Валюта бағамдарының өзгеруінің ақша қаражаттары мен олардың баламаларына тигізетін әсері	40,259,114	(12,151,217)
Күтілетін кредиттік залалдардың өзгерістерінің әсері	20,208	341,175
Жыл басындағы ақша қаражаттары мен олардың баламалары	519,666,758	906,893,391
Жыл соңындағы жағдай бойынша ақша қаражаты мен олардың баламалары (12-ескерпе)	632,686,811	519,666,758

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылмаған есептің көрсеткіштері осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қаралуы керек.

	Акционерлік капитал	Эмиссиялық кіріс	Жалпы банкілік тәуекелдер жөніндегі қор	Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалау бойынша резерв	Бөлінбеген пайда	Барлық меншік капитал
мың теңге						
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	61,135,197	2,025,632	8,234,923	(5,491,407)	129,839,488	195,743,833
Жалпы жиынтық кіріс						
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	96,891,532	96,891,532
Басқа жиынтық кіріс						
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>						
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерінің әділ құнының таза өзгерісі	-	-	-	12,734,704	-	12,734,704
Пайда немесе залал құрамына аударылған басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерінің әділ құнының таза өзгерісі	-	-	-	(2,760,804)	-	(2,760,804)
Кейінге қалдырылған салықтың өзгерісі	-	-	-	1,327,864	-	1,327,864
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін барлық баптар</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>11,301,764</i>	<i>-</i>	<i>11,301,764</i>
Барлық басқа жиынтық кіріс	-	-	-	11,301,764	-	11,301,764
Бір жылдағы жалпы жиынтық кіріс	-	-	-	11,301,764	96,891,532	108,193,296
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	61,135,197	2,025,632	8,234,923	5,810,357	226,731,020	303,937,129

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылмаған есептің көрсеткіштерін осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қараған жөн.

мың теңге	Акционерлік капитал	Эмиссиялық кіріс	Жалпы банкілік тәуекелдер жөніндегі қор	Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалау бойынша резерв	Бөлінбеген пайда	Барлық меншік капитал
2024 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	61,135,197	2,025,632	8,234,923	5,810,357	226,731,020	303,937,129
Жалпы жиынтық кіріс						
Бір жылдағы пайда	-	-	-	-	84,940,976	84,940,976
Басқа жиынтық кіріс						
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін баптар:</i>						
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерінің әділ құнының таза өзгерісі	-	-	-	15,658,792	-	15,658,792
Пайда немесе залал құрамына аударылған басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерінің әділ құнының таза өзгерісі	-	-	-	(3,476,910)	-	(3,476,910)
Кейінге қалдырылған салықтың өзгерісі (11-ескертпе)	-	-	-	(646,429)	-	(646,429)
<i>Пайда немесе залал құрамына қайта жіктелген немесе кейіннен қайта жіктелуі мүмкін барлық баптар</i>	-	-	-	11,535,453	-	11,535,453
Барлық басқа жиынтық кіріс	-	-	-	11,535,453	-	11,535,453
Бір жылдағы жалпы жиынтық кіріс	-	-	-	11,535,453	84,940,976	96,476,429
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	61,135,197	2,025,632	8,234,923	17,345,810	311,671,996	400,413,558

Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылмаған есептің көрсеткіштерін осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылатын ескертпелермен бірге қараған жөн.

1 Жалпы ережелер

(а) Негізгі қызмет

Банк 1994 жылы Қазақстан Республикасында Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жабық акционерлік қоғам ретінде құрылды. 2003 жылғы заңнамаға енгізілген өзгерістердің салдарынан Банк 2003 жылғы 2 қыркүйекте акционерлік қоғам ретінде қайта тіркелді. Банк өз қызметін 2020 жылғы 3 ақпанда берілген №1.2.68/242/40 банктік және өзге де операцияларды жүргізуге арналған банктік лицензия және бағалы қағаздар нарығындағы қызмет негізінде жүзеге асырады. Банк қызметінің негізгі түрлері депозиттерді тарту және клиент шоттарын жүргізу, кредиттер мен кепілдіктер беру, кастодиандық қызметтер көрсету және есеп айырысу-кассалық қызмет көрсету, бағалы қағаздармен және шетел валютасымен операциялар жүргізу болып табылады.

Банк Қазақстандық депозиттерге кепілдік беру қорының мүшесі болып табылады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өз қызметін Қазақстан Республикасының аумағында жүзеге асыратын Банктің 19 өңірлік филиалы (2023 жылы: 19) және 122 есептік-кассалық бөлімшесі (2023 жылы: 118) бар.

Банктің бас кеңсесінің заңды мекенжайы: Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Қонаев к-сі, 56.

2017 жылғы 21 тамызда банктің еншілес кәсіпорындары – «Евразийский проект 1» ЖШС мен «Евразийский проект 2» ЖШС тіркелді. Аталған кәсіпорындардың негізгі қызметі банктің күмәнді және үмітсіз активтерін сатып алу және басқару болып табылады.

2024 жылғы 11 қаңтарда Өзбекстан Республикасының Орталық банкі «Еуразиялық Банк» АҚ жаңа еншілес банктің тіркелгенін бекітті.

(б) Акционерлер

2024 жылғы 31 желтоқсан мен 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Еуразиялық қаржы компаниясы» АҚ («ЕҚК») Банктің бас компаниясы болып табылады және Банктің 100% акцияларына иелік етеді. Мукадасхан Ибрагимов, Патох Шодиев, Александр Машкевич ЕҚК акционерлері болып табылады, олардың әрқайсысы 33.3% акцияға ие.

(в) Қазақстан Республикасында шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Банк қызметі Қазақстанда жүзеге асырылады. Тиісінше дамушы нарықтың ерекшеліктеріне тән Қазақстанның экономикасы мен қаржы нарықтары Банктің бизнесіне әсер етеді. Құқықтық, салықтық және әкімшілік жүйелер дамуын жалғастыруда, алайда олардың талаптарын түсіндірудің екіұштылық тәуекелімен ұштасады, олар сондай-ақ жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл басқа заңдық және фискалдық кедергілермен бірге Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша проблемалар туғызады. Қазақстандық теңге бағамының құбылмалылығы, әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының тұрақсыздығы және Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы жалғасып жатқан әскери жанжал да шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттарының белгісіздік деңгейін арттырады.

Сонымен қатар 2025 жылдың сәуірінде Америка Құрама Штаттарының (Трамп әкімшілігі) белгілі бір тауар санаттарын импорттаудың жаңа тарифтерін енгізуі жаһандық экономика мен халықаралық сауда қызметінің жай-күйіне қосымша тәуекелдер туғызды. Сыртқы сауда саясатындағы аталған өзгерістер Қазақстандағы макроэкономикалық жағдай мен Банктің қызметіне әсер етуі мүмкін.

Ұсынылып отырған шоғырландырылмаған қаржылық есептілік Қазақстанда бизнес жүргізу шарттары Банктің қызметі мен қаржылық жағдайына қандай әсер ететініне басшылық көзқарасын көрсетеді. Болашақ шаруашылық жағдайларының нақты әсері олардың басшылығының бағасынан өзгеше болуы мүмкін.

2 Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті жасау қағидаттары

(а) Қолданылатын стандарттар

Қоса беріліп отырған шоғырландырылмаған қаржылық есептілік халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес («ҚЕХС») шығарған ҚЕХС қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес дайындалды.

Сондай-ақ Банк 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған бір жылдың шоғырландырылған қаржы есебін ҚЕХС-ке сәйкес дайындады, аталған есепті Қазақстан Республикасы Алматы қ., Қонаев к-сі, 56 мекенжайында орналасқан Банктің бас кеңсесінен алуға болады.

(б) Қаржылық көрсеткіштерді бағалау қағидаттары

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілік әділ құны бойынша бағаланатын белгілі бір қаржы құралдарынан басқа, нақты шығындар бойынша есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

(в) Аталған шоғырландырылмаған қаржылық есептілік деректерін ұсынудың валютасы мен функционалдық валютасы

Банктің функционалдық валютасы қазақстандық теңге («теңге») болып табылады, ол Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отырып, Банк жүргізетін операциялардың көпшілігінің экономикалық мәнін және оның қызметіне әсер ететін соған байланысты мән-жайларды жақсы көрсетеді.

Теңге сондай-ақ осы шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің деректерін ұсыну валютасы болып табылады. Шоғырландырылмаған қаржы есептілігінің барлық деректері мың теңгеге дейінгі дәлдікпен дөңгелектенді.

(г) Бағалау мен пайымдауды қолдану

ҚЕХС талаптарына сәйкес шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті дайындау басшылықты есеп саясатын қолдану және шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте ұсынылған активтер мен міндеттемелердің, кірістер мен шығыстардың мөлшеріне әсер ететін пайымдаулар, есептік бағалаулар мен болжамдарды жасауға міндеттейді. Нақты нәтижелер көрсетілген бағалаулардан өзгеше болуы мүмкін.

Бағалау және олардың негізінде жатқан болжамдар тұрақты негізде қайта қаралады. Бағалардағы түзетулер тиісті бағалаулар қайта қаралған есепті кезеңде және олар қозғайтын кез келген кейінгі кезеңдерде танылады.

Бұдан әрі аталған Ескертпелер есеп саясатының ережелерін қолдану кезінде елеулі белгісіз бағалаулар мен сыни дәлелді пайымдауларға қатысты ақпаратты ұсынады:

- қаржылық активтердің жіктелуі: қаржылық активтер ұсталатын бизнес-модельді бағалау және қаржылық активтің шарттық талаптары тек негізгі қарыз бен негізгі қарыздың өтелмеген қалдығына пайыздарды төлеуді көздейтінін бағалау – 3(г)(і) ескертпе;
- бастапқы танылған сәттен бастап қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі өсімі орын алғанын бағалау критерийлерін белгілеу, болжамды ақпаратты күтілетін кредиттік залалдарды бағалауға енгізу жөніндегі әдіснаманы айқындау, сондай-ақ күтілетін кредиттік шығындарды бағалау үшін пайдаланылатын модельдерді таңдау және бекіту – 3(ж)(іі)- (iv)-ескертпе -және 15(б)-ескертпе;
- қаржы құралдарының құнсыздануы: күтілетін кредиттік залалдарды бағалау моделі үшін бастапқы деректерді айқындау, оның ішінде болжамды ақпаратты қосу – 3(ж)(iv)-ескертпе;
- агенттік қызметтерден түсетін комиссиялық табысты тану – 3(н) ескертпе.

(д) Банктің қызметінің үздіксіздігін бағалау

Қоса беріліп отырған шоғырландырылмаған қаржы есептілігі Банк қызметінің үздіксіздігі туралы болжамға сүйене отырып дайындалды.

3 Есеп саясатының маңызды ережелері

Бұдан әрі сипатталған есеп саясатының ережелерін Банк осы шоғырландырылмаған қаржы есептілігінде ұсынылған барлық есепті кезеңдерде дәйекті түрде қолданды.

(а) Еншілес ұйымдардың инвестицияларын шоғырландырылмаған қаржы есептілікте есепке алу

Еншілес ұйымдар Банк бақылауындағы инвестиция объектілері болып табылады. Егер Банк инвестиция объектісіне қатысудан түсетін ауыспалы табысқа байланысты тәуекелге ұшыраса немесе осындай кірісті алу құқығы болған жағдайда, сондай-ақ инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану арқылы көрсетілген осындай кірістің мөлшеріне әсер ету қабілеті болған жағдайда, Банк инвестиция объектісін бақылайды. Еншілес ұйымдардың инвестициялары Банктің шоғырландырылмаған қаржылық есептілігінде нақты құны бойынша ескеріледі.

Еншілес компания инвестицияларының құнсыздануы

Банк әрбір есепті күні еншілес компаниялардың инвестицияларының ықтимал құнсыздану белгілерін айқындайды. Мұндай белгілер болған кезде немесе егер инвестициялардың құнсыздануына жыл сайынғы тестілеу жүргізу талап етілсе, Банк өтелетін инвестициялардың сомасын бағалайды. Өтелетін инвестиция сомасы келесі шамалардың ішіндегі ең үлкені болып табылады: шығу шығындары мен активті пайдалану құнын шегергендегі әділ актив құны.

Актив негізінен басқа активтер немесе активтер топтары өндіретін ағындардан тәуелсіз ақша ағындарын тудырмайтын жағдайларды қоспағанда, жеке активтің өтелетін сомасы анықталады. Егер активтің немесе ақша қаражатын өндіретін бірліктің баланстық құны оның өтелетін сомасынан асып кетсе, актив құнсызданған болып есептеледі және өтелетін сомаға дейін есептен шығарылады. Пайдалану құнын бағалау кезінде есептелген болашақ ақша ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және активке тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесі бойынша дисконтталған құнға дейін дисконтталады. Шығу шығындарын шегергендегі әділ құнды анықтау кезінде соңғы нарықтық операциялар ескеріледі. Олар болмаған жағдайда тиісті бағалау моделі қолданылады. Бұл есептеулер бағалау коэффициенттерімен, нарықта еркін айналымдағы акция бағасының баға белгілеулерімен немесе әділ құнның басқа да қолжетімді көрсеткіштерімен расталады. Банк құнсыздану сомасын жекелеген активтер жатқызылған ақша қаражатын өндіретін әрбір бірлік үшін жеке дайындалатын егжей-тегжейлі жоспарлар мен болжамды есептеулер негізінде айқындайды. Бұл жоспарлар мен болжамды есептеулер әдетте бес жылға жасалады. Ұзақ мерзімді өсу қарқыны бесінші жылдан кейінгі болжамды болашақ ақша ағындарына есептелініп қолданылады.

Еншілес компания инвестицияларының құнсыздануынан болған залалдар «Еншілес кәсіпорын инвестицияларының құнсыздануынан болған залалдар» құрамындағы пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылмаған есепте танылады. Банк әрбір есеп беретін күні гудвилді қоспағанда, инвестициялардың құнсыздануынан бұрын танылған шығындар бұдан былай жоқ немесе азайған деген белгілерді анықтайды. Егер мұндай белгі болса, Банк өтелетін инвестиция сомасын есептейді. Құнсызданудан бұрын танылған залалдар, егер өтелетін инвестиция сомасын айқындау үшін пайдаланылған жорамалдарда құнсызданудан болған залал соңғы танылған кезден бастап өзгеріс болған жағдайда ғана қалпына келтіріледі. Қалпына келтіру сомалары инвестицияның баланстық құны оның өтелетін сомасынан аспайтындай, сондай-ақ егер өткен жылдары құнсызданудан залал танылмаса, осы инвестиция танылатын баланстық құннан аспайтындай етіп шектеледі. Құнның мұндай қалпына келуі пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылмаған есепте танылады.

(б) Шетел валютасы

Шетел валютасындағы операциялар Банктің құрамына кіретін кәсіпорындардың функционалдық валютасына операциялар жасалған күндерде қолданыста болған валюта бағамдары бойынша аударылады.

Есепті күнгі жағдай бойынша шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтер мен міндеттемелер есепті күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады. Шетел валютасында көрсетілген монетарлық активтермен және міндеттемелермен жүргізілетін операциялардан түскен пайда немесе залал кезеңнің басындағы жағдай бойынша функционалдық валютадағы амортизацияланған құн, кезең ішінде тиімді мөлшерлеме бойынша есептелген пайыздар мен төлемдер мөлшеріне түзетілген және есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша валюталық бағам бойынша функционалдық валютаға аударылған шетел валютасындағы амортизацияланған құн арасындағы айырманы білдіреді.

Шетел валютасында көрсетілген және әділ құн бойынша бағаланатын монетарлық емес активтер мен міндеттемелер әділ құн айқындалған күні қолданылатын айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валютасында көрсетілген және нақты шығындар бойынша көрсетілген монетарлық емес активтер мен міндеттемелер операция жасалған күні қолданыста болған валюта бағамы бойынша функционалдық валютаға аударылады.

Функционалдық валютаға аудару нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмалар, оларға қатысты Банк басқа жиынтық табыстың құрамында әділ құнның кейінгі өзгерістерін ұсыну туралы шешім қабылдаған үлестік қаржы құралдарын қоспағанда, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Мұндай үлестік құралдар бойынша бағамдық айырмашылықтар басқа жиынтық табыстың құрамында танылады.

Төменде Банктің шоғырландырылмаған қаржы есептілігін жасаған кезде пайдаланған жыл соңындағы валюталардың айырбастау бағамдары берілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан
Теңге/АҚШ доллары	525.11	454.56
Теңге/еуро	546.74	502.24

(в) Ақша қаражаттары мен олардың баламалары

Ақша қаражаттары мен олардың баламаларына қолма-қол банкноттар мен монеталар, ҚРҰБ және басқа банктердегі бос қалдықтар («Ностро» үлгісіндегі шоттар), сондай-ақ әділ құнның өзгеру қаупіне ұшырамайтын және қысқа мерзімді міндеттемелерді реттеу үшін Банк пайдаланатын бастапқы өтеу мерзімі 3 айдан аз жоғары өтімді қаржылық активтер жатады. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары амортизацияланған құн бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетіледі.

(г) Қаржы құралдары

(і) Қаржы құралдарын жіктеу

ХҚЕС-ке (IFRS) 9 сәйкес «Қаржы құралдары» қаржылық активтер ақша ағындарын қалыптастыру мақсатында өздерінің қаржылық активтерін басқару үшін Банк пайдаланатын бизнес-модельге байланысты келесі санаттарға жіктеледі:

SPPI («solely payments of principal and interest») критерийіне сәйкес келетін «Шарттық ақша ағындарын алу және/немесе сату үшін ұстап қалу» бизнес-моделі шеңберінде **басқа жиынтық табыс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы құралдары**. Бұл бизнес-модель мақсатқа шартта көзделген ақша ағындарын алу арқылы да, активті сату арқылы да қол жеткізіледі деп болжайды. Осы модель шеңберінде сату деңгейі «шарттық ақша ағындарын алу үшін ұстап қалу» бизнес-моделіне қарағанда әдетте жоғары (активтермен жасалатын мәмілелердің жиілігі мен көлемі бойынша) болады.

«Шарттық ақша ағындарын алу үшін ұстап қалу» бизнес-моделі шеңберінде **амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржы құралдары** SPPI критерийіне сәйкес келеді. Осы бизнес-модель шеңберінде көзделген мақсат:

- шартта көзделген ақша қаражатының ағындарын алу мақсатында активтерді ұстап қалу;

- осы модельдің мақсатына қатысты сату қосалқы болып табылады;
- осы модельдегі сату деңгейі, әдетте, басқа бизнес-модельдермен салыстырғанда ең төмен (активтермен жасалған мәмілелердің жиілігі мен көлемі бойынша).

SPPI критерийіне сәйкес келмейтін «Әділ құн негізінде активтерді басқару және активтерді сату арқылы ақша ағындарын барынша арттыру» бизнес-моделі шеңберінде **пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары**.

Осы бизнес-модель шеңберінде «алу үшін ұстап қалу» мақсаты көзделмеген және «алу және/немесе сату үшін ұстап қалу» мақсаты көзделмеген. Шартта қарастырылған ақша ағындарын алу осы модельдің мақсатына қатысты екінші дәрежелі болып табылады.

Нақты қаржылық активтерге арналған бизнес-модельді анықтау үшін Банк келесі ақпаратты талдайды:

- бизнес-модельдің (және осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қаржылық активтердің) нәтижелілігі қалай бағаланады және бұл ақпарат негізгі басқару персоналына қалай хабарланатынын;
- бизнес-модельдің өнімділігіне әсер ететін тәуекелдер (және осы бизнес-модельде ұсталатын қаржылық активтер) және осы тәуекелдер қалай басқарылатынын;
- портфельді басқаруға жауапты менеджерлер қалай марапатталады, мысалы, бұл сыйақы олар басқаратын активтердің әділ құнына немесе олар активтерден алған шартта көзделген ақша ағындарына байланыстылығын;
- өткен кезеңдердегі сату жиілігі, көлемі мен мерзімі, мұндай сатылымдардың себептері, сондай-ақ болашақ сату деңгейіне қатысты күтулер. Бұл ретте сату деңгейлері туралы ақпарат басқа деректерден оқшау емес, Банктің қаржылық активтерді басқару мақсатына қалай қол жеткізетінін және ақша қаражаттарының ағындары қалай іске асырылатынын біртұтас тұтас талдау шеңберінде қаралады. Бұл өткен сатылымдар туралы ақпаратты, осы сатылым себептерін және қазіргі жағдайлармен салыстырғанда сол кездегі жағдайларды талдайды.

Банк қаржы құралы бастапқы танылған кезде оған жатқызылатын санатты анықтайды.

Банк бастапқы танылған кезде, өз қалауы бойынша амортизацияланған құн бойынша немесе басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағалау критерийлеріне сәйкес келетін қаржы активін, егер бұл басқаша болатын бухгалтерлік сәйкессіздікті жоюға немесе айтарлықтай азайтуға мүмкіндік берсе, пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағалау санатына анықтай алады.

Оң әділ құны бар саудаға арналған барлық туынды қаржы құралдары, сондай-ақ сатып алынған опциондық келісімшарттар шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте активтер ретінде көрсетіледі. Теріс әділ құны бар саудаға арналған барлық туынды қаржы құралдары, сондай-ақ шығарылған опциондық келісімшарттар шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте міндеттемелер ретінде көрсетіледі.

Банк қаржы активтері туралы мәліметтерді басқару үшін қолданылатын бизнес-модельді өзгерткен жағдайда ғана қаржы активтерін қайта жіктейді. Қайта жіктеу бизнес-модельдің өзгеру кезеңінен кейінгі келесі есепті кезеңнен бастап перспективалы түрде қолданылады.

Банк өзінің қаржылық активтерін келесі түрде жіктейді:

- *кредиттер мен дебиторлық берешек* амортизацияланған құн бойынша бағаланатын активтер ретінде жіктеледі, өйткені шарттары SPPI критерийіне сәйкес келмейтін несиелерден басқа, SPPI критерийіне сәйкес келетін «Келісімшарттық ақша ағындарын алу үшін ұстап қалу» бизнес-моделінің бөлігі ретінде басқарылады;

- корреспонденттік шоттардың қалдықтары, банкаралық кредиттер мен депозиттер, кері РЕПО операциялары амортизацияланған құны бойынша бағаланатын активтер ретінде жіктеледі, өйткені олар SPPI критерийіне сәйкес келетін «Шарттық ақша ағындарын алу үшін ұстап қалу» бизнес-моделі шеңберінде басқарылады;
- борыштық бағалы қағаздар тандалған бизнес үлгісіне және SPPI критерийіне сәйкестігіне байланысты кез келген үш жіктеу санатына жіктелуі мүмкін;
- үлестік бағалы қағаздар, әдетте, оның кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамындағы өзгерістерін көрсете отырып, әділ құн бойынша бағаланатын құралдар санатына жіктелетін болады;
- туынды қаржы құралдары оның кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамындағы өзгерістерін көрсете отырып, әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері санатына жіктеледі.

Бастапқы тану кезіндегі қаржылық міндеттемелер келесі құралдарды қоспағанда, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын болып жіктеледі:

- пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер ХҚЕС (IFRS) 9 банктің қалауы бойынша қаржылық міндеттемені кейіннен қайта жіктеу құқығынсыз пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде бастапқы танылған кезде жіктеу мүмкіндігін көздейді).

(ii) Шоғырландырылмаған қаржы есептілігіндегі қаржы құралдарын тану

Қаржылық активтер мен міндеттемелер Банк аталған қаржы құралдарының нысанасы болып табылатын шарттық қатынастарға түскен кезде қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетіледі. Қаржы активтерін стандартты сатып алудың барлық жағдайлары есеп айырысқан күні көрсетіледі.

(iii) Қаржы құралдарының құнын бағалау

Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржы активі немесе міндеттеме, қаржы активін немесе міндеттемені сатып алу немесе шығаруға тікелей жатқызылатын мәміле бойынша шығындар болған жағдайда, қаржылық актив немесе міндеттеме бастапқыда минус/плюс әділ құны бойынша бағаланады.

Бастапқы танылғаннан кейін активтер болып табылатын туынды қаржы құралдарымен қоса, қаржы активтері сату немесе өзге де шығарылу нәтижесінде туындауы мүмкін мәмілелер бойынша қандай да бір шығындарды шегермей, олардың әділ құны бойынша бағаланады, төмендегілердеі қоспағанда:

- тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін, корреспонденттік шот қалдықтарын, банкаралық кредиттер мен депозиттерді, сондай-ақ ақша қаражаттары мен олардың баламаларын пайдалана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланатын кредиттер мен дебиторлық берешек;
- тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, амортизацияланған құн бойынша бағаланатын «шарттық ақша ағындарын алу үшін ұстап қалу» бизнес-моделі шеңберіндегі инвестициялар;
- амортизацияланған құн бойынша бағаланатын басқа да қаржы активтері.

(iv) Амортизацияланған құн және жалпы баланстық құн

Қаржы активінің немесе міндеттеменің амортизацияланған құны тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып айқындалған бастапқы танылған құн мен өтеу сәтіндегі құн арасындағы айырманың жинақталған амортизациясының шамасына түзетілген берешектің негізгі сомасын төлеуді, сондай-ақ шығындар үшін бағалау қорын шегергенде қаржы активі немесе міндеттеме бастапқы танылған сәтте бағаланған құн болып табылады. Сыйлықақылар мен дисконттардың шамасы, сондай-ақ мәмілелер бойынша шығындардың сомалары тиісті құралдың баланстық құнына енгізіліп, осы құралдың тиімді пайыздық мөлшерлемесіне сүйене отырып амортизацияланады.

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активінің жалпы баланстық құны-шығындар үшін бағалау қорының шамасына түзетуге дейінгі қаржы активінің амортизацияланған құны.

Нарықтық емес мөлшерлемелер бойынша алынған/берілген қаржылық активтер немесе міндеттемелер әділ құн бойынша алынған/берілген кезде бағаланады, бұл ұқсас құралдар бойынша нарықтық пайыздық мөлшерлемелер бойынша дисконтталған берешек пайыздары мен негізгі сомасы (негізгі сомалары) бойынша төлемдердің болашақ сомаларын білдіреді. Егер транзакция Банкпен байланысты емес Тараптармен орындалған жағдайда, пайда болатын айырма пайда немесе залал құрамында қаржы құралдарын нарықтық құннан басқа мөлшерлемелер бойынша алу/беруден түскен пайда немесе залал ретінде көрсетіледі (әділ құнды бағалау байқалатын бастапқы деректер негізінде жүзеге асырылған жағдайда). Кейіннен мұндай активтердің немесе міндеттемелердің баланстық құны алу/(беру) сәтіндегі пайданың/(залалдың) амортизация сомасына түзетіледі және тиісті кірістер/(шығыстар) тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, пайданың немесе залалдың құрамындағы пайыздық кірістің/(шығыстың) құрамында көрсетіледі.

(v) Әділ құн бойынша бағалау қағидаты

Әділ құн-бұл активті сату кезінде алынатын немесе ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операция жағдайында міндеттемені негізгі нарықта бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында немесе ол болмаған жағдайда Банктің көрсетілген күнге қол жеткізуі бар ең тиімді нарықта берілген кезде төленетін баға. Міндеттеменің әділ құны оны орындамау қаупін көрсетеді.

Банк мүмкіндігінше, белсенді нарықта берілген құралдың бағаларын қолдана отырып, құралдың әділ құнын бағалайды. Егер актив немесе міндеттеме бойынша операциялар тұрақты негізде баға белгілеулерді айқындауға жеткілікті жиілікте әрі жеткілікті көлемде жасалса, нарық белсенді деп танылады.

Белсенді нарықта ағымдағы баға ұсыныстары болмаған жағдайда, Банк бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдаланатын және бақыланбайтын бастапқы деректерді аз пайдаланатын бағалау әдістерін пайдаланады. Таңдалған бағалау әдістері нарық қатысушылары осы жағдайларда ескеретін барлық факторларды қамтиды.

Бастапқы тану кезінде қаржы құралының әділ құнының ең жақсы дәлелі әдетте мәміленің бағасы, яғни төленген немесе алынған өтемнің әділ құны болып табылады. Егер Банк бастапқы тану кезіндегі әділ құн мәміле бағасынан өзгеше екенін анықтаса және әділ құн ұқсас актив немесе міндеттеме үшін белсенді нарықтағы ағымдағы баға белгілеулерімен расталмаса және тек бақыланатын бастапқы деректерді пайдаланатын бағалау әдістеріне негізделмесе, қаржы құралы бастапқыда әділ құн мен мәміле бағасы арасындағы айырмашылықты кейінге қалдыру үшін түзетілген әділ құн бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін айырмашылық құралдың бүкіл өмір бойы, бірақ бір сәттен кешіктірмей пайда немесе залал құрамында, бірақ бағалау бақыланатын бастапқы деректермен толық расталған сәттен кешіктірмей немесе операция аяқталған кезде тиісті түрде көрсетіледі.

Егер әділ құн бойынша бағаланатын актив немесе міндеттемелер сұраныс бағасы мен ұсыныс бағасына ие болса, активтер мен ұзақ позициялар сұраныс бағасы негізінде бағаланады, міндеттемелер мен қысқа позициялар ұсыныс бағасы негізінде бағаланады.

Банк өзгерістер жүзеге асырылған есепті кезеңнің соңындағы әділ құн иерархиясындағы деңгейлер арасындағы аударымдарды таниды.

(vi) Кейінгі бағалау кезіндегі пайда немесе залал

Қаржы активінің немесе міндеттеменің әділ құны өзгерген кезде туындайтын пайда немесе залал келесідей көрсетіледі:

- өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатындар санатына жіктелген қаржы құралы бойынша пайда немесе залал пайда немесе залал құрамында көрсетіледі;

- басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын борыштық қаржы активі бойынша пайда немесе залал, бұрын басқа жиынтық табыстың құрамында көрсетілген жинақталған пайда немесе залал пайда немесе залал құрамына ауыстырылған кезде, активті тану тоқтатылған кезге дейін меншікті капитал құрамындағы өзге жиынтық кіріс ретінде көрсетіледі (басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін борыштық қаржы құралдары бойынша шетел валютасындағы қалдықтарды аударудан болатын құнсыздану немесе залалдардан күтілетін кредиттік залалдар мен қалпына келтірілген залалдар сомаларын қоспағанда). Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активі бойынша пайыздық кірістер тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, пайда немесе залал құрамында пайда болған сәтте көрсетіледі.

Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін қаржы активтері мен міндеттемелері бойынша пайда немесе залал қаржы активін тану немесе құнсыздану тоқтатылған жағдайда, сондай-ақ тиісті амортизацияны есептеу процесінде пайда немесе залал құрамында көрсетіледі

(vii) Тануды тоқтату

Банк осы қаржы активі бойынша ақшалай қаражат ағындарына шартта көзделген құқықтарын жоғалтқан сәтте немесе ол екінші Тарапқа осы қаржы активіне меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар берілетін мәмілені жүзеге асыру нәтижесінде қаржы активін бергенде немесе Банк осы қаржы активіне меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайданың маңызды бөлігін бермейтін немесе сақтамайтын және қаржы активін бақылауды сақтамағанда қаржы активін тануды тоқтатады. Банк құрған немесе оның артында сақталған, оларға қатысты тануды тоқтату үшін талаптар сақталатын берілген қаржы активтеріне қатысудың кез келген үлесі қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте жеке актив немесе міндеттеме ретінде танылады. Банк қаржылық міндеттемені және ол бойынша шарттық міндеттемелер орындалған, күші жойылған немесе тоқтатылған кезде тануын тоқтатады.

Банк шарттары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте танылған активтерді беретін мәмілелер жасасады, бірақ бұл ретте берілген активтерге меншік құқығынан туындайтын тәуекелдер мен пайданың барлығын немесе бір бөлігін сақтайды. Барлық немесе іс жүзінде барлық тәуекелдер мен артықшылықтар сақтаған жағдайда Банк берілген активтерді тануды тоқтатпайды.

Банк шарттары бойынша өзін сақтамайтын, бірақ қаржы активіне меншік құқығынан туындайтын іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданы бермейтін мәмілелер жасаған кезде, егер Банк активті бақылауды жоғалтса, осы активті тану да тоқтатылады.

Егер активті берген кезде Банк оны бақылауды сақтап қалса, ол активті Банк құнның өзгеруіне ұшырау дәрежесі ретінде анықталған активке қатысуын сақтаған дәрежеде тануын жалғастырады.

Егер Банк өзінің борыштық міндеттемесін сатып алса, онда ол қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есептен шығарылады және міндеттеменің баланстық құны мен төленген өтем арасындағы айырма міндеттемені мерзімінен бұрын өтеуден түскен пайда немесе залал құрамына енгізіледі.

Банк өндіріп алуға үмітсіз деп танылған активтерді олардың өтелуіне негізді үміт болмаған жағдайда есептен шығарады.

(viii) «Репо» және «кері репо» мәмілелері

Сатып алу міндеттемесі бар сату туралы келісімдер шеңберінде сатылған бағалы қағаздар («репо» мәмілелері) бағалы қағаздар кепілімен қамтамасыз етілген қаржыландыруды тарту жөніндегі операциялар ретінде көрсетіледі, бұл ретте бағалы қағаздар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілуін жалғастырады, ал контрагенттер алдындағы міндеттемелер «репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешектің құрамына енгізіледі. Сату бағасы мен кері сатып алу бағасы арасындағы айырмашылық пайыздық шығысты білдіреді және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, «репо» мәмілесінің қолданылу кезеңіндегі пайда немесе шығын құрамында көрсетіледі.

Кері сату міндеттемесі бар сатып алу туралы келісімдер («кері репо» мәмілелері) шеңберінде сатып алынған бағалы қағаздар ақша қаражаттары мен олардың баламаларының құрамына енгізілген. Сатып алу бағасы мен кері сату бағасы арасындағы айырмашылық пайыздық кірісті білдіреді және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, «репо» мәмілесінің қолданылу кезеңіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетіледі.

Егер кері сату міндеттемесі бар сатып алу келісімдері арқылы сатып алынған активтер үшінші тұлғаларға сатылса, бағалы қағаздарды қайтару міндеттемесі саудаға арналған міндеттеме ретінде көрсетіледі және әділ құны бойынша бағаланады.

(ix) Туынды қаржы құралдары

Туынды құралдарға «своп» мәмілелері, форвардтық келісімшарттар мен фьючерстік мәмілелер, «спот» мәмілелері және пайыздық мөлшерлеме опциондары, шетел валютасы, бағалы металдар мен бағалы қағаздар және бұрын тізімделген құралдардың кез келген комбинациясы кіреді.

Туынды құралдар бастапқыда мәміле жасалған күнгі әділ құн бойынша көрсетіледі және кейіннен әділ құн бойынша қайта бағаланады. Барлық туынды құралдар, егер олардың әділ құны оң болса, активтер ретінде, ал егер олардың әділ құны теріс болса, міндеттемелер ретінде көрсетіледі.

Туынды құралдардың әділ құнының өзгерісі пайда немесе залал құрамында дереу көрсетіледі.

Банк тәуекелдерді хеджирлеу мақсатында туынды қаржы құралдарымен сауда операцияларын жүзеге асыратынына қарамастан, аталған құралдар хеджирлеу операцияларын есепке алу қағидаларын қолдану критерийлеріне сәйкес келмейді.

(x) Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу

Банктің қаржылық активтері мен міндеттемелері өзара есепке алынады және егер бұл үшін тараптардың берешекті өзара есепке алу жолымен реттеуге немесе активті іске асыруға және міндеттемені бір мезгілде орындауға заңды негіздері мен ниеті болған жағдайда, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте жабылған түрде көрсетіледі. Егер осы құқық келешектегі оқиғаға негізделмесе, қазіргі уақытта Банктің құқықтық қорғаумен қамтамасыз етілген өзара есептесу құқығы бар және әдеттегі қызмет барысында да, Банктің немесе кез келген контрагенттің міндеттемесін, дәрменсіздігін немесе банкроттығын орындамаған жағдайда да заңды түрде орындалады.

(д) Негізгі қаражаттар

(i) Мениік активтер

Негізгі құралдардың объектілері жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығындарды шегергендегі нақты шығындар бойынша шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Егер негізгі құралдардың объектісі әр түрлі пайдалы пайдалану мерзімі бар бірнеше компоненттерден тұратын болса, мұндай компоненттер негізгі құралдардың жеке объектілері ретінде көрсетіледі.

(ii) Амортизация

Негізгі құралдар бойынша амортизация оларды пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде біркелкі есептеу әдісі бойынша есептеліп, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Амортизация объектіні сатып алған күннен бастап, ал шаруашылық тәсілмен салынған негізгі құралдар объектілері үшін – объект құрылысы аяқталған және оны пайдалануға дайын болған сәттен бастап есептеледі. Жер учаскелері бойынша амортизация есептелмейді. Негізгі құралдардың әр түрлі объектілерін пайдалану мерзімдері келесі тәртіпте ұсынылуы мүмкін:

–	Ғимарат	40-100 жыл;
–	Компьютерлер мен банк жабдықтары	5 жыл;
–	Көлік құралдары	7 жыл;
–	Кеңсе жиһазы	8-10 жыл;
–	Жалға берілетін мүлікті жақсарту	5 жыл.

(е) Материалдық емес активтер

Сатып алынған материалдық емес активтер жинақталған амортизация мен құнсызданудан болған шығындарды шегергендегі нақты шығындар бойынша шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсетіледі.

Арнайы бағдарламалық қамтамасыз ету лицензияларын сатып алу және оны енгізуге арналған шығындар тиісті материалдық емес актив құнына капиталдандырылады.

Материалдық емес активтердің амортизациясы оларды пайдалы пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде біркелкі тозуды есептеу әдісі бойынша есептеліп, пайда немесе залал құрамында көрсетіледі. Негізгі құралдардың әр түрлі объектілерін пайдалану мерзімдері келесі тәртіпте ұсынылуы мүмкін:

–	Сауда маркасы	10 жыл;
–	Бағдарламалық қамтылым мен басқа материалдық емес активтер	15 жылға дейін.

(ж) Активтердің құнсыздануы

ХҚЕС (IFRS) 9 «күтілетін кредиттік шығындар» моделін қолдануды талап етеді. Құнсыздануды бағалаудың аталған моделі кредиттер беру жөніндегі міндеттемелер мен қаржылық кепілдік шарттарына да қолданылғанымен, үлестік құралдарға салынған инвестицияларға қолданылмайды.

(і) Құнсыздану

Банк пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын келесі қаржы құралдары бойынша күтілетін кредиттік залалдар үшін бағалау резервін таниды:

- банкаралық салымдар, банкаралық қарыздар;
- корреспонденттік шоттардағы ақша қаражаты;
- борыштық құралдар болып табылатын қаржы активтері;
- Құжаттамалық есептер мен кепілдіктер бойынша дебиторлық берешек;
- шығарылған қаржылық кепілдік шарттары, өтелмеген аккредитивтер, шығарылған немесе расталған кепілдіктер бойынша шартты міндеттемелер;
- кредит беру бойынша шығарылған міндеттемелер.

Банк резерв сомасы 12 айлық күтілетін кредиттік шығынға тең болатын төмендегі құралдардан басқа, бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік шығынға тең сомада күтілетін кредиттік шығынды бағалау резервтерін таниды:

- есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік тәуекелі төмен борыштық инвестициялық бағалы қағаздар мен басқа да қаржы активтері; және
- кредиттік тәуекел бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай өспеген басқа қаржы құралдары.

Банк:

- борыштық бағалы қағаздың кредиттік рейтингі әлемде қабылданған «инвестициялық сапа» рейтингінің анықтамасына сәйкес келсе, оның несиелік тәуекелі төмен деп есептейді;

- егер кредиттік мәміле S&P агенттігінің халықаралық шкаласы бойынша BBB- ден асатын немесе оған тең кредиттік қабілеттілік рейтингі бар контрагентпен жасалса немесе Moody's және Fitch агенттіктерінің осыған ұқсас рейтингтері немесе кредиттік мәміле Қазақстан Республикасының Үкіметіне тиесілі компаниямен жасалса қаржы активінің кредиттік тәуекелі төмен болады.

12 айлық күтілетін кредиттік залал-есепті күннен кейін 12 ай ішінде мүмкін болатын қаржы құралы бойынша дефолт оқиғалары салдарынан күтілетін кредиттік залалдың бір бөлігі.

(ii) Кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өсуі

Қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын анықтау үшін Банк:

- қаржы активі бойынша дефолттың басталу тәуекелін бастапқы тану күніндегі дефолттың басталу тәуекелімен салыстыру арқылы қаржы активінің күтілетін қолданылу мерзімі ішінде дефолттың басталу тәуекелінің өзгеруін бағалайды;
- бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекелдің айтарлықтай өскенін көрсететін шамадан тыс шығындар мен күш-жігерсіз қол жетімді негізделіп, расталған ақпаратты талдайды.

Қаржы активі бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы төменде көрсетілген бір немесе бірнеше жағдайлардың басталғаны болып табылады:

- есепті күнге кредиттің қолданылу мерзімі ішінде дефолт ықтималдығы бастапқы тану кезінде ұқсас көрсеткіштен едәуір асқан жағдайда. LT PD 200%-ға артуы – 12 (он екі) ай ішінде PD үшін 5 (бес) пайыздан асады;
- қарыз алушының ішкі кредиттік рейтингісінің контрагенттің сандық және сапалық көрсеткіштерінің жиынтығы негізінде қаржылық мониторингті жүзеге асыру кезінде айқындалатын нақты төмендеуі;
- актив немесе кепілдік сапасы бойынша қамтамасыз ету құнының елеулі өзгерістері (қаржы активін бастапқы тану сәтіндегі құнның 50%-дан астамы);
- теріс әсер болған кезде белгілі бір қаржы активі немесе сол сияқты күтілетін қолданылу мерзімі бар ұқсас қаржы активтері үшін кредиттік тәуекелдің сыртқы нарықтық көрсеткіштерінің (операциялық ақша ағынына теріс әсер ететін салалық ортаның) елеулі өзгерістері;
- күнтізбелік отыз күн және одан да көп мерзімге кешіктірілген төлемдер.

Мониторинг контрагенттің жағдайын және Банк пен контрагент арасындағы барлық қатынастарды бақылау және талдау бойынша жұмысты білдіріп:

- қаржы активі бойынша төлем тәртібінің орындалуын бақылауды;
- мерзімді негізде контрагенттің қаржылық есептілігін талдауды;
- шоттар бойынша айналымдар мониторингіні;
- Банк қаржыландыратын жобаның іске асырылу барысына мониторинг жүргізуді қамтиды.

(iii) Кредиттік-құнсызданған қаржы активтері

Әрбір есепті күні Банк амортизацияланған құн бойынша есепке алынатын қаржы активтері мен әділ құн бойынша есепке алынатын борыштық қаржы активтерін басқа жиынтық кіріс (облигациялар) арқылы олардың кредиттік құнсыздануы тұрғысынан бағалайды. Осындай қаржы активі бойынша болашақ ақша ағындарына теріс әсер ететін бір немесе бірнеше оқиғалар болған кезде қаржы активі «кредиттік-құнсызданған» болып табылады.

Қаржы активінің кредиттік құнсыздануының дәлелі, атап айтқанда, келесі бақыланатын деректер болып табылады:

- қарыз алушының немесе эмитенттің айтарлықтай қаржылық қиындықтары;
- жеке қаржы активтері бойынша 60 күннен және біртекті қаржы активтері бойынша 90 күннен артық мерзімге шарт талаптарын бұзу немесе төлемді кешіктіру;

- Банктің қарыз алушының қаржылық қиындықтарына байланысты кредитті қайта құрылымдауы;
- қарыз алушының банкроттық немесе өзге де қаржылық қайта ұйымдастыру ықтималдығы; немесе
- қаржылық қиындықтар нәтижесінде бағалы қағаздар үшін белсенді нарықтың жоғалуы, бағалы қағаздың делистингі;
- ХҚЕС 9 және заңнама талаптарына сәйкес дефолттың басқа белгілері.

Қарыз алушының қаржылық жағдайының нашарлауы салдарынан шарттары қайта қаралған кредит, әдетте, егер шартта көзделген ақша қаражаттарының ағындарын алмау тәуекелі айтарлықтай төмендегені және құнсызданудың басқа белгілері жоқ екендігі туралы куәлік болмаса, кредиттік-құнсызданған болып есептеледі.

Мемлекет борышкер болып табылатын мемлекеттік облигацияларға инвестициялардың кредиттік құнсыздануы мәнін бағалау кезінде Банк келесі факторларды қарайды:

- Standard&Poor's халықаралық рейтингтік агенттігінің «В» деңгейінен немесе басқа рейтингтік агенттіктердің бірінің осыған ұқсас деңгейдегі рейтингінен төмен облигациялардың ұзақ мерзімді тәуелсіз рейтингін төмендеуін;
- ішкі экономикалық себептер (мемлекет аумағындағы әскери іс-қимылдар, мемлекет экономикасына елеулі әсер ететін жаһандық табиғи және/немесе техногендік апаттар, билікті демократиялық емес басып алу және мемлекеттік міндеттемелерге қызмет көрсетуден бас тарту және мемлекет экономикасына елеулі әсер ететін өзге де осындай оқиғалар);
- облигацияларды сатып алу міндеттемелерін қайта құрылымдау туралы шешім.

(iv) Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау

Күтілетін кредиттік шығындар-бұл дефолттың пайда болу ықтималдығы бойынша өлшенген кредиттік шығындардың есептік бағасы. Олар келесідей бағаланады:

- *есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын қаржы активтеріне қатысты:* шартқа сәйкес Банкке тиесілі ақша ағындары мен топ күткен ақша ағындары арасындағы айырмашылықтың ағымдағы құны ретінде;
- *есепті күндегі жағдай бойынша кредиттік-құнсызданған болып табылатын қаржы активтеріне қатысты:* қаржы активінің жалпы баланстық құны мен болашақ ақша ағындарының ағымдағы құны арасындағы айырмашылық ретінде;
- *кредит беру жөніндегі міндеттемелердің пайдаланылмаған бөлігіне қатысты:* егер қарыз алушы кредит алу құқығын және егер бұл кредит берілсе, топ алатын ақша ағындарын пайдаланса, шарт бойынша Банкке тиесілі шартта көзделген ақша ағындары арасындағы айырманың келтірілген құны ретінде;
- *шартты міндеттемелер бойынша күтілетін кредиттік залалдар* қаржы құралын ұстаушыдан, борышкерден немесе кез келген басқа тараптан қаржы ұйымы алуды күтетін сомаларды шегергенде, қаржы құралын ұстаушыға ол шеккен кредиттік залалды өтейтін күтілетін төлемдер болып табылады.

Күтілетін кредиттік шығындарды бағалаудағы негізгі бастапқы деректер келесі айнымалылардың уақытша құрылымы болып табылады:

- дефолт ықтималдығы (PD көрсеткіші);
- дефолт болған жағдайда шығын мөлшері (LGD көрсеткіші);
- дефолт жағдайында тәуекел сомасы (EAD шамасы).

Қаржы ұйымдарымен мәмілелер жасасу салдарынан туындаған борыштық бағалы қағаздар мен қаржы активтері бойынша:

- PD анықтамасы S&P агенттігі берген контрагенттің несиелік рейтингінің деңгейіне немесе Moody's және Fitch агенттіктерінің ұқсас рейтингіне байланысты S&P агенттігі жариялаған жаһандық корпоративтік және жаһандық егеменді орташа кумулятивтік PD деректері негізінде жүзеге асырылады;
- банкаралық салымдар, банкаралық қарыздар мен корреспонденттік шоттардағы ақша қаражаттары бойынша LGD айқындау Moody's агенттігі жариялайтын қамтамасыз етілмеген облигациялар бойынша Recovery Rate деректерін ескере отырып жүзеге асырылады;
- эмитенттердің қамтамасыз етілмеген корпоративтік облигациялары бойынша LGD 70% мөлшерінде айқындалған.

Жеке және біртекті қаржы активтеріне қатысты кредиттер бойынша PD және LGD көрсеткіштері макроэкономикалық көрсеткіштер бойынша болжамды ақпаратты ескере отырып, Банк пайдаланатын статистикалық модельдер мен басқа да тарихи деректер негізінде айқындалады.

Жеке қаржылық активтер

Жеке қаржы активтеріне жататын кредиттер бойынша PD бағалау қаржыландыру туралы мәселені қарау кезінде және тоқсан сайынғы мониторинг жүргізу кезінде айқындалатын қарыз алушылардың рейтингтері бойынша тарихи деректер және кемінде 5 жыл байқау кезеңіндегі қарыз алушылардың дефолттары бойынша тарихи деректер негізінде жүзеге асырылады.

Қарыз алушы рейтингінің деңгейіне сәйкес келетін PD деңгейін бағалау дефолтқа шыққан қарыз алушылар бойынша жиынтық баланстық берешектің жиынтық баланстық берешекке (бір жылдағы орташа) қатынасын, бақылау кезеңіндегі бақылау кезеңінің әрбір есепті күніне 1 күнтізбелік жыл уақыт аралығындағы қарыз алушы рейтингінің белгілі бір деңгейін айқындау жолымен жүзеге асырылады.

Жеке қаржы активтерінің кредиттік сапа санаттарының S&P халықаралық рейтингтік агенттігі жариялайтын PD жиынтық мәндерінің статистикасына сәйкестігі төменде келтірілген:

- «Стандартты» – орташа өлшенген ішкі кредиттік рейтингі 2 және орташа өлшенген PD деңгейі 1.2%-ға тең қарыздар, бұл «B+/-B» үшін кумулятивтік PD мәндерінің статистикасына сәйкес келеді.
- «Тәуекел деңгейі төмен» – орташа өлшенген ішкі кредиттік рейтингі 5 және орташа өлшенген PD деңгейі 4.0%-ға тең қарыздар, бұл «B/B-» үшін кумулятивтік PD мәндерінің статистикасына сәйкес келеді.
- «Орташа тәуекел деңгейімен» – «CCC» үшін жинақталған PD мәндерінің статистикасына сәйкес келетін 4-8 кредиттік рейтингі бар және орташа өлшенген PD деңгейі 21.0%-ға тең қарыздар.
- «Проблемалық қарыздар» – тәуекел деңгейі жоғары заемдар және проблемалық заемдар, бірақ қолда бар өтімді кепілді қамтамасыз етуді іске асыру жолымен берешекті қайтару бойынша жоғары күтілетін қарыздар.
- «Тәуекел деңгейі жоғары проблемалық қарыздар» – тәуекел деңгейі жоғары қарыздар мен проблемалық қарыздар, бірақ өтімді кепілді қамтамасыз етудің болмауына байланысты берешекті қайтару бойынша күтулері төмен қарыздар.

Біртекті қаржылық активтер

Біртекті қаржы активтеріне жататын кредиттер бойынша PD бағалау кредиттік өнімнің түрін және кепілде бар қамтамасыз ету түрін қамтитын, олар үшін ортақ тәуекел сипаттамаларының негізінде біртекті активтер топтарына бөлуді ескере отырып, кемінде 5 жыл бақылау кезеңі үшін берудің әрбір буынының (айына) қарыз алушылардың дефолттары бойынша тарихи деректер негізінде жүзеге асырылады.

Біртекті активтер тобы бойынша PD деңгейі бақылау кезеңінің әрбір айы үшін дефолтқа шыққан кредиттер санының әрбір беру буынының дефолтқа жатпайтын кредиттер санына қатынасы ретінде, бақылау кезеңінің әрбір айы үшін біртекті активтер тобы бойынша дефолттың орташа ықтималдығын кейіннен айқындауды ескере отырып, мәнді кейіннен жылдық мәнге келтіре отырып айқындалады.

Макроэкономикалық көрсеткіштердің әсері

Макроэкономикалық көрсеткіштердің PD деңгейіне әсерін есепке алу үшін PD есептік мәндері PIT (Point-in-Time) коэффициентіне калибрленеді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайдаланылатын экономикалық сценарийлер Қазақстан Республикасы үшін негізгі көрсеткіштердің төмендегі мәндерін қамтыды:

- қаржы активтері бойынша: инфляция, ЖІӨ өсімі, республикалық бюджеттің кірістері, мұнай бағасы (Brent, орташа жылдық), АҚШ долларының бағамы (орташа жылдық), ҚР ҰБ базалық мөлшерлемесі, жұмыссыздық деңгейі мен басқалары:

	АҚШ долла- рының бағамы	Еуро бағамы	Ресей рублінің бағамы	ЖІӨ өсімі, %	Инфляция, %	Brent мұнайының бағасы, АҚШ долл.	Экспорт, млрд. АҚШ долл.	Импорт, млрд АҚШ долл.
Кезең								
2025 жылға арналған болжам (негізгі)	516.4	543.3	5.2	5.0	7.5	70.00	82	61
					Халықтың жан басына шаққандағы орташа номиналды ақшалай табыстары,	Халықтың нақты жан басына шаққан- дағы ақшалай табыстары,	Халықтың нақты жан басына шаққан- дағы ақшалай шығыс- тары, теңге	Нақты орташа айлық жалақы, теңге
Кезең	Базалық мөлшер- леме, %	Жұмыс- сыздық деңгейі, %	Ресубли- калық бюджет кірістері млрд.теңге		теңге	теңге	теңге	теңге
2025 жылға арналған болжам (негізгі)	14.00	4.70	15,634.00		235,286.00	218,871.00	358,709.00	399,314.00

Корреляция нәтижелері бойынша қолданылған сценарий:

- жеке қаржы активтері бойынша: мұнай бағасы, АҚШ долларының бағамы, Еуро бағамы, нақты орташа айлық жалақы және импорт талданатын кезеңде дефолтқа ұшыраған біртекті емес қаржы активтерінің деңгейіне:

Кезең	Brent мұнайының бағасы, АҚШ долл.	АҚШ долла- рының бағамы	Еуро бағамы	Нақты орташа айлық жалақы, KZT	Импорт, млрд USD
2025 жылға арналған болжам (негізгі)	70.00	516.4	543.3	399,314.00	61.00
2025 жылға арналған болжам (пессимистік)	60.00	551.8	580.5	377,298.00	57.00
2025 жылға арналған болжам (оптимистік)	100.00	507.3	533.7	426,079.00	62.00

- біртекті қаржы активтері бойынша: ЖІӨ өсімі, Brent мұнайының бағасы, АҚШ доллары, еуро мен Ресей рублінің бағамдары, экспорт және импорт, республикалық бюджеттің кірістері, халықтың жан басына шаққандағы орташа номиналды ақшалай кірістері, халықтың нақты жан басына шаққандағы ақшалай кірістері, халықтың нақты жан басына шаққандағы ақшалай шығыстары, үш сценарийдегі нақты орташа айлық жалақы талданатын кезеңде бір жыл ішінде дефолтқа түскен біртекті қаржы активтерінің деңгейіне:

Кезең	АҚШ долла- рының бағамы	Еуро бағамы	Ресей рублінің бағамы	ЖІӨ өсімі, %	Brent мұнайының бағасы, АҚШ долл.	Экспорт, млрд. АҚШ долл.	Импорт, млрд АҚШ долл.
2025 жылға арналған болжам (негізгі)	516.4	543.3	5.2	5.0	70.00	82.00	61.00
2025 жылға арналған болжам (пессимистік)	551.8	580.5	5.5	4.4	60.00	72.00	57.00
2025 жылға арналған болжам (оптимистік)	507.3	533.7	5.1	6.0	100.00	93.00	62.00

Кезең	Республика- лық бюджет кірістері, млрд теңге	Халықтың жан басына шақ- қандағы орташа номиналды ақшалай табыстары, теңге	Халықтың нақты жан басына шаққандағы ақшалай табыстары, теңге	Халықтың нақты жан басына шаққандағы ақшалай шығыстары, теңге	Нақты орташа айлық жалақы, теңге
2025 жылға арналған болжам (негізгі)	15,634.00	235,286.00	218,871.00	358,709.00	399,314.00
2025 жылға арналған болжам (пессимистік)	14,936.00	223,522.00	206,965.00	342,358.00	377,298.00
2025 жылға арналған болжам (оптимистік)	16,085.00	247,050.00	233,066.00	371,389.00	426,079.00

Сценарийлердің әрқайсысы бойынша өлшенген мәндер келесі диапазондағы мәндерді құрайды: «негізгі» сценарий 55%-дан 66.7%-ға дейін, «пессимистік» – 16.7%-дан 22%-ға дейін, «оптимистік» 16.7% - 25% қолданылатын макроқорсеткіштерге байланысты.

Әсерді бағалау сызықтық корреляциялық-регрессиялық талдау әдісімен жүзеге асырылады (статистика кемінде 5 жыл), PIT коэффициенті болжамды сценарийлерді ескере отырып өлшенген дефолт деңгейінің (D) D мәніне қатынасы ретінде анықталады.

Банк LGD көрсеткіштерін активтің баланстық құны мен дефолтқа шығу сәтіндегі берешекке қатысты дефолт сәтінен бастап дефолт кредиттері бойынша қайтару деңгейінің жиынтығы (ақша қаражатын қайтару коэффициенті – Recovery Rates) мен қаржы активі бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған қамтамасыз етуді іске асырудан түсетін ақшалай қаражаттың есептік болашақ ағындарының келтірілген құны арасындағы айырма ретінде бағалайды (яғни, бастапқы тану кезінде есептелген тиімді пайыздық мөлшерлеме).

Дефолт болған жағдайда тәуекел сомасы дефолт басталған күні кредиттік тәуекелге ұшыраған шаманың есептік бағасын білдіреді. Бұл көрсеткішті амортизациямен қоса, Банк шарт талаптарына сәйкес осы шамадағы күтілетін өзгерістерді ескере отырып, есепті күнге ағымдағы шаманы негізге ала отырып есептейді. Біртекті қаржылық активтер үшін EAD шамасы жалпы баланстық құн болып табылады.

(v) Құнсызданудан болған залалдарды тану

Кредиттердің құнсыздануынан және дебиторлық берешектен болған барлық залалдар (құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіруді немесе құнсызданудан түскен пайданы қоса алғанда) пайданың немесе залалдың құрамында көрсетіледі.

Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін борыштық қаржы активтерінің залалдарына арналған бағалау резерві қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте танылмайды, өйткені бұл активтердің баланстық құны олардың әділ құны болып табылады. Алайда шығындарға арналған бағалау резервінің шамасы ашылады және әділ құн өзгерістері резервінің құрамында танылады.

(vi) Есептен шығару

Кредиттер мен борыштық бағалы қағаздар оларды өтеудің негізді күтулері болмаған кезде есептен шығаруға жатады (ішінара немесе толық сомада). Әдетте бұл Банк қарыз алушының есептен шығарылатын қарыз сомаларын өтеуге жеткілікті көлемде ақша ағындарын тудыруы мүмкін активтері немесе кіріс көздері жоқ екенін анықтайтын жағдай. Алайда есептен шығарылған қаржылық активтерге қатысты Банк қарыз сомаларын өтеу саясатына сәйкес берешекті өндіріп алу қызметін жалғастыра алады.

(vii) Қаржылық емес активтер

Кейінге қалдырылған салық активтерінен басқа қаржылық емес активтер құнсыздану белгілері болатынәрбір есепті күндегі жағдай бойынша бағаланады. Қаржылық емес активтердің өтелетін құны сату шығындары мен пайдаланудан алынған құнды шегергендегі әділ құнның ең үлкен мәні болып табылады. Пайдалану құнын есептеу кезінде болашақта күтілетін ақша ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасы меносы активке немесе ақша қаражатын өндіретін бірлікке тән тәуекелдерді көрсететін салыққа дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, олардың дисконтталған құнына дейін дисконтталады («АҚГБ»). Басқа активтер өндіретін ақша қаражат ағынынан едәуір дәрежеде тәуелсіз ақша қаражаттарының ағынын тудырмайтын актив үшін өтелетін құн актив тиесілі ақша қаражаттарын өндіретін активтер тобы бойынша айқындалады. Егер активтің баланстық құны немесе оған сәйкес АҚГБ оның (оның) есептік өтелетін құнынан жоғары болған жағдайда құнсызданудан болған залал деп танылады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануынан болған барлық залалдар пайда немесе залал құрамында көрсетіліп, өтелетін құнды айқындау кезінде пайдаланылатын бағалауларда өзгерістер болған жағдайда ғана қалпына келтіріледі.

Актив құнсыздануынан болған кез келген залал, егер құнсызданудан болған залал шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсетілмесе, қалыптасатын осындай баланстық құннан (амортизацияны шегергенде) аспайтын көлемде қалпына келтіріледі.

(з) Резервтер

Резерв Банктің орын алған оқиғаның нәтижесінде заңды немесе негізделген міндеттемесі болған және осы міндеттемені орындау үшін қаражатты бұру талап етілуі мүмкін болған жағдайда қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетіледі. Егер мұндай міндеттеменің сомасы елеулі болса, онда резервтер ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын және қолданылатын жерде осы міндеттемеге тән тәуекелдерді көрсететін салық салуға дейінгі дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып, болжамды болашақ ақша ағындарын дисконттау жолымен айқындалады.

(и) Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер

Ағымдағы шаруашылық қызметті жүзеге асыру барысында Банк пайдаланылмаған кредиттік желілерді, аккредитивтер мен кепілдіктерді қамтитын кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелерді өзіне қабылдайды және кредиттік сақтандырудың басқа да нысандарын ұсынады.

Қаржылық кепілдіктер – бұл белгілі бір дебитордың борыштық құралдың шарттарымен белгіленген мерзімде төлем жасай алмауы салдарынан болған қаржылық кепілдікті ұстаушыға шығындарды өтеу үшін Банкті белгілі бір төлемдерді жүзеге асыруға міндеттейтін шарттар.

Шығарылған қаржылық кепілдік шарттары немесе нарықтық мөлшерлемеден төмен қарыздар беру жөніндегі міндеттемелер бастапқыда әділ құн бойынша бағаланады. Кейіннен олар екі шаманың ең үлкені бойынша бағаланады: ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес анықталған шығындар бойынша бағалау резервінің сомасы мен тиісті жағдайларда ХҚЕС (IFRS) 15 қағидаттарына сәйкес танылған жинақталған кіріс сомасын шегергенде бастапқыда танылған сома.

Қаржылық кепілдіктер бойынша міндеттемелер мен кредиттік сипаттағы басқа да міндеттемелер бойынша қорлар өзге міндеттемелердің құрамына енгізіледі.

(к) Акционерлік капитал

(i) Жай акциялар

Жай акциялар меншікті капитал ретінде жіктеледі. Жай акциялар мен акцияларға опциондар шығаруға тікелей байланысты шығындар кез келген салық әсерін шегергендегі меншікті капиталды азайту ретінде танылады.

(ii) Дивидендтер

Банктің дивидендтерді жариялау және төлеу мүмкіндігі Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен реттеледі.

Жай акциялардың дивидендтері шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте олар жарияланған кезде бөлінбеген пайданы пайдалану ретінде көрсетіледі.

(л) Салық салу

Табыс салығының сомасына ағымдағы салық сомасы мен кейінге қалдырылған салық сомасы кіреді. Табыс салығы тиісінше, басқа жиынтық табыстың құрамында немесе тікелей меншікті капиталдың құрамында көрсетілетін, меншікті капиталдың шоттарында тікелей көрсетілетін, өзге жиынтық табыстың құрамында немесе тікелей меншікті капиталдың құрамында көрсетілетін операцияларға қатысты сомалардан басқа, пайданың немесе залалдың құрамында толық көлемде көрсетіледі.

(i) Ағымдағы салық

Ағымдағы табыс салығы есепті күндегі жағдай бойынша қолданыста болған табыс салығы бойынша мөлшерлемелерді, сондай-ақ алдыңғы есепті жылдардағы табыс салығы сомаларын нақтылау нәтижесінде туындаған міндеттемелер сомасын ескере отырып, бір жылдағы салық салынатын пайданың болжамды мөлшеріне сүйене отырып есептеледі.

(ii) Кейінге қалдырылған салық салық

Кейінге қалдырылған салықсалық шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсету мақсаттары үшін айқындалатын активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен олардың салық базасы арасында туындайтын уақытша айырмашылықтарға қатысты танылады. Кейінге қалдырылған салықсалық мынадай уақытша айырмашылықтарға қатысты танылмайды:

- бизнесті біріктіру жөніндегі мәміле болып табылмайтын және бухгалтерлік, салық салынатын да пайдаға немесе салық залалына әсер етпейтін мәмілені жүзеге асыру нәтижесінде активтер мен міндеттемелерді бастапқы тану кезінде туындайтын айырмалар; және
- еншілес, қауымдастырылған кәсіпорындар мен бірлескен қызмет инвестицияларымен байланысты уақытша айырмашылықтар, бұл Банктің көрсетілген айырмашылықтарды іске асыру уақытын бақылауға мүмкіндігі бар шамада және олар жақын болашақта жүзеге асырылмайтынына сенімділігі бар.

Кейінге қалдырылған салықсалық активтері пайдаланылмаған салық шығындарына, пайдаланылмаған салық кредиттері мен шегерілетін уақытша айырмашылықтарға қатысты олар жүзеге асырылуы мүмкін болашақ салық салынатын пайданы алу ықтималдығы шамасында ғана танылады. Болашақ салық салынатын пайданың шамасы қалпына келтіруге тиісті салық салынатын уақытша айырмашылықтардың шамасы негізінде айқындалады. Кейінге қалдырылған салықсалық активін толық мөлшерде тану үшін тиісті салық салынатын уақытша айырмалардың жеткілікті сомасы болмаған кезде болашақ салық салынатын пайда қосымша назарға алынады, ол Банктің әрбір еншілес кәсіпорны үшін олардың бизнес-жоспарлары негізінде жеке айқындалады.

Кейінге қалдырылған салықсалық активтерінің шамасы әрбір есепті күндегі жағдай бойынша талданады және тиісті салық жеңілдіктерін іске асыру бұдан артық ықтимал болмайтын шамада азаяды. Мұндай есептен шығару болашақ салық салынатын пайданың болу ықтималдығы артқан жағдайда қалпына келтіріледі.

Танылмаған шегерілген салық активтері әрбір есепті күнге қайта бағаланып, болашақ салық салынатын пайда осы кейінге қалдырылған салық активін өтеуге мүмкіндік беретін шамада танылады.

Кейінге қалдырылған салықсалық шамасы есепті күндегі жағдай бойынша қолданыстағы немесе мәні бойынша қолданысқа енгізілген заңдарға негізделі отырып, уақытша айырмашылықтар қалпына келтірілген сәтте болашақта қолданылатын салық ставкалары негізге алына отырып айқындалады. Кейінге қалдырылған салықсалықты бағалау Банктің есепті кезеңнің соңында активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын өтеу немесе өтеуді жоспарлау тәсіліне байланысты салық салдарын көрсетеді.

Кейінге қалдырылған салықсалық активтері мен міндеттемелері ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық активтерін есепке алуды жүргізуге заңды түрде бекітілген құқық болған жағдайда есептеледі және бұл активтер мен міндеттемелер бір салық салынатын кәсіпорыннан бір салық органы алатын табыс салығын білдіреді немесе әртүрлі салық салынатын кәсіпорындардан, бірақ бұл кәсіпорындар ағымдағы салық міндеттемелері мен активтерін таза негізде реттеуге ниетті немесе осы кәсіпорындардың салық активтерін сату олардың салық міндеттемелерін өтеу арқылы бір уақытта жүзеге асырылады.

(м) Шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктегі кірістер мен шығыстарды тану

(i) Тиімді пайыздық мөлшерлеме

Пайыздық кірістер мен шығыстар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, пайда немесе залал ретінде көрсетіледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлеме-бұл қаржылық құралдың күтілетін мерзіміндегі болашақ ақшалай төлемдерді немесе түсімдерді дәл дисконттайтын мөлшерлеме:

- қаржылық активтің жалпы баланстық құны; немесе
- қаржылық міндеттеменің амортизацияланған құны.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған активтер болып табылмайтын қаржы құралдары бойынша тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеу кезінде Банк осы қаржы құралының барлық шарттық талаптарын ескере отырып, бірақ күтілетін кредиттік залалдарды есепке алмай, ақшалай қаражаттың болашақ ағындарын бағалайды.

Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржы активтері үшін кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме күтілетін кредиттік залалдарды қоса алғанда, күтілетін болашақ ақша қаражаттарының ағындарының шамасын пайдалана отырып есептеледі.

Тиімді пайыздық мөлшерлемені есептеу мәміле бойынша шығындарды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын төленген немесе алынған сыйақылар мен сомаларды қамтиды. Мәміле бойынша шығындар қаржы активін немесе қаржылық міндеттемені сатып алуға немесе шығаруға тікелей қатысты қосымша шығындарды қамтиды.

(ii) Пайыздық кірістер мен шығыстарды есептеу

Қаржы активі немесе қаржылық міндеттеме бойынша тиімді пайыздық мөлшерлеме қаржы активі немесе қаржылық міндеттеме бастапқы танылған кезде есептеледі. Пайыздық кіріс пен шығысты есептеген кезде тиімді пайыздық мөлшерлеме активтің жалпы баланстық құнының (актив кредиттік-құнсызданбаған кезде) немесе міндеттеменің амортизацияланған құнының шамасына қолданылады. Тиімді пайыздық мөлшерлеме нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін көрсету мақсатында өзгермелі пайыздық мөлшерлеме құралдары бойынша ақша қаражаттарының ағындарын мерзімді қайта бағалау нәтижесінде қайта қаралады.

Алайда бастапқы танылғаннан кейін кредиттік құнсызданған қаржылық активтер бойынша пайыздық кіріс қаржы активінің таза баланстық құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану арқылы есептеледі. Егер қаржы активі бұдан былай кредиттік құнсызданбаса, онда пайыздық кірісті есептеу қайтадан жалпы баланстық құн негізінде жүзеге асырылады.

Бастапқы танылған кезде кредиттік-күнсызданған қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс кредиттік тәуекелді ескере отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлемені қаржы активінің таза баланстық құнының шамасына қолдану арқылы есептеледі. Мұндай активтер бойынша пайыздық кіріс, егер олар бойынша несиелік тәуекел кейіннен азайса да, жалпы баланстық құн негізінде есептелмейді.

Мәміле бойынша тікелей шығыстарды ескере отырып, кредит беруге байланысты және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық сыйақылар Банк ұсынған кредиттер бойынша дисконт ретінде көрсетіледі. Шарттың қолданылу мерзімі шегінде дисконт сомасы амортизацияланады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдана отырып, Банк кірістеріне жатады. Егер шартта өзгеше көзделмесе, жасалатын шарт талаптарында көзделген өзге де қызметтерді ұсынумен байланысты және қызмет көрсету шамасына қарай алынатын комиссиялық кірістер, егер шартта өзгеше көзделмесе, қарыз алушының есептелген комиссиялық сыйақы бойынша берешегінің шоттарында бір мезгілде көрсетілуі мүмкін және тиісті қызметтер көрсету шамасына қарай кірістер шоттарында танылады.

(iii) Ақпараттарды ұсыну

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары бойынша пайыздық кіріс пайда мен залал және өзге де жиынтық кіріс туралы шоғырландырылмаған есептің «Өзге пайыздық кірістеріне» енгізіледі.

(н) Комиссиялық кірістер

Комиссиялық кірістер көрсетілетін қызметтерге айырбастау үшін Банк алатын сомада көрсетіледі және Банк клиенттерге қызмет көрсеткен кезде немесе сол шамада танылады.

Банк өзінің бөлшек кредиттерді сату нүктелерінде әртүрлі сақтандыру компанияларының өмірді сақтандыру полистерін ұсына отырып, сақтандыру агентінің қызметтерін көрсетіп, агенттік комиссияны ресімделген сақтандыру сыйлықақыларына барабар алады. Өмірді сақтандыру полисін сатып алу ерікті болғандықтан және кредит алу шарты болмағандықтан, ол кредит бойынша пайыздық мөлшерлемеге әсер етпейді. Демек агенттік қызметтердің комиссиялық кірістері тиімді пайыздық мөлшерлеменің бөлігі болып саналмайды. Қызмет сақтандыру полисін (сақтандыру шартын) ресімдегеннен кейін толық көрсетілген болып есептелгендіктен, Банк комиссияны орындау міндеті орындалған кезде, яғни сақтандыру полисі (сақтандыру шарты) жасалған кезде бір мезгілде таниды.

Кредиттер бойынша жалпы табыстылықтың ажырамас бөлігі ретінде қаралатын қаржыландыру бергені үшін комиссиялар және өзге де комиссиялар, сондай-ақ мәмілелер бойынша тиісті шығындар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып, қаржы құралының болжамды қолданылу мерзімі ішінде дисконттар/сыйлықақылар ретінде көрсетіледі және пайыздық кірістерге амортизацияланады.

Төлем карталарына қызмет көрсеткені үшін комиссиялық кірістер сауда және сервис кәсіпорындарында жүзеге асырылған кредиттік және дебеттік карталар бойынша операциялардан өзара айырбастау алымын (interchange fee) қамтиды және төлем жүйелерінен өтемақы алғаннан кейінгі уақытта танылады. Төлем карталарымен байланысты өзге де комиссиялар транзакция аяқталған сәтте танылады.

Ақшаны алудың комиссиялық кірісіне клиенттердің шоттарына қызмет көрсету үшін төлемдер, сондай-ақ кассалық операциялардың төлемдері кіреді. Клиенттердің шоттары бойынша қызметтерінің ақысы, әдетте, ай сайынғы негізде қызметтер көрсетілетін кезеңде танылады. Кассалық операциялар үшін алынатын төлем қызмет көрсету сәтінде танылады.

Есеп айырысу операцияларының комиссиялары-бұл операция жасалған кезде алынатын төлемдер мен аударымдардың комиссиялық кірістері.

Кепілдіктер бергені үшін комиссиялық сыйақы түріндегі кірістер, сондай-ақ аккредитивтерді беруге және оларға қызмет көрсетуге байланысты комиссиялар кіріс шоттарына күнделікті амортизациямен есептеу әдісі бойынша есепте көрсетіледі.

(o) Сегменттік есеп

Операциялық сегмент – бұл Банк кіріс алатын немесе қызметтің нәтижелерін ресурстарды сегменттер арасында бөлген кезде не оған қатысты қаржылық ақпарат қол жетімді болатын олардың қызметінің қаржылық нәтижелерін бағалау кезінде де операциялық шешімдер қабылдауға жауапты тұлға үнемі талдайтын шығыстарға жауап беретін коммерциялық қызметке қатысатын Банк қызметінің құрамдас бөлігі.

(п) Жаңа стандарттар мен түсініктемелер

Бірқатар жаңа стандарттар 2025 жылдың 1 қаңтарынан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін оларды мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Алайда, Банк осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілікті дайындаған кезде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын ауыспады.

ХҚЕС (IFRS) 18 «Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу»

ХҚЕС (IFRS)18 «Қаржылық есептілікті ұсыну» ХҚЕС (IAS) 1 ауыстырады және 2027 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейінгі жылдық есепті кезеңдерге қолданылады. Жаңа стандарт келесі негізгі жаңа талаптарды енгізеді.

- Ұйымдар кірістер мен шығыстар туралы есепте барлық кірістер мен шығыстарды бес санат бойынша жіктеуі керек, атап айтқанда: операциялық қызмет, инвестициялық қызмет, Қаржылық қызмет, тоқтатылған қызмет және табыс салығы. Ұйымдар да стандартпен анықталған жаңа «операциялық пайда» аралық жиынтығын ұсынуы керек. Ұйымдардың таза пайдасы өзгермейді.
- Басшылық айқындайтын тиімділік көрсеткіштері (MPM) қаржылық есептіліктегі бір жалпы ескертпеде ашылады.
- Қаржылық есептілікте ақпаратты топтастыру бойынша кеңейтілген ұсынымдар берілді.

Сонымен қатар барлық ұйымдар операциялық қызметтен түсетін ақша ағындарын жанама әдіспен ұсынған кезде ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есепте операциялық пайданың аралық жиынтығын бастапқы нүкте ретінде пайдалануы керек.

Банк әлі де жаңа стандарттың, атап айтқанда Банктің кірісі немесе шығыны туралы есеп құрылымына, ақша қаражаттарының қозғалысы туралы есеп пен басшылық анықтаған тиімділік көрсеткіштеріне қатысты талап етілетін қосымша ашуларға қатысты әсерін бағалау процесінде. Сондай-ақ Банк ақпараттың шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте қалай топтастырылатынына, оның ішінде қазіргі уақытта «басқалар» деп белгіленген мақалаларға әсерін бағалайды.

Бухгалтерлік есептің басқа стандарттары

Стандарттарға енгізілетін келесі түзетулер мен түсініктемелер Банктің шоғырландырылмаған қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде:

- Айырбастау мүмкіндігінің болмауы (ХҚЕС (IAS) 21 түзетулері).
- Қаржы құралдарын жіктеу және бағалау (ХҚЕС (IFRS) 9 және ХҚЕС (IFRS) 7 түзетулері).

4 Пайыздық кірістер мен шығыстар

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер		
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша ескеріліп берілген кредиттер	255,198,310	260,974,130
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	38,780,973	31,063,780
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	22,714,434	22,158,505
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	8,093,423	10,867,968
Банктердегі шоттар мен депозиттер	4,410,561	927,049
«Кері репо» мәмілелері бойынша дебиторлық берешек	211,926	115,147
Басқа қаржылық активтер	21,277	-
	329,430,904	326,106,579
Пайыздық шығындар		
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	(153,852,479)	(119,287,094)
Шығарылып реттелген борыштық бағалы қағаздар	(10,931,542)	(12,654,936)
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	(4,014,371)	(18,611,459)
Өзге де тартылған қаражаттар	(1,127,964)	(934,015)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(866,253)	(1,650,592)
Жалға алу міндеттемелері	(465,803)	(376,472)
Банктердің шоттары мен депозиттері	(404,750)	(201,275)
	(171,663,162)	(153,715,843)
	157,767,742	172,390,736

5 Комиссиялық кірістер мен шығыстар

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Комиссиялық кірістер		
Агенттік қызметтер*	15,479,453	24,626,953
Төлем карталарына қызмет көрсету*	13,440,136	10,302,434
Есептеу операциялары	4,405,878	4,813,572
Ақша қаражаттарын алу	1,402,183	1,946,105
Кепілдіктер мен аккредитивтерді шығару	1,076,855	1,064,917
Кастодиандық қызметтер	288,801	240,689
Инкассация қызметтері	18,839	27,900
Басқалары	2,219,525	1,879,601
	38,331,670	44,902,171
Комиссиялық шығыстар		
Төлем карталарына қызмет көрсету	(14,970,192)	(11,394,992)
Есептеу операциялары	(979,618)	(1,375,174)
Мемлекеттік зейнетақы төлеу орталығы мен кредиттік бюролардың қызметтері	(1,224,522)	(1,385,825)
Ақша қаражаттарын алу	(445,912)	(471,364)
Кастодиандық қызметтер	(352,712)	(316,375)
Бағалы қағаздармен және шетел валютасымен жүргізілетін операциялар	(133,716)	(109,772)
Басқалары	(253,277)	(215,451)
	(18,359,949)	(15,268,953)
	19,971,721	29,633,218

2024 және 2023 жылдары агенттік қызметтер мен төлем карталарына қызмет көрсетудің комиссиялық кірістерінің басым бөлігі «бөлшек банктік қызмет» сегментіне жатқызылды (29-ескертпе).

Шарттар бойынша активтер мен міндеттемелер

Келесі кестеде сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша дебиторлық берешек туралы ақпарат берілген.

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Комиссиялар бойынша дебиторлық берешек (19-ескертпе)	1,944,633	1,368,132

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бастапқы күтілетін ұзақтығы бір жыл немесе одан аз болатын орындау жөніндегі қалған міндеттер туралы ақпарат ХҚЕС (IFRS) 15 көздегендей жария етілмейді.

Орындау міндеттері және кірісті тану саясаты

Пайда сатып алушымен жасалған шартта көрсетілген өтем негізінде бағаланады. Банк пайданы сатып алушыға қызметті бақылау ауысқан кезде мойындайды.

Келесі кестеде сатып алушылармен жасалған шарттардағы міндеттемелердің сипаты мен орындалу уақыты туралы мәліметтер, соның ішінде төлемнің маңызды шарттары мен қызметтердің маңызды түрлері бойынша кірісті танудың тиісті саясаты келтірілген.

Тауар/қызмет түрі	Төлемнің елеулі шарттарымен қоса, орындау міндеттемелерін орындау сипаты мен уақыт шеңбері	Пайданы 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес мойындау
Агенттік қызмет комиссиялары	Банк өзінің бөлшек кредиттерді сату нүктелерінде әртүрлі сақтандыру компанияларының өмірді сақтандыру полистерін ұсына отырып, сақтандыру агентінің қызметтерін көрсетіп, агенттік комиссияны ресімделген сақтандыру сыйлықақыларына барабар алады. Өмірді сақтандыру полисін сатып алу ерікті болғандықтан және кредит алу шарты болмағандықтан, ол кредит бойынша пайыздық мөлшерлемеге әсер етпейді. Демек агенттік қызметтердің комиссиялық кірістері тиімді пайыздық мөлшерлеменің бөлігі болып саналмайды. Қызмет сақтандыру полисін (сақтандыру шартын) ресімдегеннен кейін толық көрсетілген болып есептеледі. Агенттік қызметтердің комиссиялық сыйақысы қызмет көрсету фактісі бойынша (есепті кезең үшін) төленеді.	Банк комиссиялық сыйақыны орындау міндеті орындалған кезде бір уақытта, яғни сақтандыру полисі (сақтандыру шарты) жасалғанда мойындайды.
Төлем карталарына қызмет көрсету жөніндегі комиссиялар	Төлем карталарына қызмет көрсету қызметтері сауда және сервис кәсіпорындарында жүзеге асырылған кредиттік және дебеттік карталар бойынша операциялардан өзара айырбастау алымын (interchange fee) қамтиды.	Өзара айырбастау алымынан түскен түсім төлем жүйелерінен өтем алғаннан кейінгі уақытта танылады. Төлем карталарымен байланысты өзге де комиссиялар транзакция аяқталған сәтте танылады.

6 Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен жасалатын операциялардан түсетін таза пайда

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары бойынша таза іске асырылмаған пайда	877,575	169,434
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары бойынша таза іске асырылған пайда	210,331	9,234,778
Әділ құн бойынша бағаланатын өзге қаржы активтері құнының өзгерісінен болған таза пайда	194,836	294,305
Клиенттерге әділ құны бойынша бағаланып берілген кредиттер құнының өзгерісінен болған таза пайда/(залал)	1,095	(8,449)
Сауда бағалы қағаздарын сатудан түскен таза пайда	293	-
Сауда бағалы қағаздарының әділ құнының өзгеруінен болған таза шығын	(166,694)	(998)
	1,117,436	9,689,070

7 Шетел валютасымен жүргізілетін операциялардан түсетін таза пайда

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Дилингтік операциялар, нетто	43,905,572	49,471,781
Бағамдық айырмашылықтар, нетто	297,519	(4,270,969)
	44,203,091	45,200,812

8 Борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған залалдар

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Клиенттерге берілген кредиттер (15-ескертпе)	53,786,725	63,202,367
Өзге активтер (19-ескертпе)	1,057,386	1,874,568
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	(20,208)	(341,175)
Банктердегі шоттар мен депозиттер	(37,013)	42,402
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтері (13-ескертпе)	(3,904,091)	4,810,957
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялар (16-ескертпе)	(8,767,183)	1,153,161
	42,115,616	70,742,280

9 Персоналға жұмсалған шығындар

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Жалақы, сыйлықақылар және тиісті салықтар	48,018,000	42,299,610
Персоналға жұмсалатын басқа да шығындар	1,218,750	1,057,521
	49,236,750	43,357,131

10 Басқа жалпы және әкімшілік шығындар

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Қайырымдылық және демеушілік көмек	11,001,484	-
Байланыс және ақпарат қызметтері	4,717,696	4,546,844
Тозу және амортизация	4,112,097	3,262,074
Табыс салығынан басқа салықтар	2,161,585	2,221,066
Жөндеу жұмыстары мен қызмет көрсету	1,979,354	1,679,613
Күзет	1,811,843	1,400,947
Активтердің құқық пайдалану нысанындағы тозуы мен амортизациясы	1,678,779	1,411,997
Жарнама және маркетинг	1,315,010	1,174,846
Операциялық жалдау шығындары	1,057,548	844,181
Кәсіби қызметтер	699,285	487,019
Инкассация қызметтері	669,807	499,342
Іссапар шығындары	412,323	347,147
Көлік шығындары	196,730	121,119
Сақтандыру	194,097	85,045
Канцеляриялық тауарлар	185,562	245,505
Аудитке кеткен шығындары	146,000	132,000
Оқыту	71,833	115,497
Басқасы	2,303,588	2,025,442
	34,714,621	20,599,684

Кәсіби қызметтерге арналған шығыстардың құрамына 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Банктің аудитормен байланысты компаниялар көрсеткен аудиторлық емес қызметтердің құны 264,426 мың теңге мөлшерінде енгізілген (2023 жыл: 7,196 мың теңге).

2024 жыл ішінде Банк Қазақстанның бірнеше облыстарында еріген су тасқынынан зардап шеккендерге жалпы сомасы 10,651,000 мың теңгеге көмек көрсететін қоғамдық және жеке қорларға қайырымдылық көмек көрсетті. Банктің қаржылық қолдауы мал өліміне байланысты залалды өтеуге, сондай-ақ қажетті техниканы сатып алуға көмектесті. Бұдан басқа бөлінген қаражат жарылыс жұмыстарын жүргізуге, инфрақұрылымды қалпына келтіру жөніндегі қажетті іс-шараларға және эвакуацияланған тұрғындардың тамақтануы мен тұруын қамтамасыз етуге бағытталды. Сондай-ақ Банк өзінің мерейтойлық жылында түрлі білім беру, әлеуметтік және спорттық жобаларды белсенді қолдады.

11 Табыс салығының шығысы

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстары		
Түзетілген ағымдағы кезең	18,690,897	27,003,639
Алдыңғы кезеңдердегі ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстарды түзету	(2,633,098)	(196,163)
	16,057,799	26,807,476
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша (үнемдеу)/шығыс		
Уақытша айырмалардың туындауы	(5,938,503)	(1,810,742)
Табыс салығы бойынша барлық шығыстар	10,119,296	24,996,734

2024 жылы ағымдағы және кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша мөлшерлеме 20%-ды құрайды (2023 жыл: 20%).

31 желтоқсанда аяқталған жылдың тиімді салық мөлшерлемесін есептеу:

	2024 ж.		2023 ж.	
	мың теңге	%	мың теңге	%
Салық салынғанға дейінгі пайда	95,060,272	100	121,888,266	100
Табыс салығы бойынша қолданыстағы ставкаға сәйкес есептелген табыс салығы	19,012,054	20.00	24,377,653	20.00
Бағалы қағаздар бойынша салық салынбайтын кірістер	(6,991,923)	(7.36)	(7,244,367)	(5.94)
Алдыңғы кезеңдердегі ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстарды түзету (Шығындарды қалпына келтіру)/	(2,633,098)	(2.77)	(196,163)	(0.16)
құнсызданудан шегерілмейтін шығындар	(1,846,660)	(1.94)	3,984,912	3.27
Шегерілмейтін шығындар	2,578,923	2.71	4,074,699	3.34
	10,119,296	10.65	24,996,734	20.51

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері

Шоғырландырылмаған қаржылық есептілікте көрсетілген активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен салық салынатын базаны есептеу мақсаттары үшін пайдаланылатын сомалар арасында туындайтын уақытша айырмашылықтар 2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза кейінге қалдырылған салық міндеттемесінің пайда болуына әкеледі.

2024 және 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішіндегі уақыт айырмашылықтарының шамасының өзгеруі келесідей ұсынылуы мүмкін:

	2024 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	Пайда немесе залал ретінде танылған	Басқа жиынтық табыстың құрамында танылған	2024 жылғы 31 желтоқсан- дағы қалдық
Клиенттерге берілген кредиттер	145,148	4,246,783	-	4,391,931
Негізгі қаражаттар	(1,493,951)	(237,071)	-	(1,731,022)
Басқа активтер	-	(7,913)	-	(7,913)
Өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	8,219	(162,971)	-	(154,752)
Банктердегі депозиттер мен шоттар бойынша төленетін сыйақы	-	70,949	-	70,949
Шығарылып реттелген борыштық бағалы қағаздар	(17,921,250)	983,491	-	(16,937,759)
Басқа да міндеттемелер	2,266,733	1,031,448	-	3,298,181
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	2,374,864	-	(646,429)	1,728,435
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	(423,370)	(46,354)	-	(469,724)
Жалға алу міндеттемелері	534,530	60,141	-	594,671
	(14,509,077)	5,938,503	(646,429)	(9,217,003)

2023 жыл мың теңге	2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	Пайда немесе залал ретінде танылған	Басқа жиынтық табыстың құрамында танылған	2023 жылғы 31 желтоқсан- дағы қалдық
Клиенттерге берілген кредиттер	37,382	107,766	-	145,148
Негізгі қаражаттар	(1,257,995)	(235,956)	-	(1,493,951)
Өзгерістері пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	(82,214)	90,433	-	8,219
Банктердегі депозиттер мен шоттар бойынша төленетін сыйақы	67,959	(67,959)	-	-
Шығарылып реттелген борыштық бағалы қағаздар	(18,749,128)	827,878	-	(17,921,250)
Басқа да міндеттемелер	1,187,960	1,078,773	-	2,266,733
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	1,047,000	-	1,327,864	2,374,864
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	(533,728)	110,358	-	(423,370)
Жалға алу міндеттемелері	635,081	(100,551)	-	534,530
	(17,647,683)	1,810,742	1,327,864	(14,509,077)

12 Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Кассадағы ақша қаражаттары	50,919,272	53,046,208
ҚРҰБ-дағы «Ностро» үлгісіндегі шоттар	69,310,193	168,343,296
Басқа банктердегі «Ностро» үлгісіндегі шоттар		
- «АА-»-дан «АА+»-ға кредиттік рейтингтермен	92,656,382	119,166,526
- «А-»-дан «А+»-ға кредиттік рейтингтермен	28,440,876	30,624,290
- «ВВВ-»-дан «ВВВ+»-ға кредиттік рейтингтермен	12,840,126	11,016,104
- «ВВ-»-дан «ВВ+»-ға кредиттік рейтингтермен	745,707	1,056,871
- берілген кредиттік рейтингсіз	15,367,436	31,886,834
Басқа банктердегі «Ностро» үлгісіндегі барлық шоттар	150,050,527	193,750,625
ҚРҰБ-дағы мерзімді депозиттер	340,565,180	82,794,483
Басқа банктердегі мерзімді депозиттер		
- «ВВ-»-дан «ВВ+»-ға кредиттік рейтингтермен	6,105,000	7,380,000
Басқа банктердегі барлық мерзімді депозиттер	6,105,000	7,380,000
Қор биржаларындағы шоттардағы маржалық қамтамасыз ету	15,753,300	14,391,257
Күтілетін кредиттік залалдар үшін резерв шегерілгенге дейін барлық ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	632,703,472	519,705,869
Күтілетін кредиттік залалдар үшін резервтері	(16,661)	(39,111)
Барлық ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	632,686,811	519,666,758

Кредиттік рейтингтер «Fitch» рейтингтік агенттігінің стандарттарына сәйкес немесе басқа халықаралық рейтингтік агенттіктердің ұқсас стандарттарымен ұсынылған.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза баланстық құны 569,167,252 мың теңге болатын ақша қаражаты мен оның эквиваленттер кредиттік тәуекелдің 1-сатысына, 12,600,287 мың теңге – кредиттік тәуекелдің 2-сатысына, 0 теңге – кредиттік тәуекелдің 3-сатысына жатқызылды (2023 жылғы 31 желтоқсан: таза баланстық құны 436,251,024 мың теңге болатын ақшалай эквиваленттер кредиттік тәуекелдің 1-сатысына, 30,369,526 мың теңге – кредиттік тәуекелдің 2-сатысына, 0 теңге – кредиттік тәуекелдің 3-сатысына жатқызылды).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің 2 банкі (2023 жылғы 31 желтоқсан: 3 банк) бар, олардың әрқайсысында ақшалай эквиваленттерінің қалдықтары меншікті капиталдың 10%-дан асады. Көрсетілген контрагенттердегі қалдықтардың жиынтық көлемі 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 502,531,755 мың теңгені құрайды (2023 жыл: 400,928,595 мың теңге).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген кредиттік рейтингі жоқ «Ностро» типті шоттардың құрамына ресейлік банктер мен қаржы ұйымдарына ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттерінің жалпы баланстық құнының эквиваленті 1.99%, жалпы сомасы 12,616,887 мың теңгеге қойылатын талаптар енгізілді (2023 жыл: 30,406,563 мың теңге, ақша қаражаты мен олардың эквиваленттерінің жалпы баланстық құнының эквиваленті 5.85%). Бұл ретте ресейлік контрагенттерге қойылатын талаптардың жоғарыда көрсетілген сомасының 99.9%-ы Ресейге қарсы санкцияларға ұшырамаған банктер мен қаржы ұйымдарындағы қалдықтармен ұсынылған (2023 жыл: 99.9%). Күтілетін кредиттік шығындардың қорларын есептеу мақсатында Банк Moody's рейтингтік агенттігі ұсынған статистикаға сәйкес «ССС» халықаралық кредиттік рейтингіне сәйкес PD және LGD көрсеткіштерін пайдаланды.

Минималды резервтерге қойылатын талаптар

ҚРҰБ шығарған нормативтік актілерге сәйкес, ең төменгі резервтік талаптар банктердің әртүрлі міндеттемелер топтарының белгілі бір қатынастарының жалпы сомасы ретінде есептеледі. Екінші деңгейдегі банктер резервтік активтердің (ең төменгі резервтік талаптарды айқындау кезеңіндегі ең төменгі резервтік талаптардың орташа мөлшерінің 50%-нан аспайтын мөлшерде ұлттық валютадағы кассадағы ақша қаражаты және ұлттық валютадағы ҚРҰБ шоттарындағы қалдықтар) орташа шамасын орташа ең төменгі талаптарға тең немесе одан жоғары ұстау жолымен осы талаптарды орындауға міндетті. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ең төменгі резерв сомасы 38,749,587 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 40,278,670 мың теңге).

13 Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Банк меншігіндегі		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің мемлекеттік қазынашылық облигациялары	204,255,057	229,454,238
АҚШ мемлекеттік қазынашылық облигациялары	76,824,745	33,602,598
Австрияның егеменді облигациялары	63,789,947	44,984,632
Германияның егеменді облигациялары	59,729,667	90,743,579
Канаданың егеменді облигациялары	40,341,510	-
Бельгияның егеменді облигациялары	21,753,691	-
Ұлыбританияның егеменді облигациялары	6,697,516	5,752,292
Нидерландтың егеменді облигациялары	-	10,030,737
<i>Даму банктірінің облигациялары</i>		
Еуразиялық даму банкінің облигациялары	8,962,331	24,152,088
Қазақстанның Даму банкінің облигациялары	5,297,698	-
<i>Корпоративтік облигациялар</i>		
«АА-»-дан «АА+»-ға кредиттік рейтингті корпоративтік облигациялар	5,299,000	-
«ВВВ-»-дан «ВВВ+»-ға кредиттік рейтингі бар корпоративтік облигациялар	14,585,658	442,298
«ВВ-»-дан «ВВ+»-ға кредиттік рейтингі бар корпоративтік облигациялар	4,559,604	3,390,041
Кредиттік рейтингсіз корпоративтік облигациялар	850,955	1,676,464
	512,947,379	444,228,967
Өзге де тартылған қаражат бойынша кепілдегі		
«ВВВ-»-дан «ВВВ+»-ға кредиттік рейтингі бар корпоративтік облигациялар (25-ескертпе)	21,958,082	18,699,926
	21,958,082	18,699,926
«Репо» мәмілелері бойынша кепілде		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің мемлекеттік қазынашылық облигациялары	149,556,525	-
<i>Даму банктірінің облигациялары</i>		
Еуразиялық даму банкінің облигациялары	19,985,933	-
	169,542,458	-
	704,447,919	462,928,893
Күтілетін кредиттік залалдардың резервтері*	(8,024,407)	(10,596,692)
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін барлық қаржы активтері (баланстық құн)	704,447,919	462,928,893

Кредиттік рейтингтер «Fitch» рейтингтік агенттігінің стандарттарына сәйкес немесе басқа халықаралық рейтингтік агенттіктердің ұқсас стандарттарымен ұсынылған.

**Жоғарыда келтірілген шығындар бойынша бағалау резерві басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық инвестициялық бағалы қағаздардың баланстық құны олардың әділ құны болып табылатындықтан, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте танылмайды.*

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы әділ құны 850,955 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,676,464 мың теңге) «кредиттік рейтингсіз» санатындағы өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтері Ресей эмитенттерінің облигацияларымен ұсынылған, бұл ретте 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдар үшін резервті есептеу үшін Банк бағалайтын ресейлік эмитенттердің ағымдағы кредиттік рейтингі облигацияларды төлеу бойынша дефолтқа жол берілген эмитенттердің кредиттік рейтингінен басқа, «ССС»-ны құрайды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баланстық құны 703,596,964 мың теңге (жалпы баланстық құны 703,695,140 мың теңгеге тең) өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтері кредиттік тәуекелдің 1-сатысына, кредиттік тәуекел деңгейі 2-сатысына – баланстық құны 399,205 мың теңге (жалпы баланстық құны 549,426 мың теңгеге тең) басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтері, кредиттік тәуекел деңгейі 3-сатысына – баланстық құны 451,750 мың теңге (жалпы баланстық құны 8,227,760 мың теңгеге тең) басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтері жатқызылды.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай туралы баланстық құны 461,252,429 мың теңге (жалпы баланстық құны 461,328,608 мың теңгеге тең) өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтері кредиттік тәуекелдің 1-сатысына, кредиттік тәуекел деңгейінің 2-сатысына баланстық құны 405,104 мың теңге болатын басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтері (жалпы баланстық құны 553,678 мың теңгеге тең), баланстық құны 1,271,360 мың теңге (жалпы баланстық құны 11,643,299 мың теңгеге тең) – кредиттік тәуекел деңгейінің 3-сатысына басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтері жатқызылды.

Шығынға арналған резервтер 12 айлық күтілетін кредиттік залал мөлшерінде танылатын бағалы қағаздар бойынша PD деңгейі 0.02-5.13%-ды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 0.0022-0.29%), кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын бағалы қағаздар бойынша және залалдарға арналған резервтер олар бойынша толық көлемде, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне 2.45% -ды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 7.10%). Бағалы қағаздар бойынша қолданылған LGD деңгейі 70.00%-ды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 70.00%-дан 79.40%-ға дейін). PD көрсеткішінің көзі Standard&Poor's және Moody's халықаралық рейтинг агенттігі жариялаған статистика болып табылады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдар резерві 8,024,407 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша: 10,596,692 мың теңге).

Келесі кестеде 2024 жылғы басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерімен есепті кезеңнің басындағы және соңындағы шығындарға бағалау резервінің қалдықтарын салыстыру келтірілген:

мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
2024 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	76,179	148,574	10,371,939	10,596,692
1-кезеңге аудару	-	-	-	-
2-кезеңге аудару	-	-	-	-
3-кезеңге аудару	-	-	-	-
Шығындар бойынша бағалау резервінің таза өзгерісі	9,902	(20,948)	(3,893,045)	(3,904,091)
Бағамдық айырмашылық әсері	12,095	22,595	1,297,116	1,331,806
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	98,176	150,221	7,776,010	8,024,407

Келесі кестеде 2023 жылғы басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерімен есепті кезеңнің басындағы және соңындағы шығындарға бағалау резервінің қалдықтарын салыстыру келтірілген:

мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	100,382	3,681,581	2,147,450	5,929,413
1-кезеңге аудару	-	-	-	-
2-кезеңге аудару	-	-	-	-
3-кезеңге аудару	-	(2,855,284)	2,855,284	-
Шығындар бойынша бағалау резервінің таза өзгерісі	(24,305)	(710,275)	5,545,537	4,810,957
Бағамдық айырмашылық әсері	102	32,552	(176,332)	(143,678)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	76,179	148,574	10,371,939	10,596,692

14 Банктердегі шоттар мен депозиттер

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Басқа банктердегі депозиттер		
ҚРҰБ-дағы мерзімді депозиттер	117,803,421	-
-ҚРҰБ-дағы шартты депозит	9,617,003	2,526,937
- «Қазақстанның Даму банкі» АҚ-тағы шот	1,521,339	5,380,442
- «АА»-дан «АА+»-ға кредиттік рейтингтермен	12,765,757	7,415,248
- «А»-дан «А+»-ға кредиттік рейтингтермен	5,412,525	3,599,564
- «ВВВ»-дан «ВВВ+»-ға кредиттік рейтингтермен	-	114,050,367
- кредиттік рейтингсіз	80,000	130,600
Барлық мерзімді депозиттер	147,200,045	133,103,158
Банктерге берілген кредиттер		
- «ВВ»-дан «ВВ+»-ға кредиттік рейтингтермен	-	547,704
- «В»-дан «В+»-ға кредиттік рейтингтермен	-	655,315
Банктерге берілген барлық кредит	-	1,203,019
Күтілетін кредиттік залалдар үшін резерв шегерілгенге дейін амортизацияланған құн бойынша бағаланатын банктердегі барлық шоттар мен депозиттер	147,200,045	134,306,177
Күтілетін кредиттік залал резервтері	(4,385)	(41,248)
Банктердегі шоттар мен депозиттер	147,195,660	134,264,929

Кредиттік рейтингтер «Fitch» рейтингтік агенттігінің стандарттарына сәйкес немесе басқа халықаралық рейтингтік агенттіктердің ұқсас стандарттарымен ұсынылған.

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі барлық шоттар мен депозиттер кредиттік тәуекел деңгейінің 1-сатысына жатады.

2024 жыл ішінде Банк ҚРҰБ-да бастапқы өтеу мерзімі 3 айдан асатын мерзімді депозиттерді орналастырды, олардың баланстық құны 117,803,421 мың теңгені құрайды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚРҰБ-дағы шартты депозиті «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ-тан («ҚДБ»АҚ) алынған 4,458,118 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,491,100 мың теңге) мөлшеріндегі қаражатты және «ҚДБ» АҚ және «ДАМУ КДҚ» АҚ-пен жасалған кредиттік келісімдердің талаптарына сәйкес «ДАМУ «Кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-тан («ДАМУ КДҚ» АҚ) алынған 5,158,885 мың теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,035,837 мың теңге) қамтиды. Қаражат кәсіпорындар мен жеке тұлғаларға арнайы жеңілдікті шарттармен кредит ретінде берілетін болады. Бұл қаражат шартты депозиттен тиісінше «ҚДБ» АҚ және «ДАМУ КДҚ» АҚ мақұлдағаннан кейін ғана алынуы мүмкін.

2023 жылғы 5 желтоқсанда Банк 2024 жылғы 10 сәуірде өтеу мерзімі және жылдық 5.20% мөлшерлемесі бар депозитке 250,000 мың доллар орналастырды, осы депозит бойынша қаражат оның келісімшарттық мерзімі аяқталғаннан кейін Банкке қайтарылды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Қазақстанның Даму Банкі» АҚ шотындағы 1,521,339 мың теңге мөлшеріндегі қалдық жеңілдікті автокредиттеудің мемлекеттік бағдарламасы шеңберінде «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-тан алынған қаражатты білдіреді (25-ескертпе) (2023 жылғы 31 желтоқсан: 5,380,442 мың теңге).

Банктердегі шоттар мен депозиттердің шоғырлануы

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің шоттар мен депозиттердің қалдықтары меншікті капиталдың 10%-дан асатын бір контрагенті бар (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1 контрагент). Көрсетілген контрагенттегі қалдықтардың жиынтық көлемі 2024 жылғы 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 127,420,424 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 119,430,809 мың теңге).

15 Клиенттерге берілген кредиттер

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланып берілген кредиттер		
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер		
Ірі кәсіпорындарға берілетін кредиттер	446,752,408	409,418,376
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	71,399,639	53,403,042
Корпоративтік клиенттерге берілген барлық кредиттер	518,152,047	462,821,418
Бөлшек клиенттерге берілген кредиттер		
Автокөлік сатып алуға арналған кредиттер	693,059,429	516,701,215
Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер	441,201,997	517,071,745
Жеке шарттардағы бағдарламалық емес несиелер	11,975,763	13,635,348
Ипотекалық кредиттер	6,343,107	6,784,711
Жеке кәсіпкерлік қызметке арналған кредиттер	6,270,535	5,167,410
«Бизнес Авто» бағдарламасы бойынша берілетін кредиттер	2,366,949	3,403,602
Бөлшек клиенттерге берілген барлық кредиттер	1,161,217,780	1,062,764,031
Күтілетін кредиттік шығындарға резерві шегерілгенге дейін амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер	1,679,369,827	1,525,585,449
Күтілетін кредиттік залалдарға резерві	(196,905,053)	(162,879,512)
Күтілетін кредиттік шығындарға резервін шегергендегі амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер	1,482,464,774	1,362,705,937
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер		
Әділ құны бойынша бағаланатын корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер	15,947	14,841
Клиенттерге берілген барлық кредиттер	1,482,480,721	1,362,720,778

Төмендегі кестелерде 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы клиенттерге берілген кредиттер сыныптары бойынша күтілетін кредиттік залалдар үшін резервтің өзгерісіне жүргізілген талдау келтірілген:

мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	POCI	Барлығы
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын берілген кредиттер					
Жыл басындағы жағдай					
бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі	39,397,063	14,154,668	100,086,515	9,241,266	162,879,512
1-кезеңге аудару	3,502,458	(3,369,698)	(132,760)	-	-
2-кезеңге аудару	(4,894,073)	11,968,944	(7,074,871)	-	-
3-кезеңге аудару	(2,641,623)	(24,601,815)	27,243,438	-	-
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған қаржы активтері	17,434,417	-	-	-	17,434,417
Залалдар бойынша бағалау резервінің таза өзгерісі *	(20,802,550)	6,503,358	50,917,984	(266,484)	36,352,308
Кредиттерді есептен шығару	-	-	(40,684,685)	(629,109)	(41,313,794)
Күтілетін кредиттік шығындардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	18,666,211	439,239	19,105,450
Бағамдық айырмашылықтар мен басқа өзгерістер	16,127	905,907	1,525,126	-	2,447,160
Жыл соңындағы жағдай					
бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі	32,011,819	5,561,364	150,546,958	8,784,912	196,905,053

*Тауекел үлгі/параметрлеріндегі өзгерістермен қоса, өтеудің әсері (оның ішінде мерзімінен бұрын өтеу).

мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	POCI	Барлығы
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын клиенттерге берілген кредиттер – корпоративтік клиенттер					
Жыл басындағы жағдай					
бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі	1,948,523	9,018,229	11,833,931	8,583,581	31,384,264
2-кезеңге аудару	(84)	84	-	-	-
3-кезеңге аудару	-	(8,790,104)	8,790,104	-	-
Шығындар бойынша бағалау резервінің таза өзгерісі *	(1,326,796)	(155,589)	(7,667,784)	(286,986)	(9,437,155)
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған қаржы активтері	633,300	-	-	-	633,300
Бұрын есептен шығарылған кредиттерді қалпына келтіру/ (кредиттерді есептен шығару)	-	-	4,170,390	(70,707)	4,099,683
Күтілетін кредиттік шығындардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	693,810	368,626	1,062,436
Бағамдық айырмашылықтар мен басқа өзгерістер	57,978	890,671	1,477,735	-	2,426,384
Жыл соңындағы жағдай					
бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі	1,312,921	963,291	19,298,186	8,594,514	30,168,912

мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	POCI	Барлығы
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын клиенттерге берілген кредиттер – бөлшек клиенттер					
Жыл басындағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі					
	37,448,540	5,136,439	88,252,584	657,685	131,495,248
1-кезеңге аудару	3,502,458	(3,369,698)	(132,760)	-	-
2-кезеңге аудару	(4,893,989)	11,968,860	(7,074,871)	-	-
3-кезеңге аудару	(2,641,623)	(15,811,711)	18,453,334	-	-
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған қаржы активтері	16,801,117	-	-	-	16,801,117
Шығындар бойынша бағалау резервінің таза өзгерісі *	(19,475,754)	6,658,947	58,585,768	20,502	45,789,463
Кредиттерді есептен шығару	-	-	(44,855,075)	(558,402)	(45,413,477)
Күтілетін кредиттік шығындардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	17,972,401	70,613	18,043,014
Бағамдық айырмашылықтар мен басқа өзгерістер	(41,851)	15,236	47,391	-	20,776
Жыл соңындағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі					
	30,698,898	4,598,073	131,248,772	190,398	166,736,141

*Тәуекел үлгі/параметрлеріндегі өзгерістермен қоса, өтеудің әсері (оның ішінде мерзімінен бұрын өтеу).

Төмендегі кестелерде 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылы клиенттерге берілген кредиттер сыныптары бойынша күтілетін кредиттік залалдар үшін резервтің өзгерісіне талдау келтірілген:

мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	POCI	Барлығы
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын берілген кредиттер					
Жыл басындағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі					
	34,738,547	15,286,783	111,572,537	10,894,196	172,492,063
1-кезеңге аудару	2,741,962	(2,411,079)	(330,883)	-	-
2-кезеңге аудару	(4,647,175)	10,086,456	(5,439,281)	-	-
3-кезеңге аудару	(2,446,561)	(16,313,547)	18,760,108	-	-
Залалдар бойынша бағалау резервінің таза өзгерісі*	(18,108,416)	7,794,068	48,979,197	(2,595,001)	36,069,848
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған қаржы активтері	27,132,519	-	-	-	27,132,519
(Кредиттерді есептен шығару)/бұрын есептен шығарылған кредиттерді қалпына келтіру/	-	-	(87,961,152)	376,418	(87,584,734)
Күтілетін кредиттік залалдардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	-	-	14,630,677	565,653	15,196,330
POCI-активтерін тану	-	-	(1,533)	-	(1,533)
Бағамдық айырмашылықтар мен басқа өзгерістер	(13,813)	(288,013)	(123,155)	-	(424,981)
Жыл соңындағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі					
	39,397,063	14,154,668	100,086,515	9,241,266	162,879,512

*Тәуекел үлгі/параметрлеріндегі өзгерістермен қоса, өтеудің әсері (оның ішінде мерзімінен бұрын өтеу).

мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	РОСІ	Барлығы
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын клиенттерге берілген кредиттер –					
корпоративтік клиенттер					
Жыл басындағы жағдай					
бойынша күтілетін кредиттік					
залалдарға арналған резерв					
көлемі	2,706,080	11,372,331	38,960,165	9,992,822	63,031,398
1-кезеңге аудару	702	(702)	-	-	-
2-кезеңге аудару	(6,588)	6,588	-	-	-
3-кезеңге аудару	(260)	(2,831,620)	2,831,880	-	-
Залалдар бойынша бағалау					
резервінің таза өзгерісі *	(1,232,184)	731,691	(5,060,863)	(2,317,306)	(7,878,662)
Жаңадан құрылған немесе сатып					
алынған қаржы активтері	535,514	-	-	-	535,514
(Кредиттерді есептен					
шығару)/бұрын есептен					
шығарылған кредиттерді					
қалпына келтіру	-	-	(27,290,871)	508,142	(26,782,729)
Күтілетін кредиттік залалдардың					
келтірілген құнына қатысты					
дисконтты босату	-	-	2,496,250	399,923	2,896,173
Бағамдық айырмашылықтар мен					
басқа өзгерістер	(54,741)	(260,059)	(102,630)	-	(417,430)
Жыл соңындағы жағдай					
бойынша күтілетін кредиттік					
залалдарға арналған резерв					
көлемі	1,948,523	9,018,229	11,833,931	8,583,581	31,384,264
мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	РОСІ	Барлығы
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын клиенттерге берілген кредиттер – бөлшек					
клиенттер					
Жыл басындағы жағдай					
бойынша күтілетін кредиттік					
залалдарға арналған резерв					
көлемі	32,032,467	3,914,452	72,612,372	901,374	109,460,665
1-кезеңге аудару	2,741,260	(2,410,377)	(330,883)	-	-
2-кезеңге аудару	(4,640,587)	10,079,868	(5,439,281)	-	-
3-кезеңге аудару	(2,446,301)	(13,481,927)	15,928,228	-	-
Залалдар бойынша бағалау					
резервінің таза өзгерісі*	(16,876,232)	7,062,377	54,040,060	(277,695)	43,948,510
Жаңадан құрылған немесе сатып					
алынған қаржы активтері	26,597,005	-	-	-	26,597,005
Кредиттерді есептен шығару	-	-	(60,670,281)	(131,724)	(60,802,005)
Күтілетін кредиттік залалдардың					
келтірілген құнына қатысты					
дисконтты босату	-	-	12,134,427	165,730	12,300,157
РОСІ-активтерін тану	-	-	(1,533)	-	(1,533)
Бағамдық айырмашылықтар мен					
басқа өзгерістер	40,928	(27,954)	(20,525)	-	(7,551)
Жыл соңындағы жағдай					
бойынша күтілетін кредиттік					
залалдарға арналған резерв					
көлемі	37,448,540	5,136,439	88,252,584	657,685	131,495,248

*Тәуекел үлгі/параметрлеріндегі өзгерістермен қоса, өтеудің әсері (оның ішінде мерзімінен бұрын өтеу).

2024 жыл ішінде Банк 41,313,794 мың теңге сомасындағы кредиттерді есептен шығарып, бұл 3-кезеңге жатқызылған кредиттер мен РОСІ-активтер бойынша сол сомадағы залалдарды бағалау резервінің азаюына әкелді (2023 жылы: 87,584,734 мың теңге).

Бір жыл ішінде берілген кредиттердің едәуір көлемі кредиттер портфелінің жалпы баланстық құнының 1,085,108,482 мың теңгеге (2023 жылы: 1,339,992,641 мың теңгеге) өсуіне әкелді, 12 айлық негізде бағаланатын шығындарға арналған резервтің тиісті ұлғаюы 17,434,417 мың теңгені құрады (2023 жылы: 27,132,519 мың теңге).

Бір жыл ішінде өтелген кредиттердің едәуір көлемі клиенттерге берілген барлық кредиттер бойынша кезең үшін есептелген сыйақымен қоса, кредит портфелінің жалпы баланстық құнының 1,166,860,507 мың теңгеге төмендеуіне әкелді (2023 жылы: 1,221,623,482 мың теңге), резервтің шығынға тиісті төмендеуі 30,428,127 мың теңгені құрады (2023 жылы: 51,993,975 мың теңге).

Келесі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын кредиттер бойынша кредиттік өнімдердің түрлері туралы ақпарат берілген:

мың теңге	Күтілетін кредиттік залалдар үшін резерв шегерілгенге дейінгі кредит көлемі	Күтілетін кредиттік залал резервтері	Баланстық құны
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер			
Ірі кәсіпорындарға берілетін кредиттер	446,752,408	(29,920,478)	416,831,930
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	71,399,639	(248,434)	71,151,205
Бөлшек клиенттерге берілген кредиттер			
Автокөлік сатып алуға арналған кредиттер	693,059,429	(69,492,189)	623,567,240
Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер	441,201,997	(95,116,329)	346,085,668
Жеке шарттардағы бағдарламалық емес несиелер	11,975,763	(41,469)	11,934,294
Ипотекалық кредиттер	6,343,107	(733,768)	5,609,339
Жеке кәсіпкерлік қызметке арналған кредиттер	6,270,535	(1,233,645)	5,036,890
«Бизнес Авто» бағдарламасы бойынша берілетін кредиттер	2,366,949	(118,741)	2,248,208
Клиенттерге жыл соңында берілген барлық кредит	1,679,369,827	(196,905,053)	1,482,464,774

Келесі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын кредиттер бойынша кредиттік өнімдердің түрлері туралы ақпарат берілген:

мың теңге	Күтілетін кредиттік залалдар үшін резерв шегерілгенге дейінгі кредит көлемі	Күтілетін кредиттік залал резервтері	Баланстық құны
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер			
Ірі кәсіпорындарға берілетін кредиттер	409,418,376	(31,321,674)	378,096,702
Шағын және орта кәсіпорындарға берілген кредиттер	53,403,042	(62,590)	53,340,452
Бөлшек клиенттерге берілген кредиттер			
Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер	517,071,745	(94,605,205)	422,466,540
Автокөлік сатып алуға арналған кредиттер	516,701,215	(34,645,773)	482,055,442
Ипотекалық кредиттер	6,784,711	(976,784)	5,807,927
Жеке шарттардағы бағдарламалық емес несиелер	13,635,348	(32,638)	13,602,710
Жеке кәсіпкерлік қызметке арналған кредиттер	5,167,410	(1,116,993)	4,050,417
«Бизнес Авто» бағдарламасы бойынша берілетін кредиттер	3,403,602	(117,855)	3,285,747
Клиенттерге жыл соңында берілген барлық кредит	1,525,585,449	(162,879,512)	1,362,705,937

(а) Клиенттерге берілген кредиттердің сапасы

Бұдан әрі кестелерде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланып, клиенттерге берілген кредиттердің сапасы туралы ақпарат берілген:

	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік құнсызданған болып табыл- майтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік- құнсызданған болып табыла- тын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Бастапқы тану кезінде кредиттік- құнсыздан- ған активтер	Барлығы
мың теңге					
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер – корпоративтік клиенттер					
Тек ішкі кредиттік тәуекел дәрежесі бар:					
Стандартты	85,511,312	-	-	-	85,511,312
Төмен тәуекел деңгейімен	300,878,063	-	-	-	300,878,063
Орташа тәуекел деңгейімен	2,743,044	5,306,366	-	-	8,049,410
Проблемалық	-	-	28,858,700	11,984,728	40,843,428
Тәуекел деңгейі жоғары проблемалық	-	-	10,411,982	-	10,411,982
Рейтингсіз (ақша кепілімен)	1,058,213	-	-	-	1,058,213
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланып берілетін кредиттер – корпоративтік клиенттер	390,190,632	5,306,366	39,270,682	11,984,728	446,752,408
Залалдарға арналған бағалау резерві	(1,207,101)	(962,841)	(19,156,022)	(8,594,514)	(29,920,478)
Клиенттерге берілген амортизацияланған құны бойынша бағаланатын құнсыздану резервін шегергендегі кредиттер – корпоративтік клиенттер	388,983,531	4,343,525	20,114,660	3,390,214	416,831,930
	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік құнсызданған болып табыл- майтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік- құнсызданған болып табыла- тын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Бастапқы тану кезінде кредиттік- құнсыздан- ған активтер	Барлығы
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер – шағын және орта кәсіпорындар					
Тек ішкі кредиттік тәуекел дәрежесі бар:					
Стандартты	18,339,655	-	-	-	18,339,655
Төмен тәуекел деңгейімен	22,851,029	64,905	-	181,540	23,097,474
Орташа тәуекел деңгейімен	14,386	409,623	-	-	424,009
Проблемалық	-	-	85,336	-	85,336
Тәуекел деңгейі жоғары проблемалық	-	-	444,744	-	444,744
Рейтингсіз	5,427,229	7,316	-	-	5,434,545
Рейтингсіз (ақша кепілімен)	23,390,978	182,898	-	-	23,573,876
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланып берілетін кредиттер – шағын және орта кәсіпорындар	70,023,277	664,742	530,080	181,540	71,399,639
Залалдарға арналған бағалау резерві	(105,820)	(450)	(142,164)	-	(248,434)
Клиенттерге берілген амортизацияланған құны бойынша бағаланатын құнсыздану резервін шегергендегі кредиттер – шағын және орта кәсіпорындар	69,917,457	664,292	387,916	181,540	71,151,205

«Еуразиялық банк» АҚ

*2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылмаған қаржылық есептілігінің
ескертпелері*

мың теңге	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік құнсызданған болып табыл- майтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік- құнсызданған болып табыла- тын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Бастапқы тану кезінде кредиттік- құнсыздан- ған активтер	Барлығы
Автокөлік сатып алуға арналған кредиттер					
Мерзімі өтпеген	542,167,321	1,996,496	25,574,706	125,639	569,864,162
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	20,701,346	415,280	5,097,271	11,853	26,225,750
30-89 күн мерзімі өткен	137,230	10,662,485	5,287,415	4,007	16,091,137
90-179 күн мерзімі өткен	-	109,077	13,438,461	10,169	13,557,707
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	30,727,273	26,469	30,753,742
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	36,552,877	14,054	36,566,931
	563,005,897	13,183,338	116,678,003	192,191	693,059,429
Залалдарға арналған бағалау резерві	(7,047,215)	(991,821)	(61,355,101)	(98,052)	(69,492,189)
Баланстық құны	555,958,682	12,191,517	55,322,902	94,139	623,567,240
Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер					
Мерзімі өтпеген	319,519,188	2,272,669	27,340,020	106,919	349,238,796
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	16,416,930	301,893	5,337,695	11,928	22,068,446
30-89 күн мерзімі өткен	83,023	12,715,346	5,110,925	2,093	17,911,387
90-179 күн мерзімі өткен	-	131,577	13,852,612	6,560	13,990,749
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	25,136,271	18,197	25,154,468
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	12,802,273	35,878	12,838,151
	336,019,141	15,421,485	89,579,796	181,575	441,201,997
Залалдарға арналған бағалау резерві	(23,457,119)	(3,577,170)	(67,993,866)	(88,174)	(95,116,329)
Баланстық құны	312,562,022	11,844,315	21,585,930	93,401	346,085,668
Жеке шарттардағы бағдарламалық емес несиелер					
Мерзімі өтпеген	9,850,284	1,439,205	256,995	-	11,546,484
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	136,660	-	-	-	136,660
30-89 күн мерзімі өткен	-	102,744	160,555	-	263,299
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	29,320	-	29,320
	9,986,944	1,541,949	446,870	-	11,975,763
Залалдарға арналған бағалау резерві	(8,629)	(31)	(32,809)	-	(41,469)
Баланстық құны	9,978,315	1,541,918	414,061	-	11,934,294
Ипотекалық кредиттер					
Мерзімі өтпеген	5,093,769	39,448	100,172	46,596	5,279,985
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	52,035	33,349	38,559	3,958	127,901
30-89 күн мерзімі өткен	-	14,379	54,279	-	68,658
90-179 күн мерзімі өткен	-	-	28,585	-	28,585
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	14,353	-	14,353
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	728,917	94,708	823,625
	5,145,804	87,176	964,865	145,262	6,343,107
Залалдарға арналған бағалау резерві	(51,457)	(12,262)	(666,492)	(3,557)	(733,768)
Баланстық құны	5,094,347	74,914	298,373	141,705	5,609,339
Жеке кәсіпкерлік қызметке арналған кредиттер					
Мерзімі өтпеген	4,851,694	10,202	42,436	342	4,904,674
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	23,617	-	-	-	23,617
30-89 күн мерзімі өткен	-	43,855	-	-	43,855
90-179 күн мерзімі өткен	-	-	69,078	-	69,078
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	25,696	-	25,696
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	1,202,796	819	1,203,615
	4,875,311	54,057	1,340,006	1,161	6,270,535
Залалдарға арналған бағалау резерві	(68,974)	(6,233)	(1,157,823)	(615)	(1,233,645)
Баланстық құны	4,806,337	47,824	182,183	546	5,036,890
«Бизнес Авто» бағдарламасы бойынша берілетін кредиттер					
Мерзімі өтпеген	2,183,051	-	-	-	2,183,051
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	2,292	-	-	-	2,292
30-89 күн мерзімі өткен	-	68,217	-	-	68,217
90-179 күн мерзімі өткен	-	-	27,036	-	27,036
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	54,004	-	54,004
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	32,349	-	32,349
	2,185,343	68,217	113,389	-	2,366,949
Залалдарға арналған бағалау резерві	(65,504)	(10,556)	(42,681)	-	(118,741)
Баланстық құны	2,119,839	57,661	70,708	-	2,248,208

Бұдан әрі кестелерде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттердің сапасы туралы ақпарат берілген:

мың теңге	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсызданған активтер	Барлығы
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер – корпоративтік клиенттер					
Тек ішкі кредиттік тәуекел дәрежесі бар:					
Стандартты	59,333,031	-	-	-	59,333,031
Төмен тәуекел деңгейімен	285,450,494	728,771	-	-	286,179,265
Орташа тәуекел деңгейімен	755,133	28,614,087	309,028	-	29,678,248
Тәуекел деңгейі жоғары	-	-	4,150,939	-	4,150,939
Проблемалық	-	-	-	12,139,778	12,139,778
Тәуекел деңгейі жоғары проблемалық	-	-	9,790,755	110,849	9,901,604
Рейтингсіз	1,589,421	-	-	-	1,589,421
Рейтингсіз (ақша кепілімен)	6,446,090	-	-	-	6,446,090
Клиенттерге берілген амортизацияланған құны бойынша бағаланатын кредиттер – корпоративтік клиенттер	353,574,169	29,342,858	14,250,722	12,250,627	409,418,376
Залалдарға арналған бағалау резерві	(1,922,558)	(9,018,094)	(11,797,442)	(8,583,580)	(31,321,674)
Клиенттерге берілген амортизацияланған құны бойынша бағаланатын құнсыздану резервін шегергендегі кредиттер – корпоративтік клиенттер	351,651,611	20,324,764	2,453,280	3,667,047	378,096,702

мың теңге	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Бастапқы тану кезінде кредиттік-құнсызданған активтер	Барлығы
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын клиенттерге берілген кредиттер – шағын және орта кәсіпорындар					
Тек ішкі кредиттік тәуекел дәрежесі бар:					
Стандартты	9,201,391	-	-	-	9,201,391
Төмен тәуекел деңгейімен	16,235,563	597,023	-	217,571	17,050,157
Орташа тәуекел деңгейімен	-	-	87,496	50,053	137,549
Проблемалық	-	-	438,424	-	438,424
Тәуекел деңгейі жоғары проблемалық	-	-	3,634	-	3,634
Рейтингсіз	3,207,027	-	-	-	3,207,027
Рейтингсіз (ақша кепілімен)	23,115,505	249,355	-	-	23,364,860
Клиенттерге берілген амортизацияланған құны бойынша бағаланатын кредиттер – шағын және орта кәсіпорындар	51,759,486	846,378	529,554	267,624	53,403,042
Залалдарға арналған бағалау резерві	(25,965)	(135)	(36,489)	(1)	(62,590)
Клиенттерге берілген амортизацияланған құны бойынша бағаланатын құнсыздану резервін шегергендегі кредиттер – шағын және орта кәсіпорындар	51,733,521	846,243	493,065	267,623	53,340,452

«Еуразиялық банк» АҚ
2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылмаған қаржылық есептілігінің
ескертпелері

мың теңге	12 айлық күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік құнсызданған болып табылмай- тын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Кредиттік- құнсызданған болып табыла- тын активтер бойынша бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар	Бастапқы тану кезінде кредиттік- құнсыздан- ған активтер	Барлығы
Автокөлік сатып алуға арналған кредиттер					
Мерзімі өтпеген	434,609,505	1,014,399	11,604,312	278,859	447,507,075
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	19,029,982	319,975	2,994,506	30,208	22,374,671
30-89 күн мерзімі өткен	-	10,122,296	3,009,055	-	13,131,351
90-179 күн мерзімі өткен	-	53,603	11,153,546	12,051	11,219,200
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	14,065,058	10,149	14,075,207
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	8,393,506	205	8,393,711
	453,639,487	11,510,273	51,219,983	331,472	516,701,215
Залалдарға арналған бағалау резерві	(5,938,315)	(934,923)	(27,582,660)	(189,875)	(34,645,773)
Баланстық құны	447,701,172	10,575,350	23,637,323	141,597	482,055,442
Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер					
Мерзімі өтпеген	408,446,363	2,442,872	21,190,914	388,125	432,468,274
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	20,898,175	762,171	3,211,506	49,184	24,921,036
30-89 күн мерзімі өткен	-	13,796,296	4,373,045	39,901	18,209,242
90-179 күн мерзімі өткен	-	390,045	15,631,856	30,144	16,052,045
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	16,630,979	41,316	16,672,295
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	8,740,071	8,782	8,748,853
	429,344,538	17,391,384	69,778,371	557,452	517,071,745
Залалдарға арналған бағалау резерві	(31,245,888)	(4,151,055)	(58,745,139)	(463,123)	(94,605,205)
Баланстық құны	398,098,650	13,240,329	11,033,232	94,329	422,466,540
Жеке шарттардағы бағдарламалық емес несиелер					
Мерзімі өтпеген	11,809,147	1,440,279	354,375	-	13,603,801
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	2,938	-	2,938
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	28,609	-	28,609
	11,809,147	1,440,279	385,922	-	13,635,348
Залалдарға арналған бағалау резерві	(2,413)	(798)	(29,427)	-	(32,638)
Баланстық құны	11,806,734	1,439,481	356,495	-	13,602,710
Ипотекалық кредиттер					
Мерзімі өтпеген	5,088,966	157,937	132,529	126,519	5,505,951
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	174,194	4,389	52,324	-	230,907
30-89 күн мерзімі өткен	-	42,512	3,832	3,955	50,299
90-179 күн мерзімі өткен	-	-	33,052	-	33,052
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	29,664	-	29,664
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	897,202	37,636	934,838
	5,263,160	204,838	1,148,603	168,110	6,784,711
Залалдарға арналған бағалау резерві	(71,052)	(34,649)	(867,016)	(4,067)	(976,784)
Баланстық құны	5,192,108	170,189	281,587	164,043	5,807,927
Жеке кәсіпкерлік қызметке арналған кредиттер					
Мерзімі өтпеген	3,887,832	7,932	15	521	3,896,300
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	56,758	-	-	7	56,765
30-89 күн мерзімі өткен	-	57,267	-	-	57,267
90-179 күн мерзімі өткен	-	-	20,682	-	20,682
180-360 күн мерзімі өткен	-	-	83,957	233	84,190
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	1,051,620	586	1,052,206
	3,944,590	65,199	1,156,274	1,347	5,167,410
Залалдарға арналған бағалау резерві	(91,165)	(10,577)	(1,014,631)	(620)	(1,116,993)
Баланстық құны	3,853,425	54,622	141,643	727	4,050,417
«Бизнес Авто» бағдарламасы бойынша берілетін кредиттер					
Мерзімі өтпеген	3,268,267	-	-	-	3,268,267
30 күннен аз мерзімге кешіктірілген	56,618	-	-	-	56,618
30-89 күн мерзімі өткен	-	30,226	892	-	31,118
90-179 күн мерзімі өткен	-	-	2,781	-	2,781
360 күннен астам мерзімі өткен	-	-	44,818	-	44,818
	3,324,885	30,226	48,491	-	3,403,602
Залалдарға арналған бағалау резерві	(99,707)	(4,437)	(13,711)	-	(117,855)
Баланстық құны	3,225,178	25,789	34,780	-	3,285,747

(б) Күтілетін кредиттік шығындарды бағалау кезіндегі негізгі жорамалдар мен пайымдаулар

(i) Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы жағдай бойынша корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдар үшін резервтің мөлшерін айқындау кезінде басшылық мынадай жорамалдар жасады:

- сатылған жағдайда кепілге салынған мүліктің бастапқы бағаланған құнының төмендеуі 30-60%-ды құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 30-60%);
- кепіл массасына жылжымалы және жылжымайтын мүлік пен кредиттердің сапасын арттыратын өзге де қамтамасыз ету сияқты кепіл түрлерін ғана қосу (2023 жылғы 31 желтоқсан: ұқсас);
- қамтамасыз етуді іске асырудан түскен түсімдерді алған кезде 48 айға дейінгі кідіріс (2023 жылғы 31 желтоқсан: 48 ай);
- 12 айлық күтілетін кредиттік залал мөлшерінде залалдарға арналған резервтер танылатын кредиттер бойынша PD деңгейі 0.04-14.34%-ды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 0.05-24.47%), кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын кредиттер бойынша және олардың залалдардың қорлары толық көлемде танылады, яғни активтің бүкіл өміршеңдік мерзіміне қарыз алушының ішкі рейтингінің деңгейіне байланысты басым түрде 0.92-66.09%-ды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 0.76-78.74%); «Рейтингсіз» жіктелген корпоративтік клиенттер үшін орташа өлшенген PD деңгейі 13.10%-ды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 14.20%);
- кредиттік сапаны есепке алу бойынша 1, 2 кезеңге жатқызылған кредиттер бойынша LGD орташа өлшенген деңгейі 17.5%-ды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 26.58%), кредиттік сапаны есепке алу бойынша 3 кезеңге жатқызылған кредиттер бойынша 61.13%-ды құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 64.76%).

Жоғарыда келтірілген бағалаулардың өзгеруі күтілетін кредиттік шығындардың қор мөлшеріне әсер етуі мүмкін. Мысалы, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің мөлшері ағымдағы сәтке келтірілген ақшалай қаражаттың болжамды ағындарының таза құнының плюс/минус бір пайызға өзгерген кезде 4,879,831 мың теңгеге төмен/жоғары болады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 4,314,372 мың теңге төмен/жоғары).

(ii) Бөлшек клиенттерге берілген кредиттер мен ұжымдық негізде бағаланатын басқа кредиттер

Банк бөлшек клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік шығындардың резерв мөлшерін осы кредит түрлері бойынша келтірілген нақты шығындардың өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалайды. Бөлшек клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдардың қор мөлшерін айқындау кезінде басшылық пайдаланатын елеулі жорамалдарға:

- залалдардың көші-қон деңгейі тұрақты болып табылады және кемінде 5 жыл кезең ішінде келтірілген нақты залалдардың көші-қон моделі негізінде айқындалуы мүмкін; кредиттік сапаны есепке алу бойынша 1-кезеңге жататын өнім топтары бойынша PD 12 ай деңгейі 0.88-15.26%-ды құрады (ең төменгі мәні 0.88% «SME» («ШОБ»)) өніміне сәйкес келеді және 15.26% максималды мәні «UnCL» («Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер») өніміне сәйкес келеді, кредиттік сапаның 2-сатысына жататын PD_{lifeTime} деңгейі біртекті портфель өнімдерінің тобына байланысты 4.38-48.44%-ды құрады (4.38% ең төменгі мәні «Авто – жеңілдікті кредиттеу» өніміне сәйкес келеді және 48.44% ең жоғары мәні «UnCL» («Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер») өніміне сәйкес келеді) (2023 жылғы 31 желтоқсан: 0.90-14.71% (0.90% минималды мәні «SME» («ШОБ»)) өніміне сәйкес келеді және 14.71% максималды мәні «UnCL» өніміне сәйкес келеді («Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер»), кредиттік сапаның 2-сатысына жататын PD_{lifetime} деңгейі біртекті портфель өнімдерінің тобына байланысты 5.02-47.08%-ды құрады (ең төменгі мәні 5.02% «Авто – жеңілдікті кредиттеу» өніміне сәйкес келеді және 47.08% максималды мәні «UnCL» («Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық несиелер») өніміне сәйкес келеді);
- қамтамасыз етілмеген кредиттерді қайтару коэффициенттері 5 жылдан кем емес кезеңдегі (2023 жыл: 5 жылдан кем емес) ақшалай қаражатты қайтарудың тарихи коэффициенттері негізінде есептеледі, бұл ретте дефолтқа шығу күнінен кейін ақша қаражатын қайтарудың есептік коэффициенті 32 ай (2023 жыл: 24 ай) кезеңі үшін есептеледі; 1 және 2 сатыдағы біртекті портфель өнімдері бойынша LGD деңгейі «CAR» («Автокредиттеу») өнімі бойынша 26.26%-дан «UnCL» өнімі бойынша 66.10%-ға дейін құрады («Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер») (2023 жылғы 31 желтоқсан: «CAR» («Автокредиттеу») өнімі бойынша 30.02%-дан «UnCL» өнімі бойынша 68.93% дейін («Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер»)). 3-сатыдағы біртекті портфель өнімдері бойынша «Авто – жеңілдікті кредиттеу» өнімі бойынша 16.7%-дан «Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер» өнімі бойынша 100%-ға дейін құрады (2023 жылғы 31 желтоқсанда: «Бизнес ПОС» өнімі бойынша 2.0%-дан «Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер» өнімі бойынша 100%-ға дейін);
- сатылған жағдайда кепілге салынған мүліктің бастапқы бағаланған құнының төмендеуі 30-50% құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 30-50%);
- қамтамасыз етуді іске асырудан түскен түсімдерді алу кезіндегі кідіріс 24 айды құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 24 ай);
- іске асыру мерзімін күтілетін мерзімнен ұзағырақ ұзартуы мүмкін қамтамасыз ету ретінде кепілге қойылған машиналарды алу үшін елеулі заңды қиындықтар жоқ (2023 жылғы 31 желтоқсан: жоқ);
- автокөліктер елеулі зақымданусыз алынады немесе зақымдануды сақтандыру компаниялары өтейді және есепті күнге қолданыстағы нарықтық бағалар бойынша қызмет көрсетуге негізделген шығыстар мен өтімділіктің жеткіліксіздігі үшін дисконтты шегергенде сатылатын болады (2023 жылғы 31 желтоқсан: ұқсас болжам).

Жоғарыда келтірілген бағалаулардың өзгеруі күтілетін кредиттік шығындардың қор мөлшеріне әсер етуі мүмкін. Мысалы, 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бөлшек клиенттерге берілген кредиттер бойынша күтілетін кредиттік залалдардың резерв мөлшері ағымдағы сәтке келтірілген ақшалай қаражаттың болжамды ағындарының таза құнының плюс/минус үш пайызға өзгерген кезде 29,834,449 мың теңгеге төмен/жоғары болады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 27,938,063 мың теңге төмен/жоғары).

(в) Қамтамасыз етуді талдау

(i) Корпоративтік клиенттерге және шағын және орта бизнеске берілген кредиттер

Кестеде бұдан әрі қамтамасыз ету түрлері бойынша корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер бойынша қамтамасыз ету және кредит сапасын арттырудың басқа да құралдары туралы ақпарат берілген:

2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	Клиенттерге берілген кредиттердің баланстық құны	Әділ қамтамасыз ету құны – есепті күндегі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз етуге арналған	Әділ қамтамасыз ету құны – несие берілген күнгі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз етуге арналған	Әділ құны анықталмаған
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша ескеріліп берілген кредиттер				
Кредиттік-құнсызданбаған кредиттер				
Көлік құралдары	136,653,082	136,637,892	15,190	-
Жылжымайтын мүлік	83,873,142	79,823,919	4,049,223	-
Сақтандыру	80,003,254	-	-	80,003,254
Ақша қаражаттары мен депозиттер	49,174,991	49,174,991	-	-
Корпоративтік кепілдіктер (берілген кредиттік рейтингі жоқ) және жеке тұлғалардың кепілдіктері	25,975,559	-	-	25,975,559
Айналымдағы тауарлар	20,366,255	20,366,255	-	-
Жер қойнауын пайдалану құқықтары	11,906,869	11,906,869	-	-
Жабдық	4,467,181	3,846,120	621,061	-
Корпоративтік кепілдіктер (мемлекет қатысатын немесе жоғары рейтингі бар заңды тұлғалардан) (BBB- және жоғары)	24,500,334	-	-	24,500,334
Болашақтағы мүлік/ақша	3,112	3,112	-	-
Өзге қамтамасыз ету	3,370,214	338,300	3,031,914	-
Кредит қабілеттілігін қамтамасыз етусіз және басқа да күшейту құралдарынсыз	23,614,812	-	-	23,614,812
Кредиттік-құнсыздан болып табылмайтын барлық кредиттер	463,908,805	302,097,458	7,717,388	154,093,959

2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	Клиенттерге берілген кредиттердің баланстық құны	Әділ қамтамасыз ету құны – есепті күндегі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз етуге арналған	Әділ қамтамасыз ету құны – несие берілген күнгі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз етуге арналған	Әділ құны анықталмаған
Кредиттік-құнсызданған кредиттер				
Жылжымайтын мүлік	23,603,942	23,519,619	84,323	-
Корпоративтік кепілдіктер (мемлекет қатысатын немесе жоғары рейтингі бар заңды тұлғалардан)	335,371	-	-	335,371
Корпоративтік кепілдіктер (берілген кредиттік рейтингі жоқ) және жеке тұлғалардың кепілдіктері	135,017	-	-	135,017
Кредиттік-құнсызданған барлық кредит	24,074,330	23,519,619	84,323	470,388
Корпоративтік клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланып берілген барлық кредиттер	487,983,135	325,617,077	7,801,711	154,564,347
Әділ құны бойынша бағаланып корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер				
Жылжымайтын мүлік	11,322	11,322	-	-
Кредит қабілеттілігін қамтамасыз етусіз және басқа да күшейту құралдарынсыз	4,625	-	4,625	-
Корпоративтік клиенттерге әділ құны бойынша бағаланып берілген барлық кредиттер	15,947	11,322	4,625	-
Корпоративтік клиенттер мен шағын және орта кәсіпорындарға берілген барлық кредиттер	487,999,082	325,628,399	7,806,336	154,564,347

Жоғарыда келтірілген кестелер артық қамтамасыз ету құнын жояды.

	Клиенттерге берілген кредиттердің баланстық құны	Әділ қамтамасыз ету құны – есепті күндегі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз етуге арналған	Әділ қамтамасыз ету құны – несиелік берілген күнгі жағдай бойынша бағаланған қамтамасыз етуге арналған	Әділ құны анықталмаған
2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге				
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша ескеріліп берілген кредиттер				
Кредиттік-құнсызданбаған кредиттер				
Көлік құралдары	133,362,280	132,807,260	555,020	-
Жылжымайтын мүлік	64,459,566	57,109,573	7,349,993	-
Сақтандыру	65,144,001	-	-	65,144,001
Ақша қаражаттары мен депозиттер	43,800,675	43,800,675	-	-
Айналымдағы тауарлар	39,309,622	36,587,610	2,722,012	-
Корпоративтік кепілдіктер (берілген кредиттік рейтингі жоқ) және жеке тұлғалардың кепілдіктері	26,579,970	-	-	26,579,970
Корпоративтік кепілдіктер (мемлекет қатысатын немесе жоғары рейтингі бар заңды тұлғалардан)	14,345,557	-	-	14,345,557
Жабдық	3,076,260	3,022,634	53,626	-
Аяқталмаған құрылыс	2,072,038	624,261	1,447,777	-
Өзге қамтамасыз ету	369,938	132,672	237,266	-
Кредит қабілеттілігін қамтамасыз етусіз және басқа да күшейту құралдарынсыз	32,036,232	-	-	32,036,232
Кредиттік-құнсыздан болып табылмайтын барлық кредиттер	424,556,139	274,084,685	12,365,694	138,105,760
Кредиттік-құнсызданған кредиттер				
Жылжымайтын мүлік	6,551,141	6,371,704	179,437	-
Корпоративтік кепілдіктер (мемлекет қатысатын немесе жоғары рейтингі бар заңды тұлғалардан) (BBB- және жоғары)	276,041	-	-	276,041
Корпоративтік кепілдіктер (берілген кредиттік рейтингі жоқ) және жеке тұлғалардың кепілдіктері	51,833	-	-	51,833
Ақша қаражаттары мен депозиттер	2,000	2,000	-	-
Кредиттік-құнсызданған барлық кредит	6,881,015	6,373,704	179,437	327,874
Корпоративтік клиенттерге амортизацияланған құны бойынша бағаланып берілген барлық кредиттер	431,437,154	280,458,389	12,545,131	138,433,634
Әділ құны бойынша бағаланып корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер				
Жылжымайтын мүлік	8,882	8,882	-	-
Кредит қабілеттілігін қамтамасыз етусіз және басқа да күшейту құралдарынсыз	5,959	-	-	5,959
Корпоративтік клиенттерге әділ құны бойынша бағаланып берілген барлық кредиттер	14,841	8,882	-	5,959
Корпоративтік клиенттер мен шағын және орта кәсіпорындарға берілген барлық кредиттер	431,451,995	280,467,271	12,545,131	138,439,593

Жоғарыда келтірілген кестелер артық қамтамасыз ету құнын жояды.

3-кезеңнің құнсызданған кредиттеріне қатысты негізгі болжам жылжымайтын мүлік түріндегі негізгі қамтамасыз етуді бағалау болып табылады. Ол есепті күнге кірістерге негізделген әдістер мен салыстырмалы сатылымдарды біріктіру арқылы бағаланады. Банк неғұрлым маңызды әрі мамандандырылған қамтамасыз ету түрлері үшін тәуелсіз бағалау компанияларын тартады.

Банктің кредит берілген күні әділ қамтамасыз ету құны бағаланып, кейіннен қамтамасыз ету құны бағаланбаған кредиттері, сондай-ақ әлір қамтамасыз ету құны анықталмаған кредиттері бар. Кредиттердің бір бөлігі үшін әділ қамтамасыз ету құны есепті күндегі жағдай бойынша айқындалды. Қамтамасыз ету құны туралы ақпарат, егер мұндай бағалау жүргізілсе, оның қай күнге бағаланғанына байланысты ұсынылады.

Аралас қамтамасыз ету түрлерімен қамтамасыз етілген кредиттер бойынша бағалау үшін ең маңызды болып табылатын қамтамасыз ету туралы ақпарат ашылады. ШОБ қарыз алушыларының акционерлері сияқты жеке тұлғалардан алынған кепілдіктер мен кепілдер құнсыздану мәніне бағалау мақсатында есепке алынбайды. Осылайша осы кредиттер және ішінара қамтамасыз етілген кредиттердің қамтамасыз етілмеген бөлігі «Қамтамасыз етусіз және кредит қабілеттілігін күшейтудің өзге де құралдарынсыз» санатына жатады.

Корпоративтік клиенттерге берілген мерзімі өтпеген және құнсызданбаған кредиттерді өндіріп алу мүмкіндігі қарыз алушының кепілдік құнынан гөрі кредиттік қабілеттілігіне байланысты және Банк кепілдікті әр есепті күнгі жағдай бойынша бағалай бермейді.

(ii) *Бөлшек клиенттерге берілген кредиттер*

Ипотекалық кредиттер тиісті тұрғын үймен қамтамасыз етілген. Шағын бизнес кәсіпорындарына берілетін кредиттер жылжымайтын мүлік пен жылжымалы мүлік кепілімен қамтамасыз етілген. Автокөлік сатып алуға арналған кредиттер тиісті автокөлік кепілімен қамтамасыз етілген. Ақшалай кредиттер ақшалай қаражатпен қамтамасыз етілген. Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттердің кепілі болмайды.

Ипотекалық кредиттер

Ипотекалық кредит портфелінің құрамына таза баланстық құны 279,786 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 311,575 мың теңге), әділ қамтамасыз ету құны тиісті кредиттердің таза баланстық құнынан аз кредиттер енгізілген. Көрсетілген кредиттер бойынша қамтамасыз етудің әділ құны 19,322 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 20,877 мың теңге).

Басшылық ипотекалық кредиттер бойынша таза баланстық құны 5,329,553 мың теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсан: 5,496,352 мың теңге) қамтамасыз етудің әділ құны есепті күндегі жағдай бойынша тиісті кредиттердің баланстық құнына тең деп есептейді.

Банк жылжымайтын мүлік объектілері құнының болжамды өзгерістерін ескере отырып, кредит берілген күнгі қамтамасыз етудің бағалау құнын оның ағымдағы құнына дейін қайта қарайды. Банк құнсыздану белгілері пайда болған жағдайда әр алты ай сайын жеке кредиттер бойынша қамтамасыз етуді арнайы бағалайды.

Таза баланстық құны 1,956,755 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,890,542 мың теңге) ипотекалық кредиттерге қатысты қамтамасыз етудің әділ құны кредит берілген күні айқындалды және есепті күндегі жағдай бойынша кейінгі өзгерістер ескеріле отырып түзетілмеді.

Жеке кәсіпкерлік қызметке арналған кредиттер

Жеке кәсіпкерлік қызметке арналған кредиттердің құрамына таза баланстық құны 359,689 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 548,800 мың теңге) кредиттер енгізілген, олар жекелеген кредиттердің таза баланстық құнынан аз мөлшерде әділ құнмен кепілмен қамтамасыз етілген. Көрсетілген кредиттер бойынша қамтамасыз етудің әділ құны 22,003 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 12,975 мың теңге).

Жеке кәсіпкерлік қызметке берілетін кредиттерге қатысты таза баланстық құны 4,677,201 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 3,501,617 мың теңге) басшылық қамтамасыз етудің әділ құны есепті күні жекелеген кредиттердің баланстық құнына тең деп есептейді.

Банк жылжымайтын мүлік объектілері құнының болжамды өзгерістерін ескере отырып, кредит берілген күнгі қамтамасыз етудің бағалау құнын оның ағымдағы құнына дейін қайта қарайды. Банк құнсыздану белгілері пайда болған жағдайда әр алты ай сайын жеке кредиттер бойынша қамтамасыз етуді арнайы бағалайды.

Жеке кәсіпкерлік қызметке берілетін кредиттерге қатысты таза баланстық құны 2,050,548 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,735,024 мың теңге) қамтамасыз етудің әділ құны кредит берілген күнге айқындалды және есепті күндегі жағдай бойынша кейінгі өзгерістер ескеріле отырып түзетілмеді.

Жеке шарттардағы бағдарламалық емес несиелер

Жеке шарттармен бағдарламалық емес несиелердің құрамына жекелеген кредиттердің таза баланстық құнынан аз мөлшерде әділ құнмен кепілмен қамтамасыз етілген таза баланстық құны 0 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 122 мың теңге) кредиттер енгізілген. Көрсетілген кредиттер бойынша қамтамасыз етудің әділ құны 0 теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 0 теңге).

Жеке шарттарда таза баланстық құны 11,934,294 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 13,602,588 мың теңге) болатын бағдарламалық емес несиелерге қатысты басшылық қамтамасыз етудің әділ құны есепті күні жекелеген кредиттердің баланстық құнына тең деп есептейді.

Банк жылжымайтын мүлік объектілері құнының болжамды өзгерістерін ескере отырып, кредит берілген күнгі қамтамасыз етудің бағалау құнын оның ағымдағы құнына дейін қайта қарайды. Банк құнсыздану белгілері пайда болған жағдайда әр алты ай сайын жеке кредиттер бойынша қамтамасыз етуді арнайы бағалайды.

Жеке шарттарда таза баланстық құны 6,332,549 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 8,022,601 мың теңге) болатын бағдарламалық емес несиелерге қатысты қамсыздандырудың әділ құны кредит берілген күні айқындалды және есепті күндегі жағдай бойынша кейінгі өзгерістер ескеріле отырып түзетілмеді.

Автокөлік сатып алуға арналған кредиттер

Автомобильдерді сатып алуға арналған кредиттер портфелінің құрамына таза баланстық құны 46,587,470 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 30,945,670 мың теңге), қамтамасыз етудің әділ құны тиісті кредиттердің таза баланстық құнынан аз кредиттер енгізілген. Көрсетілген кредиттер бойынша қамтамасыз етудің әділ құны 35,571,432 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 21,747,318 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баланстық құны 6,905,953 мың теңге авто сатып алуға арналған кредиттер бойынша (2023 жылғы 31 желтоқсан: 6,379,178 мың теңге) 2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кепілді тіркеу процесінде тұрған және тиісінше 2025 жылғы қаңтарда және 2024 жылғы қаңтарда аяқталған автомобильдерді сатып алуға арналған кредиттермен ұсынылған. Қалған бөлігі автомобильдер сатылған автомобильдерді сатып алуға арналған кредиттермен ұсынылған.

Басшылық автомобильдерді сатып алуға арналған кредиттер бойынша таза баланстық құны 576,979,770 мың теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсан: 451,109,772 мың теңге) қамтамасыз етудің әділ құны есепті күндегі жағдай бойынша тиісті кредиттердің баланстық құнына тең деп есептейді.

(г) Экономика салалары мен географиялық аймақтар бойынша кредиттік портфельді талдау

Кредиттер негізінен Қазақстан Республикасының аумағында экономиканың келесі салаларында қызмет жасайтын клиенттерге берілді:

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Корпоративтік клиенттерге амортизацияланған құны бойынша ескеріліп берілген кредиттер		
Машина жасау	119,839,325	128,787,881
Қаржы делдалдығы	65,445,245	41,371,540
Тау-кен өнеркәсібі/металлургия	64,625,163	35,855,855
Көтерме сауда	48,991,731	50,805,127
Бөлшек сауда	43,463,465	59,857,242
Азық-түлік өнімдерін өндіру	28,976,422	18,230,271
Құрылыс	28,060,398	24,703,505
Өнеркәсіптік өндіріс	22,791,401	14,608,822
Көлік	18,833,587	17,213,100
Жылжымайтын мүлік	16,884,836	7,953,820
Қызметтер	15,551,211	17,507,284
Күмәнді және үмітсіз активтерді сатып алу және басқару	11,984,729	12,139,778
Тоқыма бұйымдарын өндіру	8,459,583	7,818,176
Медициналық қызмет көрсету және әлеуметтік сала	7,592,853	9,492,791
Ауыл шаруашылығы, ағаш және ағаш өңдеу кешені	7,158,247	5,743,251
Жалға алу, прокат және лизинг	125,664	2,230,386
Басқалары	9,368,187	8,502,589
Бөлшек клиенттерге амортизацияланған құны бойынша ескеріліп берілген кредиттер		
Автокөлік сатып алуға арналған кредиттер	693,059,429	516,701,215
Қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер	441,201,997	517,071,745
Жеке шарттардағы бағдарламалық емес несиелер	11,975,763	13,635,348
Ипотекалық кредиттер	6,343,107	6,784,711
Жеке кәсіпкерлік қызметке арналған кредиттер	6,270,535	5,167,410
«Бизнес Авто» бағдарламасы бойынша берілетін кредиттер	2,366,949	3,403,602
	1,679,369,827	1,525,585,449
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтері	(196,905,053)	(162,879,512)
Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша ескеріліп берілген барлық кредиттер	1,482,464,774	1,362,705,937
Корпоративтік клиенттерге әділ құны бойынша ескеріліп берілген кредиттер		
Күмәнді және үмітсіз активтерді сатып алу және басқару	15,947	14,841
Корпоративтік клиенттерге әділ құны бойынша ескеріліп берілген барлық кредиттер	15,947	14,841
	1,482,480,721	1,362,720,778

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің 1 қарыз алушысы немесе кредиттері бойынша қалдықтары меншікті капиталдың 10%-дан астамын құрайтын өзара байланысты қарыз алушылар тобы бар (2023 жылғы 31 желтоқсан: 3). Көрсетілген контрагенттердегі кредиттердің жиынтық көлемі (күтілетін кредиттік залалдар үшін резерв шегерілгенге дейін) 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 122,103,194 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 199,353,527 мың теңге).

(д) Кредиттерді өтеу мерзімі

Кредиттік портфельді құрайтын кредиттерді өтеу мерзімі есепті күндегі жағдай бойынша 30 (г) ескертпеде ұсынылған және есепті күннен бастап кредиттік шарттар бойынша өтеу күндеріне дейінгі уақыт кезеңдерін білдіреді.

(е) Қаржы активтерін аудару

2024 жылы «7-20-25» және «Нарықтық ипотекалық өнім» («Баспана хит») мемлекеттік ипотекалық бағдарламаларына қатысу шеңберінде Банк «Қазақстандық тұрақтылық қоры» АҚ-қа 657,055 мың теңге сомасына ипотекалық кредиттер берді (2023 жылы: 387,646 мың теңге). Банк активтерді сатып алушының тәуекелдері мен пайдасын бермейтінін және сәйкесінше бақылауды сақтайтынын және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте кредиттерді мойындайтынын жалғастыратынын анықтады. Өзге міндеттемелердің құрамына енгізілген жалғасып жатқан қатысудан тиісті міндеттеме 3,316,851 мың теңгені құрайды (2023 жылы: 3,211,795 мың теңге) (26-ескертпе).

(ж) Мемлекеттік бағдарламаларға берілген қарыздар

2024 жылы Банк «ҚДБ» АҚ қаражаты есебінен қаржыландыруды жүзеге асырды – жалпы сомасы 9,845,512 мың теңгеге 523 қарыз алушы, «ДАМУ» АҚ – жалпы сомасы 12,278,714 мың теңге 51 қарыз алушы (2023 жыл: «ҚДБ» АҚ – жалпы сомасы 8,909,317 мың теңгеге 670 қарыз алушы, «ДАМУ» АҚ – жалпы сомасы 11,735,309 мың теңге 39 қарыз алушы, «ӨДҚ» АҚ – жалпы сомасы 2,988,567 мың теңге 271 қарыз алушы). Қаржыландырудың көрсетілген сомалары ашық лимиттер шеңберінде, оның ішінде жаңартылатын негізде игерілген қаражатты қамтиды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мемлекеттік бағдарламалар қаражаты есебінен қаржыландырылған қарыздар бойынша негізгі борыш пен сыйақы бойынша берешек қалдығы 57,963,529 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 58,009,231 мың теңге).

16 Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялар

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Банк меншігіндегі		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің мемлекеттік қазынашылық облигациялары	20,758,195	71,344,392
АҚШ мемлекеттік қазынашылық облигациялары	10,561,737	50,167,705
Қазақстанның Даму банкінің облигациялары	5,345,108	-
«BBB-»-дан «BBB+»-ға кредиттік рейтингі бар корпоративтік облигациялар	-	2,336,969
«BB-»-дан «BB+»-ға кредиттік рейтингі бар корпоративтік облигациялар	2,688,454	-
Кредиттік рейтингсіз корпоративтік облигациялар	4,675,808	13,816,926
	44,029,302	137,665,992
Өзге де тартылған қаражат бойынша кепілдегі		
«Қазақстанның Даму Банкі» АҚ облигациялары	-	4,653,910
	-	4,653,910
«Репо» мәмілелері бойынша кепілде		
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің мемлекеттік қазынашылық облигациялары	43,926,775	32,465,139
	43,926,775	32,465,139
	87,956,077	174,785,041
Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв	(4,473,097)	(11,809,354)
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялар	83,482,980	162,975,687

Кредиттік рейтингтер «Fitch» рейтингтік агенттігінің стандарттарына сәйкес немесе басқа халықаралық рейтингтік агенттіктердің ұқсас стандарттарымен ұсынылған.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы баланстық құны 4,675,808 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 13,816,926 мың теңге) «кредиттік рейтингсіз» санатында амортизацияланған құны бойынша ескерілетін қаржы активтері Ресей эмитенттерінің облигацияларымен ұсынылған, аталған активтердің таза баланстық құны 212,187 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 2,017,959 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік шығындарға резервті есептеу үшін банк бағалайтын ресейлік эмитенттердің кредиттік рейтингі облигацияларды төлеу бойынша дефолтқа жол берілген эмитенттердің кредиттік рейтингінен басқа, «ССС»-ны құрайды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза баланстық құны 83,270,793 мың теңге болатын амортизацияланған құны бойынша ескерілетін инвестициялар кредиттік тәуекелдің 1-сатысына жатады, баланстық құны 0 теңгемен амортизацияланған құн бойынша ескерілетін инвестициялар – кредиттік тәуекел деңгейінің 2-кезеңіне, таза баланстық құны 212,187 мың теңгемен амортизацияланған құны бойынша ескерілетін инвестициялар – кредиттік тәуекелдің 3-сатысына (2023 жылғы 31 желтоқсанда: таза баланстық құны 160,957,728 мың теңге болатын амортизацияланған құны бойынша ескерілетін инвестициялар кредиттік тәуекелдің 1-сатысына, таза баланстық құны 0 теңгемен амортизацияланған құны бойынша ескерілетін инвестициялар – кредиттік тәуекел деңгейінің 2-кезеңіне және таза баланстық құны 2,017,959 мың теңгемен амортизацияланған құн бойынша ескерілетін инвестициялар – кредиттік тәуекел деңгейінің 3-кезеңіне жатқызылды).

Шығынға арналған резервтер 12 айлық күтілетін кредиттік залал мөлшерінде танылатын бағалы қағаздар бойынша PD деңгейі 0.02%-дан 5.13%-ға дейін құрады. Бағалы қағаздар бойынша қолданылған LGD деңгейі 70.00%-ды құрады. PD көрсеткішінің көзі Standard&Poor's және Moody's халықаралық рейтинг агенттігі жариялаған статистика болып табылады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ҚР Қаржы министрлігінің баланстық құны 43,926,775 мың теңге болатын амортизацияланған құны бойынша ескерілетін мемлекеттік облигациялары (2023 жылғы 31 желтоқсан: 32,465,139 мың теңге) баланстық құны 43,174,200 мың теңге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 32,226,575 мың теңге) «репо» мәмілелері бойынша берешекті қамтамасыз ету ретінде қызмет етеді. «Репо» келісімдері бойынша қамтамасыз ету ретінде берілген осы мемлекеттік облигациялардың әділ құны 43,410,216 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 31,927,091 мың теңге).

Келесі кестеде бағалау резервінің қалдықтарын амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялар үшін есепті кезеңнің басындағы және соңындағы шығындармен салыстырмасы келтірілген:

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда				
мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
2024 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	10,387	-	11,798,967	11,809,354
Залалдарға арналған бағалау резервінің таза өзгерісі	(2,466)	-	(8,764,717)	(8,767,183)
Бағамдық айырмашылық әсері	1,555	-	1,429,371	1,430,926
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	9,476	-	4,463,621	4,473,097
2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылда				
мың теңге	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
2023 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	14,353	5,149,583	5,634,204	10,798,140
3-кезеңге аудару	-	(4,031,300)	4,031,300	-
Залалдарға арналған бағалау резервінің таза өзгерісі	(3,719)	(1,145,722)	2,302,602	1,153,161
Бағамдық айырмашылық әсері	(247)	27,439	(169,139)	(141,947)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	10,387	-	11,798,967	11,809,354

17 Еншілес кәсіпорындарға инвестициялар

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің нақты шығындар бойынша ескерілетін үш еншілес кәсіпорны бар (2023 жылғы желтоқсанда: екі еншілес кәсіпорны).

Атауы	Тіркелген елі	Қызметі	31 желтоқсан 2024 ж. Меншік үлесі, %	2024 жылғы 31 желтоқсан Баланстық құны мың теңге	31 желтоқсан 2023 ж. Меншік үлесі, %	2023 жылғы 31 желтоқсан Баланстық құны мың теңге
«Еуразиялық Банк» АҚ, Ташкент	Өзбекстан Республикасы	Банктік қызметі	100.00	7,560,000	-	-
«Евразийский проект 1» ЖШС	Қазақстан Республикасы	Күмәнді және үмітсіз активтерді сатып алу және басқару	100.00	1,499,170	100.00	1,499,170
«Евразийский проект 2» ЖШС	Қазақстан Республикасы	Күмәнді және үмітсіз активтерді сатып алу және басқару	100.00	37,000	100.00	37,000
				9,096,170		1,536,170
Құнсыздану резерві				(1,536,170)		(1,536,170)
				7,560,000		-

2017 жылғы 21 тамызда Банктің еншілес кәсіпорындары – «Евразийский проект 1» ЖШС мен «Евразийский проект 2» ЖШС тіркелді. Аталған кәсіпорындардың негізгі қызметі банктің күмәнді және үмітсіз активтерін сатып алу және басқару болып табылады.

2024 жылғы 11 қаңтарда Өзбекстан Республикасының орталық банкі «Еуразиялық Банк» АҚ еншілес банкінің тіркелуін және банк қызметін жүзеге асыру құқығына берілген лицензияны бекітті. 2024 жылғы 17 шілдеде Банк еншілес банк капиталына 7,560,000 мың теңге эквивалентінде 200,000,000 мың сома мөлшерінде ақшалай салым өндіріді.

18 Негізгі қаражаттар, материалдық емес активтер және пайдалану құқығы нысанындағы активтер

мың теңге	Жер және ғимарат	Компьютерлер мен банк жабдықтары	Көлік құралдары	Кеңсе жиһазы	Аяқталмаған құрылыс пен орнатуға арналған жабдықтар	Жалға алынған жылжымайтын мүлікті жақсарту	Сауда маркалары	Бағдарламалық жасақтама және өзге материалдық емес активтер	Барлығы
Нақты құны									
2024 жылғы									
1 қаңтардағы қалдық	11,727,789	19,876,792	1,352,925	1,115,744	475	785,468	1,075,716	24,065,683	60,000,592
Түсімдер	336,450	4,465,901	287,563	362,741	-	-	-	1,236,960	6,689,615
Есептен шығару	-	(9,253,925)	(455,594)	(536,736)	(475)	(784,979)	(1,075,716)	(5,477,950)	(17,585,375)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	12,064,239	15,088,768	1,184,894	941,749	-	489	-	19,824,693	49,104,832
Тозу және амортизация									
2024 жылғы									
1 қаңтардағы қалдық	(2,861,618)	(12,449,410)	(576,403)	(654,999)	-	(785,224)	(1,075,716)	(15,085,135)	(33,488,505)
Бір жылдағы тозу және амортизация	(150,543)	(2,305,253)	(149,214)	(81,581)	-	(97)	-	(1,425,409)	(4,112,097)
Есептен шығару	-	9,251,202	455,594	532,628	-	784,979	1,075,716	5,477,905	17,578,024
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	(3,012,161)	(5,503,461)	(270,023)	(203,952)	-	(342)	-	(11,032,639)	(20,022,578)
Баланстық құны									
2024 жылғы									
31 желтоқсан бойынша	9,052,078	9,585,307	914,871	737,797	-	147	-	8,792,054	29,082,254

мың теңге	Жер және ғимарат	Компьютерлер мен банк жабдықтары	Көлік құралдары	Кеңсе жиһазы	Аяқталмаған құрылыс пен орнатуға арналған жабдықтар	Жалға алынған жылжымайтын мүлікті жақсарту	Сауда маркалары	Бағдарламалық жасақтама және өзге материалдық емес активтер	Барлығы
Нақты құны									
2023 жылғы									
1 қаңтардағы қалдық	11,721,257	16,437,367	908,368	1,057,548	2,098	785,468	1,075,716	20,636,756	52,624,578
Түсімдер	6,532	4,720,668	466,082	169,819	475	-	-	3,648,858	9,012,434
Шығулар	-	(1,281,243)	(21,525)	(111,623)	(2,098)	-	-	(219,931)	(1,636,420)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	11,727,789	19,876,792	1,352,925	1,115,744	475	785,468	1,075,716	24,065,683	60,000,592
Тозу және амортизация									
2023 жылғы									
1 қаңтардағы қалдық	(2,712,905)	(12,222,616)	(513,180)	(698,635)	-	(785,126)	(1,075,716)	(13,842,249)	(31,850,427)
Бір жылдағы тозу және амортизация	(148,713)	(1,502,846)	(84,748)	(67,000)	-	(98)	-	(1,458,669)	(3,262,074)
Шығулар	-	1,276,052	21,525	110,636	-	-	-	215,783	1,623,996
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	(2,861,618)	(12,449,410)	(576,403)	(654,999)	-	(785,224)	(1,075,716)	(15,085,135)	(33,488,505)
Баланстық құны									
2023 жылғы									
31 желтоқсан бойынша	8,866,171	7,427,382	776,522	460,745	475	244	-	8,980,548	26,512,087

2024 және 2023 жылдары негізгі қаражаттарды сатып алу немесе салуға байланысты капиталдандырылған шығындар болған жоқ.

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер		
Нақты құны		
1 қаңтардағы қалдық	5,398,625	4,847,277
Түсімдер	1,910,548	860,207
Шығулар	(1,188,341)	(308,859)
31 желтоқсандағы қалдық	6,120,832	5,398,625
Тозу және амортизация		
1 қаңтардағы қалдық	(3,281,776)	(2,178,638)
Бір жылдағы тозу және амортизация	(1,678,779)	(1,411,997)
Шығулар	1,188,341	308,859
31 желтоқсандағы қалдық	(3,772,214)	(3,281,776)
Баланстық құны		
31 желтоқсан бойынша	2,348,618	2,116,849

19 Басқа активтер

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Қарыз операциялары бойынша дебиторлар	10,743,737	6,103,112
Есептелген комиссиялық кірістер (5-ескертпе)	1,944,633	1,368,132
Аккредиттер мен кепілдіктер бойынша дебиторлар	1,195,370	1,195,370
Пластикалық карталармен жүргізілетін операциялар бойынша есептеулер	1,135,321	6,662
Сатылған тұтынушылық кредиттер бойынша дебиторлық берешек	1,097,328	4,170,196
Бағалы қағаздармен жүргізілетін операциялар бойынша есеп айырысулар	852,870	586,379
Мүлікті бөліп-бөліп сату бойынша дебиторлық берешек	812,394	841,702
Берілген активтерге үздіксіз қатысудан алынған актив	429	4,062
Басқалары	2,093,848	2,068,269
Күтілетін кредиттік залал резервтері	(5,217,815)	(4,934,138)
Басқа барлық қаржы активтері	14,658,115	11,409,746
Балансқа қабылданған кепіл мүлкі	8,387,710	9,075,169
Алдын ала төлемдер	3,083,373	2,078,746
Табыс салығынан басқа, салықтардың алдын ала төлемі	2,378,111	1,355,897
Капиталды шығын аванстары	1,277,630	849,887
Шикізат пен материалдар	295,030	304,417
Бағалы металл	86,972	253,592
Басқа барлық қаржылық емес активтер	15,508,826	13,917,708
Басқа барлық активтер	30,166,941	25,327,454

Қарыз операциялары бойынша дебиторлар

Қарыз операциялары бойынша дебиторлар негізінен кредиттер беретін Банк серіктестерінің дебиторлық берешегінің сомасы арқылы берілді.

Сатылған тұтынушылық кредиттер бойынша дебиторлық берешек

1,097,328 мың теңге сомасында сатылған тұтынушылық кредиттер бойынша дебиторлық берешек (2023 жылғы 31 желтоқсан: 4,170,196 мың теңге) қамтамасыз етілмеген тұтынушылық кредиттер бойынша қарыз шарттары бойынша талап ету құқықтарын беру нәтижесінде пайда болды; дебиторлық берешекті өтеу мерзімі 2025 жылы аяқталады, ай сайын өтеледі.

Балансқа қабылданған кепіл мүлкі

Балансқа қабылданған кепіл мүлкі 8,387,710 мың теңге сомасында (2023 жылғы 31 желтоқсан: 9,075,169 мың теңге) қарыздар бойынша берешекті өтеу есебіне алынған коммерциялық және тұрғын үй жылжымайтын мүлік, аяқталмаған құрылыс объектілері арқылы ұсынылған.

Күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің өзгерісін талдау

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде күтілетін кредиттік залалдарға арналған резервтің өзгерісі келесідей берілуі мүмкін:

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Жыл басындағы күтілетін кредиттік залалдардың резерв көлемі	4,934,138	4,092,398
Күтілетін кредиттік залалдардың резервін таза құру	1,057,386	1,874,568
Берешекті есептен шығару	(1,374,120)	(1,517,300)
Бұрын есептелген шығарылған берешекті қалпына келтіру	503,508	494,236
Бағам айырмашылығының әсері	96,903	(9,764)
Жыл соңына күтілетін кредиттік залал резервінің көлемі	5,217,815	4,934,138

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге активтердің құрамына 1,960,987 мың теңге сомасына мерзімі өткен дебиторлық берешек енгізілді (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,853,225 мың теңге), оның ішінде 0 теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешек 90 күннен астам, бірақ бір жылдан кем мерзімге мерзімі өткен болып табылады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 150,176 мың теңге) және 1,914,812 мың теңге бір жылдан астам мерзімге кешіктірілді (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1,664,035 мың теңге).

20 Банктердің шоттары мен депозиттері

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Мерзімді депозиттер	1,277,772	681,840
«Востро» үлгісіндегі шоттар	24,124,983	19,634,701
	25,402,755	20,316,541

21 «Репо» мәмілелерсі бойынша кредиторлық берешек

	Мәміле валютасы	Сыйақы мөлшерлемесі	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
«Репо» операциясының міндеттемелері	теңге	13.10%-15.15%	212,452,958	32,226,575

2024 және 2023 жылдар ішінде Банк Қазақстан қор биржасында «тікелей РЕПО» мәмілелерін жасасты. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баланстық құны 169,542,458 мың теңге болатын басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін Қаржы активтерімен және баланстық құны 43,926,775 мың теңге болатын амортизацияланған құны бойынша ескерілетін инвестициялармен қамтамасыз етілген (2023 жылғы 31 желтоқсан: баланстық құны 32,465,139 мың теңге сомаға амортизацияланған құн бойынша ескерілетін инвестициялармен) Банктің «репо» мәмілелері бойынша 212,452,958 мың теңге мөлшерінде кредиторлық берешегі бар (2023 жылғы 31 желтоқсан: 32,226,575 мың теңге) (13 және 16-ескертпелер).

Бұл операциялар стандартты кредиттеу, қарыз алу операциялары мен бағалы қағаздарды қарызға беру үшін әдеттегі және жалпы қабылданған шарттарда жүргізіледі. Барлық мәмілелер сәйкесінше 2025 жылдың қаңтарында және 2024 жылдың қаңтарында аяқталды.

22 Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Ағымдағы шоттар мен талап етілгенге дейінгі депозиттер		
- Бөлшек клиенттер	300,743,200	337,388,512
- Корпоративтік клиенттер	277,095,230	402,579,139
Мерзімді депозит		
- Бөлшек клиенттер	910,497,564	745,555,876
- Корпоративтік клиенттер	800,297,138	658,446,989
	2,288,633,132	2,143,970,516

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк клиенттерінің жалпы сомасы 69,409,041 мың теңгеге (2023 жылғы 31 желтоқсан: 71,609,149 мың теңге) ағымдағы шоттары мен депозиттері Банк ұсынған кредиттер мен танылмаған кредиттік құралдар бойынша міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету болып табылады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің 2 клиенті бар (2023 жылғы 31 желтоқсан: 8 клиент), олардың шоттары мен депозиттеріндегі қалдықтар меншікті капиталдың 10%-дан астамын құрайды. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша көрсетілген клиенттердің шоттары мен депозиттері бойынша қалдықтарының жиынтық көлемі 165,335,707 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 397,291,681 мың теңге).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 15,406,001 мың теңге сомасына бөлшек клиенттердің талап етілгенге дейінгі ағымдағы шоттары мен депозиттері кредиттердің алдын ала төлемдер болып табылады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 18,208,249 мың теңге). Кредиттер бойынша алдын ала төлемдер бөлшек қарыз алушылар мерзімінен бұрын жүзеге асырған төлемдерді білдіреді. Бұл төлемдер кезекті жарнаны төлей бастаған күнгі кредит қалдығының есебіне есептеледі.

23 Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Номиналды құны	7,939,823	7,939,823
Сыйлықақы	4,969	8,127
Есептелген сыйақы	326,029	326,029
	8,270,821	8,273,979

Төменде 2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы облигация шығарымы туралы ақпарат берілген:

	Шығары- лымның бірінші орналасты- рылған күні	Өтеу күні	Купондық мөлшер- леме	Тиімді сыйақы мөлшер- лемесі	Баланстық құны	
					2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Он сегізінші эмиссия						
облигациялары	15-там.-19 ж.	15-там.-26 ж.	10.95%	10.91%	8,270,821	8,273,979

2024 және 2023 жылдары Банк облигацияларды орналастырған жоқ.

24 Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Номиналды құны	150,000,000	152,952,200
Дисконт	(84,708,904)	(89,633,066)
Есептелген сыйақы	1,200,000	1,325,469
	66,491,096	64,644,603

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар Банктің қамтамасыз етілмеген міндеттемелерін қамтиды. Банкроттық жағдайда реттелген борыштық бағалы қағаздар Банк өзінің барлық басқа міндеттемелерін толығымен өтегеннен кейін өтеледі.

Реттелген борыштық бағалы қағаздар эмиссиясы туралы ақпарат 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша төменде келтірілген:

	Шығары- лымның бірінші орналасты- рылған күні	Өтеу күні	Купон- дық мөлшер- леме	Тиімді сыйақы мөлшер- лемесі	Баланстық құны	
					2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Он жетінші эмиссия облигациялары	18-қаз.-17 ж.	18-қаз.-32 ж.	4.00%	18.00%	66,491,096	61,571,491
Он үшінші эмиссия облигациялары	29-қырк.-14 ж.	10-қаңт.-24 ж.	9.00%	13.98%	-	3,073,112
					66,491,096	64,644,603

2023 жылғы 11 тамызда Банк екінші облигациялық бағдарлама, 450,011 мың теңге сомасына он үшінші эмиссия шегінде шығарылған жылдық 9% тіркелген купондық мөлшерлемесі бар реттелген қамтамасыз етілмеген облигацияларды орналастырды. Аталған облигациялар 2024 жылдың қаңтарында өтелді.

Банк секторының қаржылық тұрақтылығын арттыру бағдарламасына қатысу

ҚРҰБ-ның 2017 жылғы 27 қыркүйектегі № 183 қаулысымен Банктің Қазақстан Республикасы банк секторының қаржылық тұрақтылығын арттыру бағдарламасына (Бағдарлама) қатысуы мақұлданды.

Бағдарлама шарттарына сәйкес Банк ҚРҰБ еншілес ұйымы «Қазақстандық тұрақтылық қоры» АҚ-тан шығарылым проспектісінде көзделген шарттарға сәйкес Банктің қарапайым акцияларына айырбасталатын Банктің атаулы купондық реттелген облигацияларын (Облигациялар) шығару арқылы ақшалай қаражат алды.

Банк өз қызметінде облигациялар орналастырылған күннен бастап 5 жыл ішінде қолданылатын мынадай шектеулерді (ковенанттарды) қабылдайды, олардың кез келгенін бұзу облигация ұстаушылардың облигацияларды Банктің қарапайым акцияларына айырбастау құқығын іске асыруға әкеп соғады:

- Банк Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктері үшін уәкілетті орган белгілеген меншікті капиталдың жеткіліктілік коэффициенттерін орындауға міндеттенеді.
- Банк банк активтерін шығару бойынша іс-әрекеттер жасамауға міндеттенеді; бұл ретте активтерді шығару ретінде қаралатын жағдайлардың тізімі облигациялар шығару проспектісінде келтірілген.

Осы бағдарламаға қатысу шеңберінде 2017 жылғы 18 қазанда Банк «Қазақстан қор биржасы» АҚ-қа айналыс мерзімі 15 жыл және купон мөлшерлемесі жылдық 4.00% болатын 150,000,000 мың теңге сомасына облигацияларды орналастырды. Облигацияларды бастапқы тану сәтінде пайда мен залал және өзге жиынтық табыс туралы шоғырландырылмаған есепте табыс түрінде танылған 18.00% нарықтық мөлшерлемені пайдалану кезінде облигацияларды дисконттау нәтижесі 106,961,607 мың теңгені құрайды.

Банк 2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған ковенанттарды бұзған жоқ.

25 Өзге де тартылған қаражаттар

Тартылған өзге де қаражат мемлекеттік қаржы институттарынан алынған кредиттермен ұсынылған, олардың шарттары 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша мынадай:

	Валюта-сы	Сыйақының орташа мөлшерлемесі	Өтелетін жылы	Баланстық құны	
				2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ	Теңге	1.00%	2030	25,538,306	35,217,671
«Қазақстан Даму Банкі» АҚ	Теңге	1.00-2.00%	2029-2037	27,720,158	23,949,525
«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ	Теңге	1.00-12.50%	2025-2035	21,404,407	13,817,351
				74,662,871	72,984,547

«ДАМУ «Кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-тан (бұдан әрі – «ДАМУ КДҚ» АҚ) пен «ҚДБ» АҚ-тан тартылған өзге де қаражат өнеркәсіптің белгілі бір салаларында қызметін жүзеге асыратын корпоративтік және шағын және орта бизнес («ШОБ») кәсіпорындарын қаржыландырудың мемлекеттік бағдарламасына сәйкес алынды. «ДАМУ КДҚ» АҚ пен «ҚДБ» АҚ-пен жасалған қарыз шарттарына сәйкес Банк жоғарыда аталған бағдарламаға қатысу құқығы бар корпоративтік қарыз алушыларға және ШОБ-қа жылдық 6.00% мөлшерлеме бойынша, өтеу мерзімі 10 жылдан аспайтын кредит беруге жауапты болады.

2024 жыл ішінде қолданыстағы шарттар шеңберінде Банк «ҚДБ» АҚ және «ДАМУ КДҚ» АҚ-тан 2034-2035 жылдары өтеу мерзімімен 1-2% мөлшерлемесі бойынша 3,930,000 мың теңге тиісінше 2% мөлшерлемесі бойынша 7,001,372 мың теңге мөлшерінде қаражат тартты. Сонымен қатар «ДАМУ КДҚ» АҚ-пен 12.5% мөлшерлемесі бойынша 20231 жылғы 1 сәуірде өтеу мерзімімен 1, 500,000 мың теңгеге жаңа шарт жасады.

2023 жыл ішінде Банк «ДАМУ КДҚ» АҚ 2030 жылғы 1 қазанда өтелетін 2% ставка бойынша жалпы сомасы 5,102,864 мың теңгеге қаражат тартты, қарыз қаражаты банкке соңғы қарыз алушыларды – шағын және/немесе орта кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу мақсаттарына – өтеу мерзімі 7 жылға дейінгі жылдық 6%-дан аспайтын мөлшерлеме бойынша берілді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк «ҚДБ» АҚ алдындағы міндеттемелер бойынша 5,949,356 мың теңге мөлшерінде әділ құны бойынша өзге жиынтық кіріс арқылы ескерілетін қаржы активтерінің құрамында көрсетілген «BBB-»-дан «BBB+»-ке дейінгі кредиттік рейтингі бар корпоративтік облигациялар түрінде қамтамасыз етуді ұсынды (2023 жылғы 31 желтоқсан: «BBB-»-тен «BBB+»-ке дейінгі кредиттік рейтингі бар, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерінің құрамында көрсетілген 5,066,586 мың теңге мөлшеріндегі корпоративтік облигациялар) (13-ескертпе).

2024 жыл ішінде «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-тан (бұдан әрі – «ӨДҚ» АҚ) 2052 жылғы 30 сәуірдегі бұрынғы өтеу мерзімін 2030 жылғы 31 шілдеге дейін қысқарту, сондай-ақ өтеу тәртібін 1% мөлшерлемесі арқылы жаңарту арқылы қарыз шарттары өзгерді. Жаңа редакцияда соңғы қарыз алушылар кредиттерді өтеу шеңберінде босатылған қаражат тоқсан сайынғы негізде «ӨДҚ» АҚ-қа ішінара мерзімінен бұрын өтеуге жіберілуге тиіс, бұрын белгіленген кестеге сәйкес өтеу көзделген. Аталған өзгерістер Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 19 қыркүйектегі № 813 қаулысынан туындады. Бұл қарыз қаражаты Банкке 2022 жылы өтеу мерзімі 7 жылдан аспайтын жылдық 4% мөлшерлемесі бойынша отандық өндірістегі жеңіл автокөлікті сатып алушы – жеке тұлғаларды – соңғы қарыз алушыларға кредит беру мақсатына берілді. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк әділ құн бойынша өзге жиынтық кіріс арқылы ескерілетін қаржы активтерінің құрамында көрсетілген «BBB -»-дан «BBB+»-ке дейінгі кредиттік рейтингісі бар 16,008,726 мың теңге (13-ескертпе) мөлшеріндегі корпоративтік облигациялар түрінде осы қарыз бойынша қамтамасыз етуді ұсынды (2023 жылғы 31 желтоқсан: «BBB-»-дан «BBB+»-ге дейінгі кредиттік рейтингісі бар, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша есепке алынатын қаржы активтерінің құрамында көрсетілген 13,633,340 мың теңге мөлшеріндегі корпоративтік облигациялар мен амортизацияланған құны бойынша есепке алынатын инвестициялардың құрамында көрсетілген жалпы сомасы 4,647,029 мың теңге облигациялар).

2024 жыл ішінде Банк «ӨДҚ» АҚ-дан алынған қарыздар бойынша жалпы сомасы 9,628,352 мың теңгеге мерзімінен бұрын өтеді.

Банк басшылығы ерекше сипатқа байланысты «ӨДҚ» АҚ, «ДАМУ КДҚ» АҚ және «ҚДБ» АҚ кредиттері белгілі бір салаларда қызметін жүзеге асыратын субъектілерді қолдау үшін мемлекеттік компаниялар ұсынатын кредиттеу нарығында жеке сегментті білдіреді деп есептейді. Нәтижесінде «ӨДҚ» АҚ, «ДАМУ КДҚ» АҚ және «ҚДБ» АҚ кредиттері қарапайым мәмілелер шеңберінде алынды, бұл ретте қарыз шарттары шеңберінде алынған сома бастапқы тану кезінде олардың әділ құнын білдіреді.

Банк жоғарыда келтірілген қаражатты тарту шарттарының талаптарын орындау бойынша белгілі бір міндеттемелерді сақтауға міндетті. Банк тарапынан 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша осы міндеттемелердің ешқайсысы бұзылған жоқ.

Қаржылық қызметтің міндеттемелері мен ақша ағындарының өзгерістерін салыстыру

	Міндеттемелер				Барлығы
	Басқа тартылған қаражаттар	Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	Жалдау міндеттемелері	
мың теңге					
2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қалдық	72,984,547	64,644,603	8,273,979	2,671,354	148,574,483
Қаржы қызметінің ақша ағындарына байланысты өзгерістер					
Басқа да тартылған қаражатты тарту	12,431,372	-	-	-	12,431,372
Басқа да тартылған қаражатты өтеу	(10,756,250)	-	-	-	(10,756,250)
Шығарылып реттелген борыштық бағалы қағаздардың төлемдері	-	(2,952,200)	-	-	(2,952,200)
Жалдау шарттары бойынша төлемдер	-	-	-	(1,694,415)	(1,694,415)
Қаржылық қызметтен түсетін ақша ағындарына байланысты барлық өзгерістер	1,675,122	(2,952,200)	-	(1,694,415)	(2,971,493)
Басқа өзгерістер					
Пайыздық шығындар	1,127,964	10,931,542	866,253	465,803	13,391,562
Пайыздық төленгендер	(1,124,762)	(6,132,849)	(869,411)	(379,932)	(8,506,954)
Жалдау міндеттемелерін тану және басқа өзгерістер	-	-	-	1,910,548	1,910,548
2024 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	74,662,871	66,491,096	8,270,821	2,973,358	152,398,146

	Міндеттемелер			Жалдау міндетте- мелері	Барлығы
	Басқа тартылған қаражаттар	Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		
мың теңге					
2023 жылғы 1 қаңтардағы					
жағдай бойынша қалдық	70,058,378	74,685,514	16,667,144	3,175,407	164,586,443
Қаржы қызметінің ақша ағындарына					
байланысты өзгерістер					
Басқа да тартылған қаражатты тарту	5,102,864	-	-	-	5,102,864
Басқа да тартылған қаражатты өтеу	(2,197,036)	-	-	-	(2,197,036)
Шығарылған реттелген борыштық бағалы					
қағаздардан түсетін түсімдер	-	450,011	-	-	450,011
Шығарылып реттелген борыштық бағалы					
қағаздардың төлемдері	-	(14,974,550)	-	-	(14,974,550)
Шығарылған борыштық бағалы					
қағаздардың төлемдері	-	-	(8,118,890)	-	(8,118,890)
Жалдау шарттары бойынша төлемдер	-	-	-	(1,349,839)	(1,349,839)
Қаржылық қызметтен түсетін ақша					
ағындарына байланысты барлық					
өзгерістер	2,905,828	(14,524,539)	(8,118,890)	(1,349,839)	(21,087,440)
Басқа өзгерістер					
Пайыздық шығындар	934,015	12,654,936	1,650,592	376,472	15,616,015
Пайыздық төленгендер	(911,963)	(8,171,241)	(1,924,867)	(390,893)	(11,398,964)
Жалдау міндеттемелерін тану және басқа					
өзгерістер	-	(67)	-	860,207	860,140
Шетел валюталарының айырбас					
бағамдарының өзгеру әсері	(1,711)	-	-	-	(1,711)
2023 жылғы 31 желтоқсандағы қалдық	72,984,547	64,644,603	8,273,979	2,671,354	148,574,483

Операциялық шартпен қоса, жалдау шарттары бойынша ақша қаражатының кетімі 2024 жылы 2,425,100 мың теңгені құрады (2023 жылы: 1,895,698 мың теңге).

26 Басқа да міндеттемелер

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Үздіксіз қатысу міндеттемесі (15(е) ескертпе)	3,316,851	3,211,795
Есептелген әкімшілік шығындар	1,999,485	1,301,377
Бантік қызмет бойынша өзге де кредиторлар	1,843,418	4,210,244
Төлем карталары бойынша есеп айырысулар	1,304,608	887,471
Клиент тапсырмасының төлемдері мен аударымдары бойынша		
есеп айырысулар	905,331	1,353,865
Сақтандыру компаниясы алдындағы берешек	211,726	374,138
Шығарылған электрондық ақша бойынша міндеттеме	161,040	265,488
Кредит беру операциялары бойынша қарыз алушылар		
алдындағы кредиторлық берешек	131,444	3,448,128
Депозиттерге міндетті кепілдік беру қорына төленетін		
төлемдер	80,423	400,000
Күрделі шығындар бойынша кредиторлық берешек	-	169,507
Басқа қаржылық міндеттемелер	1,480,481	771,268
Басқа барлық қаржы міндеттемелері	11,434,807	16,393,281
Қызметкерлер алдындағы кредиторлық берешек	13,321,246	8,775,653
Демалыстар бойынша резерв	2,687,010	2,341,418
Болашақ кезең кірістері	2,620,123	1,542,696
Шартты міндеттемелер бойынша залалдарға арналған бағалау		
резерві	2,576,330	2,301,055
Төленетін басқа салықтар	1,551,805	1,336,974
Басқа қаржылық емес міндеттемелер	302,810	506,717
Басқа барлық қаржылық емес міндеттемелер	23,059,324	16,804,513
Басқа барлық міндеттемелер	34,494,131	33,197,794

27 Акционерлік капитал

(а) Шығарылған акционерлік капитал және эмиссиялық кіріс

2024 жылғы 31 желтоқсан мен 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің тіркелген акционерлік капиталы 2,096,038,900 жай акциялардан және 3,000,000 сатып алынбайтын кумулятивтік артықшылықты акциялардан тұрады. 2024 және 2023 жылдары акциялар шығарылмады.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған және орналастырылған акционерлік капитал келесі толық төленген қарапайым акциялардан тұрды:

	2024 жылғы 31 желтоқсан Акция саны	2023 жылғы 31 желтоқсан Акция саны
955.98 теңгеден шығарылғаны	8,368,300	8,368,300
1,523.90 теңгеден шығарылғаны	2,631,500	2,631,500
1,092.00 теңгеден шығарылғаны	2,930,452	2,930,452
6,532.60 теңгеден шығарылғаны	7,030,137	7,030,137
Барлық шығарылған және айналыстағы акциялар	20,960,389	20,960,389

2024 жылғы 31 желтоқсан мен 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің жарғылық капиталы 61,135,197 мың теңгені құрады.

Жай акциялардың иелері дивидендтер жариялануына қарай оларды алуға құқылы, сондай-ақ Банк акционерлерінің жылдық және жалпы жиналыстарында бір акцияға бір дауыс беруге құқылы.

(б) Дивидендтер

Қазақстан заңнамасы мен Банктің жарғылық құжаттарына сәйкес бөлуге қолжетімді резервтер Қазақстан Республикасының ережелері мен нормативтік-құқықтық актілеріне жатады.

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде дивидендтер жарияланбады немесе төленбеді (2023 жылы: дивидендтер жарияланбады немесе төленбеді).

(в) Бір акцияның баланстық құны

Қазақстан қор биржасы листингінің қағидаларына сәйкес Банк өзінің шоғырландырылмаған қаржылық есептілігінде жай акцияға шаққандағы баланстық құнның шамасын ұсынуға тиіс.

Жай акцияға шаққандағы баланстық құн материалдық емес активтерді шегергенде таза активтерді орналастырылған жай акциялар санына бөлу арқылы есептеледі. 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша акцияның баланстық құны 18,683.89 теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 14,072.09 теңге).

(г) Резервтердің сипаты мен мақсаты

Жалпы банктік тәуекелдерді жабуға арналған резервтер

2013 жылға дейін «Екінші деңгейдегі банктердің резервтік капиталының ең төменгі мөлшерін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу мен қадағалау агенттігі («ҚҚА») басқармасының 2011 жылғы 31 қаңтардағы (2013 жылы күшін жойған) №196 қаулысына енгізілген өзгерістерге сәйкес, Банк бөлінбеген пайданың сомасын бөлінбейтін резервтің құрамына аудару арқылы резервтік капиталды құруға міндетті болды.

2013 жылдан бастап Банк басшылығы осы резервті қалыптастыруды дербес айқындайды. 2024 жылғы 31 желтоқсан мен 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдық кезеңдер ішінде резервке және резервтен жалпы банктік тәуекелдерді жабуға аударымдар жасалмады.

28 Акцияға шаққандағы пайда

Акцияға шаққандағы пайданы есептеу шоғырландырылған таза пайданың мөлшеріне және орналастырылған жай акциялардың орташа өлшенген санына негізделіп, төменде көрсетілгендей жүзеге асырылады. Банктің әлеуетті азайтылған жай акциялары жоқ.

	2024 ж.	2023 ж.
Таза пайда (мың теңге)	82,681,055	95,440,405
Жай акциялардың орташа өлшенген саны (дана)	20,960,389	20,960,389
Бір акцияның базалық пайдасы (теңге)	3,944.63	4,553.37

29 Сегменттер бойынша талдау

Банктің негізгі шаруашылық бөлімшелері болып табылатын бес есептік сегменті бар. Аталған негізгі экономикалық бөлімшелер әр түрлі өнімдер мен қызметтерді ұсынады және бөлек басқарылады, өйткені олар әр түрлі технологиялар мен нарықтық стратегияларды қолдануды талап етеді. Операциялық шешімдерді қабылдауға жауапты тұлға, атап айтқанда Басқарма Төрағасы әрбір негізгі шаруашылық бөлімшесі бойынша басшылықтың ішкі есептерін тоқсанына кемінде бір рет қарайды. Бұдан әрі есеп беру сегменттерінің әрқайсысының операцияларының қысқаша сипаттамасы берілген.

- Корпоративтік банктік қызмет көрсету – кредит беруді, депозиттер тарту мен корпоративтік клиенттермен жасалатын басқа да операцияларды қамтиды.
- Бөлшек банктік қызмет көрсету – кредит беруді, депозиттерді тарту және бөлшек клиенттермен жүргізілетін басқа операцияларды қамтиды.
- Активтер мен міндеттемелерді басқару өтімді активтер портфелін (ақша қаражатын, ҚР ҰБ және басқа банктердегі «Ностро» шоттарын) жүргізуді, банкаралық қаржыландыруды (1 айға дейінгі мерзімге), әртүрлі қаржы құралдарына инвестициялары мен облигациялар эмиссиясын басқаруды қамтиды.
- Шағын және орта кәсіпорындарға банктік қызмет көрсету – кредит беруді, депозиттер тарту және шағын және орта кәсіпорындармен жүргізілетін басқа операцияларды қамтиды.
- Қазынашылық – нарықтық тәуекелдер мен өтімді бағалы қағаздарға (корпоративтік облигацияларға) инвестицияларды хеджирлеу мақсатында Банкті банкаралық қарыз алу және туынды қаржы құралдарын пайдалану арқылы қаржыландыруды қамтиды.

Әрбір есепті сегмент қызметінің нәтижелеріне қатысты ақпарат бұдан әрі келтіріледі. Сегмент қызметінің нәтижелері табыс салығы шегерілгеннен кейін сегмент алған пайда негізінде бағаланады, өйткені олар Басқарма Төрағасы қарайтын басшылықтың ішкі есептеріне енгізіледі. Сегмент алған пайда оның қызмет нәтижелерін бағалау үшін пайдаланылады, өйткені басшылық тұрғысынан бұл ақпарат экономиканың сол салаларда жұмыс істейтін басқа кәсіпорындармен салыстырғанда белгілі бір сегменттердің нәтижелерін бағалау кезінде ең өзекті болып табылады. Сегменттер арасындағы операциялардағы баға белгілеу тараптардың тәуелсіздігі жағдайында жүзеге асырылады.

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
АКТИВТЕР		
Активтер мен міндеттемелерді басқару	1,386,660,276	1,150,791,444
Бөлшек банктік қызмет көрсету	991,508,833	915,026,177
Корпоративтік банктік қызмет көрсету	416,504,693	389,239,717
Қазынашылық	167,465,615	184,247,136
Шағын және орта кәсіпорындарға банктік қызмет көрсету	90,484,350	68,698,456
Бөлінбеген активтер	72,273,590	50,769,349
Барлық активтер	3,124,897,357	2,758,772,279

МІНДЕТТЕМЕЛЕР		
Бөлшек банктік қызмет көрсету	1,199,421,240	1,094,308,489
Корпоративтік банктік қызмет көрсету	744,482,273	786,107,434
Шағын және орта кәсіпорындарға банктік қызмет көрсету	402,287,492	327,939,704
Активтер мен міндеттемелерді басқару	303,282,651	109,517,124
Қазынашылық	12,453,254	55,102,500
Бөлінбеген міндеттемелер	62,556,889	74,526,277
Барлық міндеттемелер	2,724,483,799	2,447,501,528

Есеп беру сегменттерінің активтері мен міндеттемелерінің жиынтық шамалары арасындағы салыстырулар келесі түрде берілуі мүмкін:

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Есеп беру сегменттерінің жиынтық активтері	3,124,897,357	2,758,772,279
Шетел валютасын сатып алу-сату шарттарының толық сомасын көрсету	(1,396,535)	(49,524,696)
Қаржы активтерінің құнын түзету	-	(6,207,468)
Басқа активтердің құнын түзету	-	(3,289,319)
Басқа да түзетулер	574,070	(2,884,319)
Барлық активтер	3,124,074,892	2,696,866,477

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Есеп беру сегменттерінің жиынтық міндеттемелері	2,724,483,799	2,447,501,528
Шетел валютасын сатып алу-сату шарттарының толық сомасын көрсету	(1,396,535)	(49,524,696)
Басқа да түзетулер	574,070	(5,047,484)
Барлық міндеттемелер	2,723,661,334	2,392,929,348

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың негізгі есеп беру сегменттері туралы ақпарат келесідей берілуі мүмкін:

	Корпоративтік банктік қызмет көрсету	Шағын және орта кәсіпорын- дарға банктік қызмет көрсету	Бөлшек банктік қызмет көрсету	Қазына- шылық	Активтер мен міндеттеме- лерді басқару	Бөлінбеген активтер мен міндеттеме- лер*	Барлығы
мың теңге							
Пайыздық кірістер	55,094,457	11,451,288	205,619,601	13,123,768	60,417,621	(352)	345,706,383
Комиссиялық кірістер	2,063,960	9,825,501	27,555,788	302,193	-	-	39,747,442
Бағалы қағаздармен, дилерлік операциялармен және бағамдық айырмашылықтармен жасалған таза пайда	10,892,954	5,555,921	5,435,485	31,017,619	(4,376,833)	-	48,525,146
Басқа (шығындар)/кірістер	(161,085)	-	7,832	87,149	-	(4,094,803)	(4,160,907)
Қорларға трансферттік баға белгілеу	54,565,057	38,763,174	112,572,343	440,528	74,325,288	-	280,666,390
Түсім	122,455,343	65,595,884	351,191,049	44,971,257	130,366,076	(4,095,155)	710,484,454
Пайыздық шығындар	(36,713,206)	(23,429,425)	(95,729,535)	-	(15,350,663)	-	(171,222,829)
Комиссиялық шығыстар	(572,548)	(5,935,671)	(19,288,830)	(996,896)	(336,630)	(88,617)	(27,219,192)
Құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру/(құнсызданудан болған залалдар)	13,894,036	325,320	(79,331,808)	-	13,042,654	(236,666)	(52,306,464)
Қорларға трансферттік баға белгілеу	(44,516,729)	(9,333,387)	(152,363,293)	(14,035,360)	(60,417,621)	-	(280,666,390)
Операциялық шығындар (тікелей)	(2,729,641)	(2,199,557)	(17,141,573)	(4,632,536)	(146,429)	(21,174,914)	(48,024,650)
Операциялық шығындар (жанама)	(2,515,825)	(3,304,197)	(17,812,892)	(1,442,563)	(61,690)	(10,847,490)	(35,984,657)
Корпоративтік табыс салығы	(10,715,034)	(4,720,340)	10,502,591	(5,186,513)	-	-	(10,119,296)
Сегменттің қаржылай нәтижесі	38,586,396	16,998,627	(19,974,291)	18,677,389	67,095,697	(36,442,842)	84,940,976
Сегменттердің басқа көрсеткіштері							
Негізгі құралдарды сатып алу	-	-	-	-	-	6,689,615	6,689,615
Тозу және амортизация	(33,956)	(14,855)	(509,713)	(3,329)	(380)	(5,228,643)	(5,790,876)

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың негізгі есеп беру сегменттері туралы ақпарат келесідей берілуі мүмкін:

мың теңге	Корпоративтік банктік қызмет көрсету	Шағын және орта кәсіпорындар- ға банктік қызмет көрсету	Бөлшек банктік қызмет көрсету	Қазына- шылық	Активтер мен міндеттеме- лерді басқару	Бөлінбеген активтер мен міндеттеме- лер*	Барлығы
Пайыздық кірістер	50,876,292	12,069,095	222,673,211	12,219,519	52,864,388	-	350,702,505
Комиссиялық кірістер	2,683,114	6,104,711	36,247,407	300,905	-	-	45,336,137
Бағалы қағаздармен, дилерлік операциялармен және бағамдық айырмашылықтармен жасалған таза пайда	12,033,193	9,209,985	4,826,072	28,481,618	2,793,625	-	57,344,493
Басқа (шығындар)/кірістер	(220,782)	-	1,125	31,607	-	120,706	(67,344)
Қорларға трансферттік баға белгілеу	48,695,957	35,524,045	87,862,454	176,123	72,320,060	-	244,578,639
Түсім	114,067,774	62,907,836	351,610,269	41,209,772	127,978,073	120,706	697,894,430
Пайыздық шығындар	(32,023,066)	(19,458,543)	(69,653,552)	-	(32,252,671)	-	(153,387,832)
Комиссиялық шығыстар	(981,849)	(2,331,605)	(22,522,333)	(628,018)	(314,381)	(93,543)	(26,871,729)
(Құнсызданудан болған залалдар) /залалдарды қалпына келтіру	(1,121,667)	2,272,093	(75,274,579)	-	(11,830,382)	(198,526)	(86,153,061)
Қорларға трансферттік баға белгілеу	(44,757,303)	(6,603,446)	(126,585,695)	(13,767,807)	(52,864,388)	-	(244,578,639)
Операциялық шығындар (тікелей)	(1,931,541)	(1,981,422)	(14,749,240)	(3,329,385)	(69,398)	(21,031,623)	(43,092,609)
Операциялық шығындар (жанама)	(1,783,912)	(2,384,381)	(12,906,778)	(794,711)	(15,192)	(3,197,148)	(21,082,122)
Корпоративтік табыс салығы	(6,940,229)	(7,150,210)	(6,598,308)	(5,004,150)	-	-	(25,692,897)
Сегменттің қаржылай нәтижесі	24,528,207	25,270,322	23,319,784	17,685,701	30,631,661	(24,400,134)	97,035,541
Сегменттердің басқа көрсеткіштері							
Негізгі құралдарды сатып алу	-	-	-	-	-	9,012,434	9,012,434
Тозу және амортизация	(29,692)	(17,821)	(438,487)	(2,773)	(487)	(4,184,811)	(4,674,071)

*«Бөлінбеген активтер мен міндеттемелер» қызметі әкімшілік-бақылау функциясын, реттеуші және заңнамалық талаптарды орындаумен байланысты бөлімшелердің шығыстарын білдіреді.

Есепті сегменттердің түсімі мен пайдасы немесе шығыны арасындағы салыстырулар келесідей берілуі мүмкін:

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Есепті сегменттердің кірісі	710,484,454	697,894,430
Қорларға трансферттік баға белгілеу	(280,666,390)	(244,578,639)
Басқа да түзетулер	(13,258,053)	(24,656,355)
Барлық кірістер	416,560,011	428,659,436
	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Есепті сегменттердің пайдасы	84,940,976	97,035,541
Басқа да түзетулер	-	(144,009)
Барлық пайда	84,940,976	96,891,532

Өзге түзетулер: бұл түзетулер негізінен өзге активтер мен өзге де міндеттемелердің, кірістер мен шығыстардың өзара есебімен, сондай-ақ кредиттік-құнсызданған қарыз алушылар бойынша пайыздық табысты көрсету үшін 10,636,445 мың теңге (2023 жыл: 14,814,489 мың теңге) мөлшерінде қажетті түзетулермен берілген. Басқарма Төрағасының жалпы есептеу негізінде дайындалған басшылыққа ҚЕХС-қа сәйкес дайындалған шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің мақсаттары үшін жалпы есептеу негізінде дайындалған ішкі есептерге талдау жүргізуі нәтижесінде басқа түзетулер туындайды, өзара есеп айырысу бөлінбеген активтер/міндеттемелер құрамына енгізілген белгілі бір өзге активтерге/міндеттемелерге қатысты жүзеге асырылады.

Қорларға трансферттік баға белгілеу: басшылықтың ішкі есеп беру мақсаттары үшін трансферттік баға ақшалай ресурстарды тартатын сегменттер мен ақшалай ресурстарды пайдалана отырып, пайыздық кіріс әкелетін активтерді жасайтын сегменттер арасында кірістер мен шығыстарды бөлуді білдіреді.

Ірі клиенттер мен географиялық аймақтарға қатысты ақпарат

2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде Банктің жалпы кірісінің 10%-дан астамын құрайтын ірі корпоративті клиенттері болған жоқ (2023 жылдың 31 желтоқсаны: болмаған).

Сыртқы клиенттермен жасалатын операциялардан түсетін табыстың басым бөлігі Қазақстан Республикасының резиденттерімен жасалатын операцияларға тиесілі. Ұзақ мерзімді активтердің басым бөлігі Қазақстан Республикасында орналасқан.

30 Тәуекелдерді басқару

(а) Тәуекелдерді басқару саясат мен процедуралары

Тәуекелдерді басқару банк қызметінің негізі болып табылады және Банктің операциялық қызметінің маңызды элементі болып табылады. Нарықтық тәуекел, кредиттік тәуекел, өтімділік тәуекелі мен операциялық тәуекел Банк өз қызметін жүзеге асыру процесінде кездесетін негізгі тәуекелдер болып табылады. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың басты міндеті тәуекел лимиттерін айқындап, белгіленген лимиттердің сақталуын одан әрі қамтамасыз ету болып табылады. Операциялық және заңды тәуекелдерді басқару операциялық және заңды тәуекелдерді барынша азайту мақсатында ішкі регламенттер мен рәсімдердің тиісінше сақталуын қамтамасыз етуі тиіс.

Тәуекелдерді басқаруды ұйымдастыру барысында Банк «үш қорғау жолы» тұжырымдамасын пайдаланады:

- бастамашы бөлімше тарапынан бастапқы талдау;
- бақылау бөлімшесі тарапынан талдау (тәуекел-менеджмент бөлімшесі, заң департаменті, комплаенс қызметі және т. б.);
- банктегі тәуекелдерді басқару жүйесінің жұмыс істеу тиімділігін тексеру және тәуелсіз бағалау.

Банк жыл сайын негізгі тәуекелдерді анықтау және бағалау рәсімін жүргізеді, оның нәтижелері бойынша Директорлар кеңесі тәуекелдің тәбет нормативтерін белгілейді.

Банктің тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаты банк ұшырайтын тәуекелдерді анықтау, талдау және басқаруға, тәуекелдер лимиттерін белгілеу және тиісті бақылауға, сондай-ақ тәуекелдер деңгейі мен олардың белгіленген лимиттерге сәйкестігін тұрақты бағалауға бағытталған. Тәуекелдерді басқару жөніндегі саясат пен рәсімдер ұсынылатын банк өнімдері мен қызметтердің, сондай-ақ пайда болатын үздік тәжірибелердің нарықтық жағдайларының өзгерістерін көрсету мақсатында тұрақты негізде қайта қаралады.

Директорлар кеңесі тәуекелдерді басқару жөніндегі бақылау жүйесінің тиісінше жұмыс істеуін, негізгі тәуекелдерді басқару және тәуекелдерді басқару жөніндегі саясаттар мен рәсімдерді мақұлдауға, сондай-ақ ірі мәмілелерді мақұлдауға жауапты болады. Тәуекелдер мен ішкі бақылау комитеті осы мәселелерді алдын ала қарайды да, Директорлар кеңесінің алдында осы мәселелерді қарау және/немесе бекіту туралы өтініш жасайды.

Басқарма тәуекелдерді төмендету жөніндегі шаралардың мониторингі мен енгізілуіне жауапты, сондай-ақ банк қызметтерді тәуекелдердің белгіленген шегінде жүзеге асыруын қадағалайды. Тәуекел-менеджмент бөлімше басшылығының міндеттеріне тәуекелдерді жалпы басқару және қолданыстағы заңнама талаптарының сақталуын бақылау, сондай-ақ қаржылық және қаржылық емес тәуекелдер бойынша есептерді анықтау, бағалау, басқару және жасау жөнінде жалпы қағидаттар мен әдістердің қолданылуын бақылау жатады. Тәуекел-менеджмент бөлімшелерінің басшылығы тікелей Басқарма Төрағасына және жанама түрде тәуекелдер және ішкі бақылау Комитеті арқылы, Директорлар кеңесіне есеп береді.

Кредиттік комитеттердің жүйесі, Нарықтық тәуекелдер мен өтімділікті басқару жөніндегі комитеті (НТМӨБК) кредиттік және нарықтық тәуекелдерді, сондай-ақ өтімділік тәуекелдерін тұтастай алғанда портфель деңгейінде де, жекелеген мәмілелер деңгейінде де басқарып бақылайды. Шешім қабылдау процесінің тиімділігін арттыру үшін банк тәуекелге ұшыраудың түрі мен мөлшеріне байланысты кредиттік комитеттердің сатылы құрылымын құрды.

Сыртқы және ішкі тәуекел факторлары да банк аясында анықталып, басқарылады. Барлық тәуекел факторларының тізбесін анықтау мен тәуекелдерді төмендету бойынша ағымдағы рәсімдердің жеткіліктілік деңгейін айқындауға ерекше назар аударылады. Кредиттік және нарықтық тәуекелдерді стандартты талдаудан басқа, тәуекел-менеджмент бөлімшелері жекелеген бағыттар бойынша сараптамалық бағалау алу мақсатында операциялық бөлімшелермен тұрақты кездесулер өткізу арқылы қаржылық және қаржылық емес тәуекелдерге мониторинг жүргізеді.

(б) Нарықтық тәуекелдерді басқару

Нарықтық тәуекел – нарықтық жағдайдың қолайсыз өзгерістеріне негізделген және нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің, шетел валюта бағамдарының, қаржы құралдарының, тауарлардың нарықтық құнының өзгерістерінде көрінетін баланстық және баланстан тыс баптар бойынша қаржылық шығындардың туындау ықтималдығы. Нарықтық тәуекелге валюталық, пайыздық және баға тәуекелдері кіреді.

Нарықтық тәуекел қоржындық деңгейде басқарылады. Осы тәуекелді басқару міндеті қабылданған тәуекел үшін алынатын кірістілікті оңтайландыруды қамтамасыз ете отырып, нарықтық тәуекелге ұшыраудың қолайлы параметрлер шеңберінен шықпауын басқару және бақылау болып табылады.

НТМӨБК нарықтық тәуекел мен өтімділікті басқаруға жауапты. НТМӨБК нарық тәуекел лимиттерін Тәуекел-менеджменті блогының ұсынымдарына сүйене отырып қарайды да, Басқарма мен Директорлар кеңесінің келісіп, бекітуіне ұсынады.

Банк нарықтық тәуекелді жекелеген қаржы құралдары бойынша қоржын шамасына, сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру мерзімдеріне, валюталық позиция мен шығындар лимиттеріне қатысты ашық позиция бойынша лимиттерді белгілеу арқылы басқарады. Банк Басқарма мен Директорлар кеңесі жаңартып, бекітетін осындай позицияларға үнемі мониторинг жүргізіп отырады.

Сонымен қатар банк жекелеген ерекше нарықтық сценарийлердің жеке сауда қоржындарына және жалпы позицияға ықтимал қаржылық әсерін үлгілеу үшін әртүрлі стресс-тестілерді қолданады. Стресс-тесттер төтенше жағдайларда туындауы мүмкін шығындардың ықтимал мөлшерін анықтауға мүмкіндік береді. Банк қолданатын стресс-тесттерге тәуекелдің әр санаты стресстік өзгерістерге ұшырайтын тәуекел факторларының стресс-тестілері, сондай-ақ ықтимал стресстік оқиғалардың жеке позицияларға қолдануды қамтитын арнайы стресс-тесттер кіреді.

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдауға негізделген пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару Банктің таза пайыздық маржасының пайыздық мөлшерлемелерді өзгертудің әр түрлі стандартты және стандартты емес сценарийлеріне сезімталдығын мониторингтеумен толықтырылады.

Сондай-ақ Банк өзінің сауда позициялары бойынша нарықтық тәуекелді басқару үшін тәуекел арқылы құнды бағалау әдіснамасын (VaR) пайдаланады.

(i) *Пайыздық мөлшерлемені өзгерту тәуекелі*

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру қаупі – бұл нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне байланысты шығындардың пайда болу ықтималдығы. Банк үстемдік ететін нарықтық пайыздық мөлшерлемелердің ауытқуларының өзінің шоғырландырылмаған қаржылық жағдайына және ақша ағындарына әсеріне ұшырайды. Мұндай ауытқулар пайыздық маржаның деңгейін жоғарылатуы мүмкін, бірақ оны төмендетуі мүмкін немесе пайыздық мөлшерлемелердің күтпеген өзгеруі жағдайында шығындардың пайда болуына әкелуі мүмкін.

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдау

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру қаупі негізінен пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруін бақылау және болжау, пайыздық активтер мен міндеттемелердің уақытша алшақтықтарын азайту арқылы басқарылады.

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы негізгі қаржы құралдары бойынша пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдеріне қатысты қысқаша ақпарат мынадай түрде берілуі мүмкін:

мың теңге	3 айдан кем	3-6 ай	6-12 ай	1-5 жыл	5 жылдан астам	Пайызсыз	Баланстық құны
2024 жылғы 31 желтоқсан							
АКТИВТЕР							
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	434,508,095	-	-	-	-	198,178,716	632,686,811
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	-	-	-	-	-	2,595,712	2,595,712
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	83,942,784	82,174,452	27,661,388	297,493,886	213,175,409	-	704,447,919
Банктердегі шоттар мен депозиттер	21,687,591	32,370,592	63,745,238	-	18,173,897	11,218,342	147,195,660
Клиенттерге берілген кредиттер	196,257,147	126,124,075	225,478,995	824,069,075	110,551,429	-	1,482,480,721
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	25,458,272	4,273,185	44,728,750	9,022,773	-	-	83,482,980
	761,853,889	244,942,304	361,614,371	1,130,585,734	341,900,735	211,992,770	3,052,889,803
МІНДЕТТЕМЕЛЕР							
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	-	-	-	-	-	1,063,209	1,063,209
Банктердің шоттары мен депозиттері	490,107	-	-	-	-	24,912,648	25,402,755
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	212,452,958	-	-	-	-	-	212,452,958
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	816,925,173	471,292,060	276,931,559	161,649,478	25,914,909	535,919,953	2,288,633,132
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	326,029	-	-	7,944,792	-	-	8,270,821
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	-	-	1,200,000	-	65,291,096	-	66,491,096
Өзге де тартылған қаражаттар	502,744	504,461	613,912	6,638,571	66,403,183	-	74,662,871
Жалға алу міндеттемелері	80,404	176,346	101,118	2,560,000	55,490	-	2,973,358
	1,030,777,415	471,972,867	278,846,589	178,792,841	157,664,678	561,895,810	2,679,950,200
	(268,923,526)	(227,030,563)	82,767,782	951,792,893	184,236,057	(349,903,040)	372,939,603

мың теңге	3 айдан кем	3-6 ай	6-12 ай	1-5 жыл	5 жылдан астам	Пайызсыз	Баланстық құны
2023 жылғы 31 желтоқсан							
АКТИВТЕР							
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	216,845,532	-	-	-	-	302,821,226	519,666,758
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	-	-	-	-	-	285,199	285,199
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	149,265,174	29,156,237	11,859,516	189,969,488	82,678,478	-	462,928,893
Банктердегі шоттар мен депозиттер	639,483	114,015,016	560,405	-	11,012,046	8,037,979	134,264,929
Клиенттерге берілген кредиттер	188,140,589	94,908,163	217,145,877	740,905,065	121,621,084	-	1,362,720,778
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	12,655,546	10,143,971	76,172,533	64,003,637	-	-	162,975,687
	567,546,324	248,223,387	305,738,331	994,878,190	215,311,608	311,144,404	2,642,842,244
МІНДЕТТЕМЕЛЕР							
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	-	-	-	-	-	134,362	134,362
Банктердің шоттары мен депозиттері	-	-	-	-	-	20,316,541	20,316,541
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	32,226,575	-	-	-	-	-	32,226,575
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	449,980,079	369,747,422	441,314,808	115,731,216	24,384,339	742,812,652	2,143,970,516
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	326,029	-	-	7,947,950	-	-	8,273,979
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	3,073,112	-	1,200,000	-	60,371,491	-	64,644,603
Өзге де тартылған қаражаттар	503,086	460,821	494,913	2,515,922	69,009,805	-	72,984,547
Жалға алу міндеттемелері	63,794	173,806	112,084	2,321,670	-	-	2,671,354
	486,172,675	370,382,049	443,121,805	128,516,758	153,765,635	763,263,555	2,345,222,477
	81,373,649	(122,158,662)	(137,383,474)	866,361,432	61,545,973	(452,119,151)	297,619,767

Орташа тиімді пайыздық мөлшерлемелер

Келесі кестеде 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша орташа тиімді пайыздық мөлшерлемелері көрсетілген. Аталған пайыздық мөлшерлемелер тиісті активтер мен міндеттемелерді өтеудің шамамен алынған кірістілігін көрсетеді.

	2024 жылғы 31 желтоқсан Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі, %			2023 жылғы 31 желтоқсан Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі, %		
	Теңге	АҚШ доллары	Басқа валюталар	Теңге	АҚШ доллары	Басқа валюталар
Пайыздық активтер						
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	14.92	1.62	0.17	14.70	3.62	0.36
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	13.56	4.27	2.81	13.64	3.83	3.65
Банктердегі шоттар мен депозиттер	-	4.79	-	-	5.17	-
Клиенттерге берілген кредиттер	25.65	8.20	10.34	26.23	8.38	7.24
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	14.28	3.29	-	14.57	3.63	-
Пайыздық міндеттемелер						
Банктердің шоттары мен депозиттері						
Мерзімдік депозит	8.00	-	-	-	-	-
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	13.64	-	-	15.60	-	-
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері						
- Корпоративтік клиенттер	8.16	1.87	0.59	10.90	1.03	1.33
- Бөлшек клиенттер	13.14	1.36	0.39	12.72	0.99	0.12
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	10.91	-	-	10.91	-	-
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	18.00	-	-	16.86	-	-
Өзге де тартылған қаражаттар						
- Мемлекеттік қаржы институттарынан алынған кредиттер	1.64	-	-	1.35	-	-

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне сезімталдықты талдау

Пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау мерзімдерін талдауға негізделген пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелін басқару қаржылық активтер мен міндеттемелердің сезімталдығын мониторингілеу арқылы толықтырылады. 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолданылып жүрген пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша сыйақы мөлшерлемелерін және қайта қаралған позицияларды ұлғайту немесе азайту жағына қарай 100 базистік пунктке кірістілік қисықтарының параллель ауысуының оңайлатылған сценарийі негізінде жасалған пайыздық мөлшерлемелердің өзгеруіне (пайыздық мөлшерлемелерді қайта қарау тәуекелі) пайда немесе залал мен меншікті капиталдың (салықтарды шегергенде) сезімталдығын талдау келесі тәртіпте берілуі мүмкін:

	2024 ж.		2023 ж.	
	Пайда және залал	Меншік капитал	Пайда және залал	Меншік капитал
мың теңге				
Мөлшерлемелердің азаюына қарай 100 базистік пунктке параллель ауысу	2,852,082	2,852,082	429,034	429,034
Мөлшерлемелердің ұлғаюына қарай 100 базистік пунктке параллель ауысуы	(2,852,082)	(2,852,082)	(429,034)	(429,034)

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруі салдарынан басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша ескерілетін қаржы активтерінің әділ құнының өзгеруіне таза пайда немесе залал мен меншікті капиталдың сезімталдығын талдау (2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әрекет ететін позициялар негізінде құрастырылған), және сыйақы мөлшерлемелерінің ұлғаюына немесе төмендеуіне қарай 100 базистік пунктке кірістілік қисықтарының параллель ауысуының жеңілдетілген сценарийі келесідей берілуі мүмкін:

	2024 ж.		2023 ж.	
	Пайда және залал	Меншік капитал	Пайда және залал	Меншік капитал
мың теңге				
Мөлшерлемелердің азаюына қарай 100 базистік пунктке параллель ауысу	-	28,787,837	-	9,282,827
Мөлшерлемелердің ұлғаюына қарай 100 базистік пунктке параллель ауысуы	-	(13,886,515)	-	(8,811,869)

(ii) Валюталық тәуекел

Банктің бірнеше шетел валютасында көрсетілген активтері мен міндеттемелері бар.

Валюталық тәуекел – бұл валюта бағамдарының өзгеруіне байланысты қаржылық шығындардың пайда болу ықтималдығы. Банк өзінің валюталық тәуекелге ұшырауын хеджирлейді. Банк өзінің шетел валютасындағы позициясын валюталық позициялар бойынша лимиттер белгілеу және таза валюталық позициялар бойынша лимиттер белгілеу арқылы басқарады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы келесі түрде берілуі мүмкін:

мың теңге	АҚШ доллары	Еуро	Ресей рублі	Басқа валюталар	Барлығы
АКТИВТЕР					
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	120,796,231	58,610,803	38,833,701	47,808,694	266,049,429
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	246,561,773	147,369,613	-	6,697,516	400,628,902
Банктердегі шоттар мен депозиттер	135,977,318	-	-	-	135,977,318
Клиенттерге берілген кредиттер	132,123,600	7,507,607	812,884	-	140,444,091
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	59,124,726	-	-	-	59,124,726
Басқа қаржылық активтер	820,835	3,375	10,046	-	834,256
Барлық активтер	695,404,483	213,491,398	39,656,631	54,506,210	1,003,058,722
МІНДЕТТЕМЕЛЕР					
Банктердің шоттары мен депозиттері	4,056,281	13,711,796	3,637,948	3,463,622	24,869,647
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	772,227,579	126,899,708	29,921,256	41,865,117	970,913,660
Басқа қаржылық міндеттемелер	390,572	762,510	565,532	11,562	1,730,176
Барлық міндеттемелер	776,674,432	141,374,014	34,124,736	45,340,301	997,513,483
2024 жылғы 31 желтоқсандағы таза позиция					
	(81,269,949)	72,117,384	5,531,895	9,165,909	5,545,239
Тәуекелді басқару мақсатында ұсталатын туынды қаржы құралдарының әсері**	56,886,206	(72,169,713)	(1,297,795)	-	(16,581,302)
Туынды қаржы құралдарының әсері ескерілген 2024 жылғы 31 желтоқсандағы таза позиция	(24,383,743)	(52,329)	4,234,100	9,165,909	(11,036,063)

**СПОТ мәмілелерін ескергенде

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржылық активтер мен міндеттемелердің құрылымы келесі түрде берілуі мүмкін:

мың теңге	АҚШ доллары	Еуро	Ресей рублі	Басқа валюталар	Барлығы
АКТИВТЕР					
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	282,865,454	25,091,803	97,662,130	66,320,020	471,939,407
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	100,378,897	147,556,146	-	5,752,292	253,687,335
Банктердегі шоттар мен депозиттер	126,226,949	-	50,600	-	126,277,549
Клиенттерге берілген кредиттер	99,712,490	8,775,495	753,154	-	109,241,139
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	129,161,773	-	-	-	129,161,773
Басқа қаржылық активтер	361,514	85,603	30,445	7,460	485,022
Барлық активтер	738,707,077	181,509,047	98,496,329	72,079,772	1,090,792,225
МІНДЕТТЕМЕЛЕР					
Банктердің шоттары мен депозиттері	10,958,324	4,069,218	3,329,741	864,519	19,221,802
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	755,324,189	133,099,254	110,875,542	63,951,360	1,063,250,345
Басқа қаржылық міндеттемелер	1,326,162	1,047,097	150,202	89,796	2,613,257
Барлық міндеттемелер	767,608,675	138,215,569	114,355,485	64,905,675	1,085,085,404
2023 жылғы 31 желтоқсандағы таза позиция					
	(28,901,598)	43,293,478	(15,859,156)	7,174,097	5,706,821
Тәуекелді басқару мақсатында ұсталатын туынды қаржы құралдарының әсері**	22,344,897	(43,192,640)	14,942,423	-	(5,905,320)
Туынды қаржы құралдарының әсері ескерілген 2023 жылғы 31 желтоқсандағы таза позиция	(6,556,701)	100,838	(916,733)	7,174,097	(198,499)

**СПОТ мәмілелерін ескергенде

Теңге бағамының әлсіреуі, төмендегі кестеде көрсетілгендей, 2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша келесі валюталарға қатысты меншікті капиталдың және пайданың немесе залалдың бұдан әрі сипатталған ұлғаюына/(азаюына) әкеп соқтырар еді. Бұл талдамалық ақпарат салық сомасын шегергенде ұсынылады және Банк есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша негізді мүмкін деп қараған валюталардың айырбас бағамдарының ауытқуларына негізделген. Талдау барлық басқа айнымалылар, атап айтқанда сыйақы мөлшерлемелері өзгеріссіз қалады деген болжамға сүйене отырып жүргізілді.

	2024 ж.		2023 ж.	
	Пайда және залал	Меншік капитал	Пайда және залал	Меншік капитал
мың теңге				
Теңгеге қатысты АҚШ доллары бағамының 20% өсімі	(3,901,399)	(3,901,399)	(1,049,072)	(1,049,072)
Теңгеге қатысты Еуро бағамының 20% өсімі	(8,373)	(8,373)	16,134	16,134
Теңгеге қатысты ресей рублі бағамының 20% өсімі	677,456	677,456	(146,677)	(146,677)
Теңгеге қатысты басқа валюталар бойынша бағамның 20% өсімі	1,466,545	1,466,545	1,147,856	1,147,856

2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жоғарыда аталған валюталарға қатысты теңге бағамының ұлғаюы барлық басқа айнымалылар өзгеріссіз қалған жағдайда баламалы, бірақ кері әсерге ие болар еді.

(iii) Басқа баға тәуекелдері

Басқа баға тәуекелдері – бұл белгілі бір құралға немесе оның эмитентіне тән факторлардың әсерінен болғанына қарамастан, нарықтық бағалардың өзгеруі нәтижесінде (сыйақы мөлшерлемесінің немесе валюталық тәуекелдің өзгеру тәуекелінің әсерінен туындаған өзгерістерден басқа) әділ құнның ауытқуы немесе қаржы құралы бойынша болашақ ақша ағындары салдарынан жоғалту ықтималдығы немесе нарықтағы барлық ұқсас қаржы құралдарына әсер ететін факторлар. Басқа баға тәуекелдері Банктің қаржы құралы бойынша ұзақ немесе қысқа позициясы болған кезде пайда болады.

(iv) Тәуекелді бағалау әдістемесі (VAR)

Банк валюталық позициямен байланысты нарықтық тәуекелді бақылау үшін тәуекелді бағалау әдіснамасын (VAR) қолданады.

Тәуекелді бағалау әдістемесі белгілі бір сенімділік интервалында белгілі бір уақыт кезеңі ішінде нарықтық мөлшерлемелер мен бағалардың өзгеруі нәтижесінде тәуекелдік позициялар бойынша орын алуы мүмкін ықтимал шығындарды бағалау тәсілі болып табылады. Банк пайдаланатын тәуекелді бағалау моделі 99% сенімділік интервалынан туындайды және позиция түріне байланысты 1 күнге созылатын қаржы құралын ұстау кезеңін қамтиды. Тәуекелді бағалау моделі тарихи деректерге негізделген болжамды білдіреді. Модель нарықтық мөлшерлемелердің тарихи уақыт серияларына негізделген және әртүрлі нарықтар мен мөлшерлемелер арасындағы өзара тәуелділікті ескере отырып, болашақтың дамуының ықтималдық сценарийлерін жасайды. Нарықтық бағалардың ықтимал өзгерістері кем дегенде соңғы 12 айдағы нарықтық деректер негізінде анықталады.

Тәуекелді бағалау әдістемесі нарықтық тәуекелдің ықтимал мөлшерін бағалаудың маңызды құралы болғанымен, оның бірқатар шектеулері бар, әсіресе өтімділігі төмен нарықтарға қатысты, олар келесідей берілуі мүмкін:

- Тарихи деректерді болашақ оқиғаларды анықтау үшін негіз ретінде пайдалану барлық мүмкін сценарийлерді көрсетпеуі мүмкін (әсіресе бұл тек стандартты емес сценарийлерге қатысты).
- 1 күндік қаржы құралын ұстап қалу кезеңін қолдану барлық позицияларды 1 күндік кезең ішінде сатуға немесе хеджирлеуге болатындығын көрсетеді. Іс жүзінде барлық жағдайларда бұл мүмкін, бірақ нарықтың айрықша өтімсіздігі ұзақ уақыт бойы жалғасуы мүмкін жағдайлар да кездеседі.
- 99% сенімділік аралығын пайдалану осы аралықтан тыс болуы мүмкін шығындарды ескермейді. 1% ықтималдығы бар, шығындар тәуекелге қарағанда үлкен мәнге ие болады.
- Тәуекел кезіндегі құн мөлшерін есептеу сауда-саттық сессияларының жабылу деректері негізінде жүргізілетіндіктен, ол әрдайым күн ішіндегі ауытқуларды көрсете бермейді.

- Тәуекелді бағалау әдіснамасы бойынша есептелген тәуекел мөлшері нарықтық бағалардың позициясы мен құбылмалылығына байланысты болады. Егер нарықтық бағалардың құбылмалылығы төмендесе және керісінше болса, тіркелген позиция үшін тәуекел құны төмендейді.

Нарықтық тәуекелді бағалау кезінде Банк бұл әдістемеде бұрын сипатталған кейбір шектеулер болғандықтан, тәуекелдің құнын есептеуге ғана сүйенбейді. Тәуекелмен құнды есептеу әдісінің шектеулері басқа позицияларға басқа қосымша лимиттер мен сезімталдық лимиттерді, соның ішінде сауда портфельдерінің әрқайсысы бойынша тәуекелдердің ықтимал шоғырлануының шектеулерін, сондай-ақ позициялар арасындағы сәйкессіздіктерді құрылымдық талдауды енгізу арқылы ескеріледі.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің валюталық тәуекеліне қатысты тәуекел кезіндегі құн шамасы туралы деректер төменде келтірілген:

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Валюта бағамдарының ауытқу тәуекелі	681,037	158,915

(в) Кредиттік тәуекелдерді басқару

Кредиттік тәуекел – қарыз алушының немесе контрагенттің банктік қарыз шартының талаптарына сәйкес өз міндеттемелерін орындамау салдарынан туындайтын шығындардың туындау ықтималдығы. Банк кредиттік тәуекелді (танылған қаржылық активтер мен танылмаған шарттық міндеттемелер бойынша) кредиттік тәуекелді шоғырландыру лимиттерін белгілеу және сақтау жөніндегі талаптарды қамтитын бекітілген саясаттар мен рәсімдерді қолдану арқылы басқарады. Сондай-ақ Банкте кредиттік тәуекелмен және кредиттік тәуекелді басқарумен байланысты шешімдерді қабылдауды қамтитын өкілеттіктердің белгілі бір лимиті бар уәкілетті алқалы органдардың жүйесі құрылды.

Бұдан басқа банкте кредиттік тәуекел деңгейін бақылау үшін Банк Басқармасы мен/немесе Директорлар кеңесі бекіткен банктің кредиттік тәуекелді қабылдауына байланысты барлық процестерді регламенттейтін ішкі нормативтік құжаттар қолданылады. Сондай-ақ Банкте әрбір қызметкердің/бөлімшенің ІНҚ талаптарын орындауына мониторинг жүргізу процестері әзірленген.

Кредиттік саясат:

- кредиттік өтінімдерді қарау және мақұлдау рәсімдерін;
- қарыз алушылардың (корпоративтік және бөлшек) кредитті өтеу қабілеттілігін бағалау әдіснамасын;
- контрагент, эмитент пен сақтандыру компаниялардың кредитті өтеу қабілеттіліктерін бағалау әдіснамасын;
- ұсынылатын қамтамасыз етуді бағалау әдіснамасын;
- кредиттік құжаттамаға қойылатын талаптарды;
- кредит тәуекелі бар кредиттер мен өзге де өнімдерге тұрақты мониторинг жүргізу рәсімдерін анықтайды.

Кредиттік тәуекелді қабылдау жөніндегі шешім шығарылатын сәтке дейін банк клиенттерінің өтінімдері қарыз алушының (талдаушылардың қорытындылары қарыз алушының бизнесі мен қаржылық жағдайын құрылымдық талдауға негізделеді) қаржылық жағдайын, клиенттің құқықтық ауқаттылығын (құқық белгілейтін құжаттардың құқықтық сараптамасы жүргізіледі, қол қоюшылардың құқықтылығы, клиенттің корпоративтік шешімдерін ресімдеудің дұрыстығы және кредиттік тәуекелдің бір бөлігі ретінде құқықтық тәуекелдердің басқа да аспектілері) талдау процесіне, клиенттің сенімділігі мен оның іскерлік беделін бағалау, сондай-ақ кепілдік құнын сараптау процесіне тартылған банк қызметтерінің сараптамасынан өтеді.

Клиенттің өтінімі бойынша жоғарыда көрсетілген барлық аспектілерді тексергеннен кейін Тәуекел-менеджмент блогы тәуекелдерге тәуелсіз сараптама жүргізіп, оның нәтижелері бойынша қарыз алушы бизнесіне және ұсынылатын мәміле құрылымына тән тәуекелдер көрсетілетін қорытынды жасалып, Банк тәуекелдерін азайту жөнінде ұсынымдар беріледі. Бұдан басқа Тәуекел-менеджмент блогы банк клиенті өтінімінің банктің кредит саясатының талаптарына және ҚР заңнама талаптарына сәйкестігіне сараптама жүргізеді.

Уәкілетті алқалы орган банктің ішкі құрылымдық бөлімшелерінің қорытындылары негізінде шешімдерді қабылдайды.

Клиентті қаржыландырудың бүкіл мерзімі ішінде кредиттік тәуекелдерді барынша азайту үшін Банк кредиттердің жай-күйіне тұрақты мониторинг жүргізеді және өз қарыз алушыларының төлем қабілеттілігін тұрақты негізде қайта бағалайды. Қайта бағалау рәсімдері соңғы есепті күні қарыз алушының қаржылық есептілігі мен/немесе қарыз алушының өзі ұсынған немесе банк басқа тәсілмен алған өзге де ақпаратты талдауға негізделеді. Тәуелсіз кәсіби бағалаушылар ағымдағы қамтамасыз етудің нарықтық құнын олардың есептері бойынша банк мамандары сараптама жүргізетін немесе бағалау саласындағы барлық заңнама талаптарын ескере отырып, банк мамандары дербес бағалайтын тұрақты негізде бағалайды. Қамтамасыз етудің нарықтық құны азайған жағдайда қарыз алушыға қосымша қамтамасыз етуді ұсыну туралы талап қойылады.

Жеке тұлғалардан кредит алуға арналған өтінімдерді қарау скорингтік модельді және банктің басқа ҚБ-мен бірлесіп Тәуекел-менеджмент блогы әзірлеген кредит алуға арналған өтінімдегі деректерді тексерудің өзге де рәсімдерін қамтитын Банктің шешім қабылдау жүйесі (АБАЖ) арқылы жүргізіледі.

Жекелеген қарыз алушылардың кредиттік тәуекел бөлімшесі жүргізетін кредит өтеу қабілеттілігін талдаудан және кепілдіктерді бағалаудан басқа, Тәуекел-менеджмент блогы тұтастай алғанда кредиттік тәуекелді қоржын бойынша бағалауды, оның ішінде кредиттік қоржын бойынша шоғырлануды бағалайды.

Ең жоғары кредиттік тәуекел деңгейі әдетте, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі қаржы активтерінің баланстық құнында және танылмаған шарттық міндеттемелер сомасында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелерді өзара есепке алу мүмкіндігі әлеуетті кредиттік тәуекелді төмендетуге арналған елеулі мәнге ие емес.

Есепті күндегі жағдай бойынша қаржы активтеріне қатысты кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейі мынадай түрде берілуі мүмкін:

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
АКТИВТЕР		
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	581,767,539	466,620,550
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	2,595,712	285,199
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	704,447,919	462,928,893
Банктердегі шоттар мен депозиттер	147,195,660	134,264,929
Клиенттерге берілген кредиттер	1,482,480,721	1,362,720,778
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	83,482,980	162,975,687
Басқа қаржылық активтер	14,658,115	11,409,746
Тәуекелдің барлық максималды деңгейі	3,016,628,646	2,601,205,782

Клиенттерге берілген кредиттер бойынша кредиттік тәуекелдің шоғырлануын талдау 15-ескертпеде келтірілген.

Есепті күндегі жағдай бойынша танылмаған шарттық міндеттемелерге қатысты кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейі 32-ескертпеде ұсынылған.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің кредиттік тәуекелге ұшырауы кредиттік тәуекелге ұшыраудың ең жоғары деңгейінің 10%-дан асатын бір борышкері (ҚРҰБ) бар (2023 жылғы 31 желтоқсан: жоқ). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша көрсетілген контрагентпен жиынтық қалдықтар 537,295,796 мың теңгені құрады.

(г) Өтімділік тәуекелін басқару

Өтімділік тәуекелі – бұл Банктің өз міндеттемелерін белгіленген мерзімде елеулі шығындарсыз орындамаған нәтижесіндегі қаржылық шығындардың туындау ықтималдығы. Өтімділік тәуекелі активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша сәйкес келмеген кезде туындайды. Активтер мен міндеттемелердің өтеу мерзімдері мен сыйақы мөлшерлемелері бойынша сәйкес келуі және/немесе бақыланатын сәйкес келмеуі өтімділік тәуекелін басқарудағы негізгі сәт болып табылады. Жүргізілетін операциялардың алуан түрлілігі және олармен байланысты белгісіздік салдарынан активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдері бойынша толық сәйкес келу қаржы институттары үшін әдеттегі тәжірибе болып табылмайды. Мұндай сәйкессіздік операциялардың кірістілігін арттыруға мүмкіндік береді, бірақ сонымен бірге шығындар қаупін де арттырады.

Банк жоғары өтімділік деңгейін өз міндеттемелерін орындау мерзімінің басталуына қарай төлеуге арналған ақша қаражатының болуын тұрақты қамтамасыз ету мақсатында қолдайды.

Банк шығарылған борыштық бағалы қағаздардан, басқа банктердің ұзақ және қысқа мерзімді кредиттерінен, негізгі корпоративтік клиенттер мен жеке тұлғалардың депозиттерінен тұратын қаржыландыру көздерінің әртараптандырылған және тұрақты құрылымын, сондай-ақ Банктің өтімділікке қатысты күтпеген талаптарға жедел және кенеттен ауытқуларсыз ден қоюға қабілетті болуы үшін жоғары өтімді активтердің әртараптандырылған қоржынын қолдауға ұмтылады.

ALM басқармасы өтімділік позициясына күн сайын мониторинг жүргізеді, ал Тәуекел-менеджмент блогы нарық жағдайының қалыпты және қолайсыз жағдайларда әртүрлі ықтимал сценарийлерін ескере отырып, тұрақты негізде стресс-тесттер жүргізеді. ALM басқармасы бизнес-бөлімшелерден олардың қаржылық активтері мен міндеттемелерінің өтімділік құрылымы, сондай-ақ болашақта күтілетін ақша қаражатының болжамды ағындары туралы ақпарат алады. Қысқа мерзімді және орта мерзімді деңгейде болжанып, қорландырудың әртүрлі көздерін, оның ішінде сыртқы тартуларды және уақытша бос қаражатты орналастырудың әртүрлі тәсілдерін пайдалану мүмкіндігін ескере отырып, әрбір жоспарлау уақытының аралығында тактикалық қадамдар көзделеді. ALM басқармасы күтілетін қаражат ағындары мен жылыстау болжамы негізінде өтімділік тапшылығын/артықшылығын бағалап, өтімділік нормативтерінің жедел болжамын жүзеге асырады.

Банк басшылығы өтімділіктің жай-күйі туралы ақпаратты тұрақты түрде алып тұрады. Ақпаратты ұсыну мерзімділігі әрбір нақты уақыт сәтіндегі банктің өтімділік жағдайына байланысты болады. Қалыпты нарықтық жағдайда өтімділіктің жай-күйі туралы есептер жоғары басшылыққа апта сайын беріледі. Ұсынылатын ақпарат тұтастай және жекелеген бағыттар (валюталар, клиенттер және т. б.) бойынша Банктің өтімді позициясын барабар бағалауға жеткілікті, бұл да банктің алқалы органдары мен құрылымдық бөлімшелеріне Банк қабілетіне қатысты негізделген шешім қабылдауға, өтімділікке деген өз қажеттіліктерін қанағаттандыру және өз міндеттемелерін толық көлемде уақтылы орындауға мүмкіндік береді.

Келесі кестелерде шарт талаптарына сәйкес мүмкін болатын өтеу мерзімінің ең ерте күніне қатысты қаржылық міндеттемелер мен кредиттік сипаттағы танылмаған міндеттемелер бойынша ақшалай қаражаттың дисконтталмаған ағындары туралы ақпарат қамтылады. Осы кестелерде көрсетілген ақша қаражаттарының түсімі мен кетімінің жиынтық шамалары қаржылық міндеттемелер немесе шартты міндеттемелер бойынша ақшалай қаражаттардың шарттық дисконтталмаған ағындары болып табылады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімі бойынша қаржылық міндеттемелерге жүргізілген талдау келесідей берілуі мүмкін:

мың теңге	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аспайды	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан астам	Ақша қаражаты ағындарының шығуының (түсімінің) жиынтық шамасы	Баланстық құны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер							
Банктердің шоттары мен депозиттері	25,403,399	-	-	-	-	25,403,399	25,402,755
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	213,075,234	-	-	-	-	213,075,234	212,452,958
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	830,312,682	540,959,880	487,757,106	291,603,728	216,390,122	2,367,023,518	2,288,633,132
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	434,705	-	434,705	8,809,234	9,678,644	8,270,821
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	-	-	-	6,000,000	192,000,000	198,000,000	66,491,096
Өзге де тартылған қаражаттар	17	537,223	821,190	1,073,198	80,700,994	83,132,622	74,662,871
Жалға алу міндеттемелері	194,472	387,486	547,059	954,490	1,499,712	3,583,219	2,973,358
Басқа қаржылық міндеттемелер	10,929,413	-	482,652	-	-	11,412,065	11,434,807
Туынды қаржы құралдары *							
-Түсімдер	(236,656,083)	-	-	-	-	(236,656,083)	(971,364)
-Шығулар	235,684,719	-	-	-	-	235,684,719	-
Барлық міндеттемелер	1,078,943,853	542,319,294	489,608,007	300,066,121	499,400,062	2,910,337,337	2,689,350,434
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	257,789,900	-	-	-	-	257,789,900	257,789,900

*СПОТ мәмілелерін ескергенде

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімі бойынша қаржылық міндеттемелерге жүргізілген талдау келесідей берілуі мүмкін:

	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аспайды	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан астам	Ақша қаражаты ағындарының шығуының (түсімінің) жиынтық шамасы	Баланстық құны
Туынды емес қаржылық міндеттемелер							
Банктердің шоттары мен депозиттері	20,316,541	-	-	-	-	20,316,541	20,316,541
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	32,351,980	-	-	-	-	32,351,980	32,226,575
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	921,503,962	255,234,888	393,506,110	468,277,670	176,576,208	2,215,098,838	2,143,970,516
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	434,705	-	434,705	9,678,644	10,548,054	8,273,979
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	3,085,049	-	-	6,000,000	198,000,000	207,085,049	64,644,603
Өзге де тартылған қаражаттар	66	548,150	696,993	791,704	85,222,793	87,259,706	72,984,547
Жалға алу міндеттемелері	146,521	279,245	391,953	617,544	1,259,486	2,694,749	2,671,354
Басқа қаржылық міндеттемелер	16,176,688	-	-	216,593	-	16,393,281	16,393,281
Туынды қаржы құралдары *							
-Түсімдер	(201,438,016)	-	-	-	-	(201,438,016)	(206,418)
-Шығулар	201,231,598	-	-	-	-	201,231,598	-
Барлық міндеттемелер	993,374,389	256,496,988	394,595,056	476,338,216	470,737,131	2,591,541,780	2,361,274,978
Кредиттік сипаттағы міндеттемелер	242,377,942	-	-	-	-	242,377,942	242,377,942

*СПОТ мәмілелерін ескергенде

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес-заңды және жеке тұлғалар өздерінің мерзімді депозиттерін кез келген уақытта банктен алып қоюға құқылы, бұл ретте көп жағдайда олар есептелген пайыздық кіріс алу құқығынан айырылады. Бұл депозиттер шарттарда белгіленген өтеу мерзімдері негізінде ұсынылды. Мерзімді депозиттердің жалпы сомасын өтеу мерзімі келесідей:

- 267,828,968 мың теңге талап етілгенге дейін және бір айдан аз мерзімге ұсынылды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 201,524,548 мың теңге);
- 540,947,739 мың теңге бір айдан үш айға дейінгі санатта ұсынылған (2023 жылғы 31 желтоқсан: 255,163,284 мың теңге);
- 486,904,688 мың теңге үш айдан алты айға дейінгі санатта ұсынылған (2023 жылғы 31 желтоқсан: 393,207,140 мың теңге);

- 290,919,755 мың теңге алты айдан он екі айға дейінгі санатта ұсынылған (2023 жылғы 31 желтоқсан: 466,952,497 мың теңге);
- 202,583,937 мың теңге бір жылдан астам санатқа ұсынылды (2023 жылғы 31 желтоқсан 158,283,718 мың теңге).

Дегенмен басшылық мерзімінен бұрын алу опциясының болуына және салымдардың едәуір бөлігі талап етілгенге дейінгі шоттар болып табылатындығына қарамастан, салымшылардың саны мен түрлері бойынша шоттар мен депозиттердің деректерін әртараптандыру, сондай-ақ банктің бұрынғы тәжірибесі осы шоттардың ұзақ мерзімді және тұрақты қаржыландыру көзі болып табылатындығының белгісі болып табылады деп санайды.

Басшылық белгілі бір қаржы активтері мен міндеттемелерге қатысты ақша қаражаты ағындарының қозғалысы келісімшарттарда көрсетілгеннен өзгеше болуы мүмкін немесе басшылық ақша қаражаты ағындарының қозғалысын басқаруға уәкілеттік бергендіктен немесе өткен тәжірибе осы қаржылық активтер мен міндеттемелер бойынша ақша қаражаты ағындарының қозғалыс мерзімдерінің шарттарда белгіленген мерзімдерден өзгеше болуы мүмкін екенін көрсететіндіктен өзгеше болуы мүмкін деп күтеді.

Төмендегі кестеде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте (туынды құралдарды қоспағанда) көрсетілген сомаларға (күтілетін өтеу мерзімдері бөлінісінде) жүргізілген талдау ұсынылған:

мың теңге	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аспайды	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Өтеу мерзімінсіз	Мерзімі өткен	Барлығы
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	632,686,811	-	-	-	-	-	-	632,686,811
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	27,359,409	56,582,414	109,835,840	297,493,886	213,175,409	-	961	704,447,919
Банктердегі шоттар мен депозиттер	11,138,342	21,687,591	96,115,830	-	18,253,897	-	-	147,195,660
Клиенттерге берілген кредиттер	84,970,329	95,403,258	350,556,846	808,328,051	103,401,981	-	39,820,256	1,482,480,721
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	1,053,130	14,519,639	58,887,438	9,022,773	-	-	-	83,482,980
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялары	-	-	-	-	-	7,560,000	-	7,560,000
Ағымдағы салық активтері	2,027,276	-	-	-	-	-	-	2,027,276
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтер	-	-	-	-	-	29,082,254	-	29,082,254
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	21,074	3,422	209,824	2,074,039	40,259	-	-	2,348,618
Басқа активтер	18,605,816	184,893	10,708,195	291,598	46,738	295,030	34,671	30,166,941
Барлық активтер	777,862,187	188,381,217	626,313,973	1,117,210,347	334,918,284	36,937,284	39,855,888	3,121,479,180
Банктердің шоттары мен депозиттері	25,402,755	-	-	-	-	-	-	25,402,755
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	212,452,958	-	-	-	-	-	-	212,452,958
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	816,507,315	520,838,413	749,805,092	174,764,397	26,717,915	-	-	2,288,633,132
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	326,029	-	7,944,792	-	-	-	8,270,821
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	-	-	1,200,000	-	65,291,096	-	-	66,491,096
Өзге де тартылған қаражаттар	3	502,741	1,118,373	6,638,571	66,403,183	-	-	74,662,871
Жалға алу міндеттемелері	70,417	9,987	277,464	2,560,000	55,490	-	-	2,973,358
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	-	-	-	-	-	9,217,003	-	9,217,003
Басқа да міндеттемелер	20,255,649	1,768,254	11,613,046	325,786	531,396	-	-	34,494,131
Барлық міндеттемелер	1,074,689,097	523,445,424	764,013,975	192,233,546	158,999,080	9,217,003	-	2,722,598,125
Таза позиция	(296,826,910)	(335,064,207)	(137,700,002)	924,976,801	175,919,204	27,720,281	39,855,888	398,881,055
Жиналған таза позиция	(296,826,910)	(631,891,117)	(769,591,119)	155,385,682	331,304,886	359,025,167	398,881,055	

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте (туынды құралдарды қоспағанда) көрсетілген сомаларға (өтеудің күтілетін мерзімдері бөлінісінде) жүргізілген талдау ұсынылған:

мың теңге	Талап етілгенге дейін және 1 айдан аспайды	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан астам	Өтеу мерзімінсіз	Мерзімі өткен	Барлығы
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	519,666,758	-	-	-	-	-	-	519,666,758
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	81,909,373	66,887,605	40,565,154	189,969,488	82,678,478	-	918,795	462,928,893
Банктердегі шоттар мен депозиттер	7,993,582	553,280	114,568,064	-	11,142,646	-	7,357	134,264,929
Клиенттерге берілген кредиттер	69,846,233	113,291,771	307,843,664	740,584,080	119,195,754	-	11,959,276	1,362,720,778
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	763,835	1,408,469	84,969,936	73,925,043	-	-	1,908,404	162,975,687
Ағымдағы салық активтері	67,843	-	-	-	-	-	-	67,843
Негізгі қаражаттар мен материалдық емес активтер	-	-	-	-	-	26,512,087	-	26,512,087
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер	1,408	30,378	227,707	1,857,356	-	-	-	2,116,849
Басқа активтер	9,434,904	1,214,800	11,708,776	2,662,272	-	304,417	2,285	25,327,454
Барлық активтер	689,683,936	183,386,303	559,883,301	1,008,998,239	213,016,878	26,816,504	14,796,117	2,696,581,278
Банктердің шоттары мен депозиттері	20,316,541	-	-	-	-	-	-	20,316,541
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	32,226,575	-	-	-	-	-	-	32,226,575
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	910,928,549	239,352,169	835,147,678	126,101,197	32,440,923	-	-	2,143,970,516
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	326,029	-	7,947,950	-	-	-	8,273,979
Шығарылған реттелген борыштық бағалы қағаздар	3,073,112	-	1,200,000	-	60,371,491	-	-	64,644,603
Өзге де тартылған қаражаттар	72	503,014	955,734	2,515,922	69,009,805	-	-	72,984,547
Жалға алу міндеттемелері	9,707	54,087	285,890	2,321,670	-	-	-	2,671,354
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	-	-	-	-	-	14,509,077	-	14,509,077
Басқа да міндеттемелер	22,202,517	1,252,163	9,355,532	127,539	260,043	-	-	33,197,794
Барлық міндеттемелер	988,757,073	241,487,462	846,944,834	139,014,278	162,082,262	14,509,077	-	2,392,794,986
Таза позиция	(299,073,137)	(58,101,159)	(287,061,533)	869,983,961	50,934,616	12,307,427	14,796,117	303,786,292
Жиналған таза позиция	(299,073,137)	(357,174,296)	(644,235,829)	225,748,132	276,682,748	288,990,175	303,786,292	

Басшылық келесі факторлар өтімділіктің алшақтығын бір жылға дейінгі мерзіммен азайтуды қамтамасыз етеді деп пайымдайды:

- Салымшылардың соңғы үш жыл ішіндегі мерзімді депозиттері мінез-құлқының талдауы бәсекеге қабілетті сыйақы мөлшерлемелері мерзімді депозиттер шарттарын жаңартудың жоғары деңгейін қамтамасыз ететінін көрсетті.
- 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша міндеттемелерін өтеу мерзімі бір жыл ішінде басталатын байланысты тараптардың шоттары мен депозиттеріндегі қалдық сомалар 238,617,735 мың теңгені құрайды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 280,977,707 мың теңге). Басшылық мерзімді депозит шарттары олар бойынша міндеттемелерді өтеу мерзімдері басталған кезде ұзартылатынын және клиенттердің өз шоттарынан қомақты сомаларды алуы өтімділікті қолдау жөніндегі Банктің міндеттерін шешу шеңберінде үйлестірілетінін пайымдайды.

(д) Операциялық тәуекелдерді басқару

Операциялық тәуекел – бұл сәйкессіз және жеткіліксіз ішкі процестер, адам және жүйе ресурстарының немесе стратегиялық тәуекел мен бедел тәуекелін қоспағанда, сыртқы оқиғалардың әсер ету нәтижесіндегі шығындардың туындау ықтималдығы.

Еуразиялық банктегі операциялық тәуекелдерді басқарудың мақсаты стратегиялық міндеттерге сәйкес қабылданатын тәуекелді қолайлы деңгейде ұстап тұруды қамтамасыз ету, сондай-ақ ықтимал шығындарды азайту (алып тастау) негізінде активтер мен капиталды барынша сақтау және операциялық тәуекелдерді сапалы және сандық бағалау жүйелерімен өлшенеді.

Операциялық тәуекелдерді басқару процесі бизнесті басқару процесінің ажырамас бөлігі болып табылады және Банк әзірлеп, регламенттеген операциялық тәуекел деңгейін уақтылы анықтау, өлшеу, бағалау, мониторингтеу және бақылауды жүзеге асыру, сол арқылы Банкке тәуекелдердің елеулі әсерін барынша азайтуға мүмкіндік беретін, сондай-ақ оның қаржылық тұрақтылығы мен жұмыс істеу тұрақтылығын қамтамасыз ететін Банктің ішкі рәсімдері мен процестерінің, саясаттарының, құрылымдық бөлімшелерінің өзара іс-қимыл тетігін қамтамасыз ететін ҚРҰБ № 188 қағидаларында белгіленген құралдар тобын білдіреді.

31 Капиталды басқару

ҚРҰБ тұтастай алғанда Банктің меншікті капитал деңгейіне қойылатын талаптардың орындалуын белгілейді және бақылайды.

Банк меншікті капитал ретінде заңнамаға сәйкес кредиттік институттардың капиталын құрайтын баптар ретінде айқындалған баптарды айқындайды.

1-деңгейдегі капитал негізгі капитал мен қосымша капиталдың сомасын білдіреді. Негізгі капитал төленген жай акциялардың, қосымша төленген капиталдың, ағымдағы жылдың және өткен жылдардың бөлінбеген пайдасының және оларға қарсы құрылған резервтердің сомасы ретінде өткен жылдардағы шығындар және ағымдағы жылғы шығындар, гудвилді, кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін шегергендегі кейінге қалдырылған салық активімен қоса алғанда, шегерілетін уақытша айырмаларға қатысты танылған кейінге қалдырылған салық активтерінің, өзге қайта бағалау бойынша резервтердің, активтерді секьюритизендіру жөніндегі операцияларға байланысты сатудан түскен кірістердің, осындай міндеттеме бойынша кредиттік тәуекелдің өзгеруіне байланысты қаржылық міндеттеменің әділ құнының өзгеруінен болған кірістердің немесе залалдардың, қосымша капиталдан шегеруге жататын реттеушілік түзетулердің бір бөлігін қоспағанда, бірақ оның негізгі капиталдан шегерілетін және қаржылық есептілігі банктің қаржылық есептілігін жасау кезінде шоғырландырылмайтын заңды тұлғалардың қаржы құралдарына инвестициялар деңгейінің жеткіліксіздігіне байланысты, кейбір шектеулермен меншікті сатып алынған жай акцияларды, материалдық емес активтерді шегергендегі сомасы ретінде есептеледі.

Қосымша капиталға Банк инвестициясының банктің қаржылық есептілігін жасау кезінде қаржылық есептілігі шоғырландырылмайтын заңды тұлғалардың меншікті сатып алынған артықшылықты акцияларының, қаржы құралдарына инвестицияларының кейбір шектеулерімен және екінші деңгейдегі капиталдан шегерілетін, бірақ оның қосымша капиталдан шегерілетін деңгейінің жеткіліксіздігіне байланысты реттеушілік түзетулері, меншік мерзімсіз қаржы құралдарына енгізілген түзетілерді шегергендегі мерзімсіз шарттар және төленген артықшылықты акциялар кіреді.

2-деңгейдегі капитал Банктің шығарылған акцияларының он немесе одан да көп пайызы бар, қаржылық есептілігі Банктің қаржылық есептілігін жасау кезінде шоғырландырылмайтын қаржы ұйымдарының субординацияланған борышына инвестицияларды шегергенде теңгемен көрсетілген реттелген борыштың сомасы ретінде есептеледі.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жалпы капитал 1-деңгейдегі капитал мен 2-деңгейдегі капитал сомасын білдіреді.

Жоғарыда аталған жалпы капитал элементтеріне қолданылатын бірқатар әр түрлі шектеулер мен жіктеу критерийлері бар.

ҚР ҰБ белгілеген қолданыстағы талаптарға сәйкес Банк жалпы капиталдың жеткіліктілігін мынадай коэффициенттер деңгейінде қолдауға міндетті:

- негізгі капиталдың кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, нарықтық тәуекелді ескере отырып есептелген активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің және операциялық тәуекелдің сандық шарасының сомасына қатынасы (k_1);
- 1-деңгейдегі капиталдың нарықтық тәуекелді және операциялық тәуекелдің сандық өлшемін ескере отырып есептелген кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің сомасына қатынасы (k_{1-2});
- жалпы капиталдың нарықтық тәуекелді және операциялық тәуекелдің сандық өлшемін ескере отырып есептелген кредиттік тәуекел дәрежесі бойынша мөлшерленген активтердің, шартты және ықтимал міндеттемелердің, активтердің, шартты және ықтимал талаптар мен міндеттемелердің сомасына қатынасы (k_2).

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банкке қолданылатын коэффициенттер деңгейі келесідей:

	Консервациялық буферді ескере отырып		Консервациялық буферді ескермегенде	
	2024 ж.	2023 ж.	2024 ж.	2023 ж.
k1 төмен емес	0.080	0.075	0.055	0.055
k1-2 төмен емес	0.090	0.085	0.065	0.065
k2 төмен емес	0.105	0.100	0.080	0.080

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банк k_1 , k_{1-2} және k_2 капиталдандырудың барлық пруденциалдық нормативтерін орындады. Осы коэффициенттердің нақты мәндері: k_1 – 0.201, k_{1-2} – 0.201 және k_2 – 0.277 (2023 жылғы 31 желтоқсан: k_1 – 0.143, k_{1-2} – 0.143 и k_2 – 0.217).

Банктің меншікті капиталының мөлшері 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Пруденциалдық нормативтер мен өзге де сақтауға міндетті нормалар мен лимиттерді, Банктің меншікті капиталының мөлшерін және ашық валюталық позицияны есептеу қағидалары мен лимиттерін есептеудің нормативтік мәндері мен әдістемелерін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2017 жылғы 13 қыркүйектегі № 170 қаулысында белгіленген талаптарға сәйкес есептелген меншік капитал мөлшері 545,923,954 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 440,898,148 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірінші деңгейдегі капитал мөлшері 395,944,062 мың теңгені құрады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 290,422,151 мың теңге).

32 Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер

Банктің кредит ресурстарын ұсыну міндеттемелері бар. Бұл міндеттемелер мақұлданған несие, несиелік карта лимиттері, сондай-ақ овердрафт түрінде кредит ресурстарын беруді көздейді.

Банк өз клиенттерінің үшінші тұлғалар алдындағы міндеттемелерінің орындалуын қамтамасыз ету мақсатында қаржылық кепілдіктер беріп, аккредитивтерді ашады. Көрсетілген келісімдер міндеттемелердің лимиттерін белгілейді және, әдетте, бес жылға дейін жарамдылық мерзімі бар.

Банк қаржылық кепілдіктерді, кредиттік баланстан тыс міндеттемелер мен аккредитивтерді ұсынған кезде клиенттерге кредит беру сияқты тәуекелдерді басқару саясаты мен процедураларын қолданады.

Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелердің шарттық сомалары бұдан әрі Санаттар бөлінісінде кестеде ұсынылады. Кредит беру жөніндегі міндеттемелер бөлігінде кестеде көрсетілген сомалар көрсетілген міндеттемелер толық орындалады деп болжайды. Кепілдіктер мен аккредитивтер бөлігі бойынша кестеде көрсетілген сомалар, егер контрагенттер шарттардың талаптарына сәйкес өз міндеттемелерін орындай алмаған жағдайда, есепті күндегі жағдай бойынша көрсетілетін бухгалтерлік залалдың ең жоғары көлемін білдіреді.

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге
Шартқа сәйкес сомасы		
Кредиттер мен кредиттік желілерді беру жөніндегі міндеттемелер	209,679,552	197,291,968
<i>Қайтарылатын</i>	<i>208,931,166</i>	<i>197,104,149</i>
<i>Қайтарылмайтын</i>	<i>748,386</i>	<i>187,819</i>
Қаржы кепілдіктері	48,110,348	44,748,402
Аккредитивтер	-	337,572
Барлығы	257,789,900	242,377,942
Шығынды бағалау резерві	(2,576,330)	(2,301,055)

Басшылық кредиттер мен кредиттік желілер бойынша міндеттемелер өтеу кестелеріне сәйкес ағымдағы кредиттік портфельді өтеуден алынған сомалар есебінен қажетті мөлшерде қаржыландырылады деп күтеді.

Көрсетілген міндеттемелер оларды ішінара немесе толық орындалмай тоқтатылуы мүмкін. Осының салдарынан жоғарыда көрсетілген міндеттемелер ақша қаражаттарының күтілетін шығысын білдірмейді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 208,610,971 мың теңге мөлшерінде кредиттер мен кредиттік желілерді беру жөніндегі міндеттемелер 1-кезеңге жатады, 555,929 мың теңге 2-кезеңге жатады, 512,652 мың теңге 3-кезеңге жатады (2023 жылғы 31 желтоқсан: 189,577,434 мың теңге мөлшерінде кредиттер мен кредиттік желілерді беру жөніндегі міндеттемелер 1-кезеңге жатады, 7,164,355 мың теңге 2-кезеңге жатады, 550,179 мың теңге 3-кезеңге жатады).

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелері кредиттік сипаттағы жалпы шартты міндеттемелердің 10%-дан асатын клиенті жоқ (2023 жылғы 31 желтоқсан: 1 клиент). 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл міндеттемелердің шамасы 25,000,000 мың теңгені құрады.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шартты міндеттемелер бойынша шығындарға бағалау резервінің өзгерісі келесі кестеде келтірілген.

мың теңге

Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Жыл басындағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі	787,244	12,215	1,501,596	2,301,055
1-кезеңге аудару	3,264	(3,264)	-	-
2-кезеңге аудару	(3,379)	3,379	-	-
3-кезеңге аудару	-	-	-	-
Залалдарға арналған бағалау резервінің таза өзгерісі	(189,825)	(12,571)	(503,811)	(706,207)
Жаңаданқұрылған немесе сатып алынған қаржы активтері	958,340	816	-	959,156
Бағамдық айырмашылықтар мен басқа өзгерістер	21,987	339	-	22,326
Жыл соңындағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі	1,577,631	914	997,785	2,576,330

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шартты міндеттемелер бойынша шығындарға бағалау резервінің өзгерісі келесі кестеде келтірілген.

мың теңге

Кредиттік сипаттағы шартты міндеттемелер	1-кезең	2-кезең	3-кезең	Барлығы
Жыл басындағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі	197,217	470	1,684	199,371
1-кезеңге аудару	-	-	-	-
2-кезеңге аудару	(6,895)	6,895	-	-
3-кезеңге аудару	(3,540)	(10,786)	14,326	-
Залалдарға арналған бағалау резервінің таза өзгерісі	(423,050)	475	1,411,622	989,047
Жаңаданқұрылған немесе сатып алынған қаржы активтері	1,025,524	4,243	73,964	1,103,731
Бағамдық айырмашылықтар мен басқа өзгерістер	(2,012)	10,918	-	8,906
Жыл соңындағы жағдай бойынша күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв көлемі	787,244	12,215	1,501,596	2,301,055

2024 жыл ішінде Банк жалпы сомасы 43,167,173 мың теңгеге кепілдік берді (2023 жылы: 56,431,790 мың теңге сомасына), оның ішінде кейіннен кредиттік сапаның 1-сатысына жатқызылғандар – 43,167,173 мың теңге сомасында, 2 кезеңге – 0 теңге, 3 кезеңге – 0 теңге (2023 жылы: кредиттік сапаның 1-кезеңге – 53,761,832 мың теңге, 2 кезеңге – 0 теңгеге, 3-кезеңге – 2,669,958 мың теңге). 2024 жыл ішінде Банк жалпы сомасы 41,468,210 мың теңгеге (2023 жылы: 37,144,628 мың теңге сомасына) қаржылық кепілдіктер бойынша шартты міндеттемелерді тануды тоқтатты, оның ішінде кредиттік сапаның 1-кезеңге жатқызылғандар бойынша – 41,008,815 мың теңге, 2-кезеңге -12,637 мың теңге, 3-кезеңге – 446,758 мың теңге (2023 жылы: кредиттік сапаның 1-кезеңге жатқызылғандар бойынша –36,948,848 мың теңге, 2 -сатыға – 0 теңге, 3-кезеңге – 195,780 мың теңге). 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 45,851,918 мың теңге мөлшерінде берілген кепілдіктер 1-кезеңге және 2,258,430 мың теңге 3-кезеңге жатқызылды (2023 жылғы 31 желтоқсан: 41,934,630 мың теңге мөлшерінде берілген кепілдіктер 1-кезеңге, 108,584 мың теңге 2-кезеңге және 2,705,188 мың теңге 3-кезеңге жатқызылған).

33 Шартты міндеттемелер

(а) Сақтандыру

Қазақстан Республикасындағы сақтандыру қызметтерінің нарығы қалыптасу сатысында тұр және әлемнің басқа елдерінде таралған сақтандырудың көптеген нысандары Қазақстан Республикасында әлі қол жетімді емес. Банк өзінің өндірістік құрылыстарына, қызметін тоқтата тұрудан туындаған залалдарға немесе авариялар немесе Банк қызметі нәтижесінде жылжымайтын мүлік объектілеріне немесе қоршаған ортаға келтірілген залалға байланысты үшінші тараптар алдында туындаған міндеттемелерге қатысты толық сақтандыру қорғанысына ие болмайды. Банк өз қызметін жеткілікті дәрежеде сақтандырмайынша, келтірілген шығындар немесе белгілі бір активтердің жоғалуы Банктің қызметіне және шоғырландырылмаған қаржылық жағдайына айтарлықтай теріс әсер етуі мүмкін.

(б) Сот процестері

Нарықтағы әдеттегі қызметін жүзеге асыру барысында Банк әртүрлі заңды талаптарға тап болады. Банк басшылығы сот талқылаулары нәтижесінде туындайтын Банк міндеттемелерінің түпкілікті шамасы (болған жағдайда) болашақта Банк қызметінің қаржылық нәтижелеріне елеулі теріс әсер етпейді деп пайымдайды.

(в) Шартты салық міндеттемелері

Қазақстан Республикасының салық жүйесі салыстырмалы түрде жаңа бола отырып, заңнамалық нормалардың, ресми түсіндірмелердің және сот шешімдерінің жиі өзгеруімен сипатталады, олар көбінесе анық емес және қарама-қайшы болып табылады, бұл оларды әртүрлі салық органдарының, соның ішінде ХҚЕС-ке сәйкес кірістерді, шығыстарды және шоғырландырылмаған қаржылық есептіліктің басқа баптарын есепке алу тәртібіне қатысты пікірлерді екіұшты түсіндіруге мүмкіндік береді. Салықтарды есептеудің дұрыстығына қатысты тексерулер мен тергеулерді ірі айыппұлдар салуға және пайыздар алуға құқығы бар әртүрлі деңгейдегі реттеушілер жүргізеді. Есепті кезеңдегі салықтарды есептеудің дұрыстығы келесі бес күнтізбелік жыл ішінде тексерілуі мүмкін, бірақ белгілі бір жағдайларда мерзімі ұзартылуы мүмкін.

Бұл мән-жайлар Қазақстан Республикасында салық тәуекелдерінің басқа елдерге қарағанда әлдеқайда жоғары болуына әкеп соғуы мүмкін. Банк басшылығы қолданыстағы салық заңнамасын, нормативтік талаптарды және сот шешімдерін түсінуіне сүйене отырып, салық міндеттемелері толық көрсетілген деп санайды. Алайда осы ережелерді тиісті органдардың түсіндіруі басқаша болуы мүмкін және егер олар өз ұстанымдарының заңдылығын дәлелдей алса, бұл осы шоғырландырылмаған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін.

34 Байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар

(а) Бақылау қатынасы

2024 жылғы 31 желтоқсандағы және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Банктің бас компаниясы «Еуразиялық қаржы компаниясы» АҚ («Бас компания») болып табылады. Бас компанияны жеке тұлғалар тобы А. А. Машкевич мырза, П.К. Шодиев мырза, М. Н. Ибрагимова ханым бақылайды, олардың әрқайсысы 33.3%-ды иеленеді. Банктің бас компаниясы ашық қолжетімді шоғырландырылған қаржылық есептілікті ұсынады.

(б) Директорлар кеңесінің, Басқарманың және өзге де негізгі басқару персоналының мүшелерімен жүргізілетін операциялар

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін «персоналға арналған шығыстар» бабына енгізілген сыйақының жалпы мөлшері келесі түрде берілуі мүмкін:

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Директорлар кеңесінің мүшелері	1,047,779	780,774
Басқарма мүшелері	1,549,019	1,494,168
Басқа да негізгі басқару персоналы	4,007,791	2,964,116
	6,604,589	5,239,058

Көрсетілген сомаларға Директорлар кеңесінің, Басқарманың және басқа да негізгі басқару персоналының мүшелеріне есептелетін ақшалай емес сыйақылар кіреді.

2024 және 2023 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Директорлар кеңесінің, Басқарманың және басқа да негізгі басқару персоналының мүшелерімен жүргізілетін операциялар бойынша шоттардың қалдықтары мен орташа сыйақы мөлшерлемелері:

	2024 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі, %	2023 жылғы 31 желтоқсан мың теңге	Орташа тиімді сыйақы мөлшерлемесі, %
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есеп				
АКТИВТЕР				
Клиенттерге берілген кредиттер	321,080	8.28	212,513	5.68
Клиенттерге берілген кредиттер (күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв)	(6,260)	-	(3,984)	-
МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	24,687,222	6.99	20,488,981	7.00

Директорлар кеңесінің, Басқарманың және басқа да негізгі басқару персоналының мүшелерімен 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы операциялар бойынша құрамға, пайдаға немесе залалға енгізілген сомалары келесідей берілуі мүмкін:

	2024 ж. мың теңге	2023 ж. мың теңге
Пайда және залал		
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер	19,744	15,828
Пайыздық шығындар	(1,351,556)	(1,927,600)
Комиссиялық кірістер	26	73
Борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған залалдар	6,917	2,318

(в) Басқа байланысты тараптармен жүргізілетін операциялар

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоттардың қалдықтары мен сыйақының орташа келісімшарттық ставкалары, сондай-ақ басқа да байланысты тараптармен операциялар бойынша 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы тиісті пайда немесе залал келесіні құрады:

	Бас компания		Бас компанияның басқа еншілес ұйымдары		Банктің еншілес кәсіпорындары		Басқа байланысты тараптар*		Барлығы мың теңге
	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	
2024 жылғы 31 желтоқсан									
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есеп									
АКТИВТЕР									
Еншілес кәсіпорындарға инвестициялары									
- теңгеде	-	-	-	-	7,560,000	-	-	-	7,560,000
Клиенттерге берілген кредиттер									
- теңгеде	-	-	-	-	12,000,675	5.68	2,329,543	17.74	14,330,218
- АҚШ долларында	-	-	-	-	-	-	26,583,029	4.17	26,583,029
Клиенттерге берілген кредиттер (күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв)	-	-	-	-	(8,594,514)	-	(9,988,884)	-	(18,583,398)
Басқа активтер									
- теңгеде	-	-	24,822	-	656,460	-	34,883	-	716,165
- АҚШ долларында	-	-	-	-	-	-	19,212	-	19,212

	Бас компания		Бас компанияның басқа еншілес ұйымдары		Банктің еншілес кәсіпорындары		Басқа байланысты тараптар*		Барлығы мың теңге
	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	
2024 жылғы 31 желтоқсан									
МІНДЕТТЕМЕЛЕР									
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері									
- теңгеде	254,721	13.00	21,458,246	14.00	173,010	12.99	67,693,512	13.67	89,579,489
- АҚШ долларында	-	-	13,028,378	1.80	-	-	124,002,402	1.88	137,030,780
- басқа валютада	-	-	1,803,690	3.00	-	-	7,788,975	3.00	9,592,665
Басқа да міндеттемелер									
- теңгеде	-	-	325,270	-	10	-	152,282	-	477,562
- АҚШ долларында	-	-	-	-	-	-	40,817	-	40,817
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте танылмаған баптар									
Кредиттер мен кредиттік желілерді беру жөніндегі міндеттемелер	-	-	-	-	-	-	4,400	-	4,400
Берілген кепілдіктер	-	-	-	-	-	-	1,173,253	-	1,173,253
Алынған кепілдіктер	-	-	-	-	-	-	3,101,665	-	3,101,665

	Бас компания		Бас компанияның басқа еншілес ұйымдары		Банктің еншілес кәсіпорындары		Басқа байланысты тараптар*		
	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	Барлығы мың теңге
2024 жылғы 31 желтоқсан									
Пайда/(залал)									
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер	-	-	-	-	127,639	-	42,978	-	170,617
Пайыздық шығындар	(69,718)	-	(2,822,973)	-	(32,383)	-	(7,291,057)	-	(10,216,131)
Комиссиялық кірістер	754	-	15,081,790	-	88	-	963,904	-	16,046,536
Комиссиялық шығыстар	-	-	-	-	-	-	(108,113)	-	(108,113)
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен жасалатын операциялардан түсетін таза пайда	-	-	-	-	195,931	-	-	-	195,931
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түсетін таза пайда/(залал)	21	-	(2,221,782)	-	88	-	(16,271,078)	-	(18,492,751)
- оның ішінде дилингтік операциялар, нетто	21	-	111,305	-	88	-	1,802,510	-	1,913,924
- оның ішінде бағамдық айырмашылықтар, нетто	-	-	(2,333,087)	-	-	-	(18,073,588)	-	(20,406,675)
Басқа операциялық шығындар	-	-	-	-	(4,978)	-	(7,496)	-	(12,474)
Борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған залалдарды қалпына келтіру	-	-	-	-	246,843	-	2,232,339	-	2,479,182
Басқа жалпы және әкімшілік шығындар	-	-	(215,452)	-	-	-	(259,929)	-	(475,381)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шоттардың қалдықтары мен сыйақының орташа келісімшарттық мөлшерлемесі, сондай-ақ басқа да байланысты тараптармен операциялар бойынша 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы тиісті пайда немесе залал келесіні құрады:

	Бас компания		Бас компанияның басқа еншілес ұйымдары		Банктің еншілес кәсіпорындары		Басқа байланысты тараптар*		Барлығы мың теңге
	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	
2023 жылғы 31 желтоқсан									
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есеп									
АКТИВТЕР									
Клиенттерге берілген кредиттер									
- теңгеде	-	-	-	-	12,154,619	5.70	2,683,638	18.48	14,838,257
- АҚШ долларында	-	-	-	-	-	-	24,940,829	4.16	24,940,829
Клиенттерге берілген кредиттер (күтілетін кредиттік залалдарға арналған резерв)	-	-	-	-	(8,472,731)	-	(9,255,155)	-	(17,727,886)
Басқа активтер									
- теңгеде	-	-	68,840	-	716,083	-	25,104	-	810,027
- АҚШ долларында	-	-	-	-	-	-	50,660	-	50,660

	Бас компания		Бас компанияның басқа еншілес ұйымдары		Банктің еншілес кәсіпорындары		Басқа байланысты тараптар*		Барлығы мың теңге
	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	
2023 жылғы 31 желтоқсан									
МІНДЕТТЕМЕЛЕР									
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері									
- теңгеде	133,345	14.50	12,078,619	15.40	237,615	14.00	32,010,927	13.84	44,460,506
- АҚШ долларында	-	-	8,262,682	1.80	-	-	205,076,955	1.75	213,339,637
- басқа валютада	-	-	3,634,287	4.50	-	-	16,525,786	3.00	20,160,073
Басқа да міндеттемелер									
- теңгеде	-	-	587,210	-	-	-	206,891	-	794,101
- АҚШ долларында	-	-	-	-	-	-	91,401	-	91,401
Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте танылмаған баптар									
Кредиттер мен кредиттік желілерді беру жөніндегі міндеттемелер	-	-	-	-	-	-	127,961	-	127,961
Берілген кепілдіктер	-	-	-	-	-	-	1,922,396	-	1,922,396
Алынған кепілдіктер	-	-	-	-	-	-	3,102,599	-	3,102,599

	Бас компания		Бас компанияның басқа еншілес ұйымдары		Банктің еншілес кәсіпорындары		Басқа байланысты тараптар*		Барлығы мың теңге
	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	мың теңге	Орташа келісім-шарттық сыйақы мөлшерлемесі, %	
2023 жылғы 31 желтоқсан									
Пайда/(залал)									
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептелген пайыздық кірістер	-	-	-	-	35,658	-	261,792	-	297,450
Пайыздық шығындар	(89,213)	-	(3,366,590)	-	(49,220)	-	(5,912,390)	-	(9,417,413)
Комиссиялық кірістер	655	-	22,269,750	-	131	-	987,108	-	23,257,644
Комиссиялық шығыстар	-	-	(2,040)	-	-	-	(163,333)	-	(165,373)
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен жасалатын операциялардан түсетін таза пайда	-	-	-	-	285,856	-	-	-	285,856
Шетел валютасымен жасалатын операциялардан түсетін таза пайда/(залал)	9	-	(143,329)	-	177	-	4,708,807	-	4,565,664
- оның ішінде дилингтік операциялар, нетто	9	-	11,453	-	177	-	3,941,489	-	3,953,128
- оның ішінде бағамдық айырмашылықтар, нетто	-	-	(154,782)	-	-	-	767,318	-	612,536
Басқа операциялық шығындар	-	-	-	-	(515,547)	-	(187,366)	-	(702,913)
Борыштық қаржы активтерінің құнсыздануынан болған залалдарды қалпына келтіру	-	-	-	-	1,114,700	-	1,967,720	-	3,082,420
Басқа жалпы және әкімшілік шығындар	-	-	(108,147)	-	-	-	(250,616)	-	(358,763)

*Басқа байланысты тараптар бас компанияның акционерлері бақылайтын компаниялардан тұрады.

Таза баланстық құны 22,612,087 мың теңге болатын (2023 жылғы 31 желтоқсан: 22,237,930 мың теңге) байланысты тараптарға берілген кредиттер жер учаскелерімен, жылжымайтын мүлікпен, кепілдіктермен, жылжымалы мүлікпен және қамтамасыз етудің өзге де түрлерімен қамтамасыз етілген, олардың құны артық қамтамасыз етуді есепке алмағанда осы кредиттердің баланстық құнын едәуір дәрежеде жабады. Байланысты тараптарға берілген кредиттердің қалған сомасы қамтамасыз етілмейді. Берілген кредиттерді қамтамасыз ету ретінде алынған кепілдіктердің қолданылу мерзімі осы кредиттерді өтеу мерзімдеріне байланысты болады.

35 Қаржылық активтер мен міндеттемелер: әділ құн және есепке алу жіктемелері**(а) Бухгалтерлік есептің жіктелуі және әділ құны**

Келесі кесте 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

	Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін	Амортизациялан- ған құны бойынша есепке алынатын	Жалпы баланстық құны	Әділ құны
мың теңге	бағаланатын				
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	-	-	632,686,811	632,686,811	632,686,811
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	2,595,712	-	-	2,595,712	2,595,712
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	-	704,447,919	-	704,447,919	704,447,919
Банктердегі шоттар мен депозиттер	-	-	147,195,660	147,195,660	147,195,660
Клиенттерге берілген кредиттер					
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер	15,947	-	487,983,135	487,999,082	484,717,300
Бөлшек клиенттерге берілген кредиттер	-	-	994,481,639	994,481,639	913,177,822
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар					
Мемлекеттік облигациялар	-	-	75,246,707	75,246,707	72,603,536
Даму банктерінің облигациялары	-	-	5,341,009	5,341,009	5,247,405
Корпоративтік облигациялар	-	-	2,895,264	2,895,264	2,649,558
Басқа қаржылық активтер	656,460	-	14,001,655	14,658,115	14,658,115
	3,268,119	704,447,919	2,359,831,880	3,067,547,918	2,979,979,838
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	1,063,209	-	-	1,063,209	1,063,209
Банктердің шоттары мен депозиттері	-	-	25,402,755	25,402,755	25,402,755
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	-	-	212,452,958	212,452,958	212,952,674
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	-	-	2,288,633,132	2,288,633,132	2,286,454,454
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	-	8,270,821	8,270,821	8,107,570
Шығарылып реттелген борыштық бағалы қағаздар	-	-	66,491,096	66,491,096	82,794,973
Өзге де тартылған қаражаттар	-	-	74,662,871	74,662,871	74,662,871
Басқа қаржылық міндеттемелер	-	-	11,434,807	11,434,807	11,434,807
	1,063,209	-	2,687,348,440	2,688,411,649	2,702,873,313

Келесі кесте 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелердің баланстық және әділ құнын көрсетеді:

	Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша	Амортизациялан- ған құны бойынша есепке алынатын	Жалпы баланстық құны	Әділ құны
мың теңге	бағаланатын	ескерілетін			
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	-	-	519,666,758	519,666,758	519,666,758
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	285,199	-	-	285,199	285,199
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер	-	462,928,893	-	462,928,893	462,928,893
Банктердегі шоттар мен депозиттер	-	-	134,264,929	134,264,929	134,264,929
Клиенттерге берілген кредиттер					
Корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер	14,841	-	431,437,154	431,451,995	430,973,155
Бөлшек клиенттерге берілген кредиттер	-	-	931,268,783	931,268,783	881,275,731
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар					
Мемлекеттік облигациялар	-	-	153,977,236	153,977,236	153,357,481
Даму банктерінің облигациялары	-	-	4,647,029	4,647,029	4,577,540
Корпоративтік облигациялар	-	-	4,351,422	4,351,422	4,229,424
Басқа қаржылық активтер	716,083	-	10,693,663	11,409,746	11,409,746
	1,016,123	462,928,893	2,190,306,974	2,654,251,990	2,602,968,856
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары	134,362	-	-	134,362	134,362
Банктердің шоттары мен депозиттері	-	-	20,316,541	20,316,541	20,316,541
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	-	-	32,226,575	32,226,575	31,927,091
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	-	-	2,143,970,516	2,143,970,516	2,136,148,868
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	-	8,273,979	8,273,979	7,618,221
Шығарылып реттелген борыштық бағалы қағаздар	-	-	64,644,603	64,644,603	74,768,985
Өзге де тартылған қаражаттар	-	-	72,984,547	72,984,547	72,984,547
Басқа қаржылық міндеттемелер	-	-	16,393,281	16,393,281	16,393,281
	134,362	-	2,358,810,042	2,358,944,404	2,360,291,896

Әділ құнды бағалау активті сату кезінде алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операция жағдайында міндеттемені беру кезінде төленетін бағаны анықтауға бағытталған. Дегенмен белгісіздік факторын, сондай – ақ пайдаланылған пайымдаулардың субъективтілігін ескере отырып, әділ құн активтер дереу іске асырылатын және міндеттемелер реттелетін құн ретінде қарастырылмауы керек.

Белсенді нарықтарда тізімделген қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құны нарықтық баға белгілеулеріне немесе дилерлік баға белгілеулеріне негізделген. Барлық басқа қаржы құралдары үшін Банк бағалау әдістерін қолдана отырып, әділ құнды анықтайды.

Бағалау әдістерінің мақсаты активтерді сату немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында міндеттемелерді беру бойынша ұйымдастырылған нарықта жүзеге асырылатын операцияның бағасын көрсететін әділ құнды бағалау тәсіліне қол жеткізу болып табылады.

Бағалау әдістеріне таза ағымдағы құнын бағалау және ақша ағындарын дисконттау модельдері және нарықтық баға белгілеулері белгілі ұқсас құралдармен салыстыру кіреді. Бағалау үшін пайдаланылатын пайымдаулар мен деректерге тәуекелсіз және базалық сыйақы мөлшерлемелері, кредиттік спрэдтер және дисконттау мөлшерлемелерін, акциялар мен облигациялардың баға белгілеулерін және валюта бағамдарын бағалау үшін қолданылатын басқа түзетулер жатады. Бағалау әдістері нарықтың тәуелсіз қатысушылары анықтайтын есепті күндегі жағдай бойынша қаржы құралының құнын көрсететін әділ құнды анықтауға бағытталған.

Банк стандартты және қарапайым қаржы құралдарының әділ құнын анықтау үшін кеңінен танылған бағалау модельдерін пайдаланады, мысалы, пайыздық және валюталық своптар, тек Жалпыға қол жетімді нарықтық деректерді пайдаланады және басшылықтың пікірлері мен бағалауларын қажет етпейді. Бақыланатын баға ұсыныстары мен модельдердің бастапқы деректері әдетте нарықта айналымдағы борыштық және үлестік бағалы қағаздар, биржада айналымдағы туынды құралдар және пайыздық своптар сияқты қарапайым биржадан тыс қаржы құралдары үшін қол жетімді.

Неғұрлым күрделі құралдар үшін Банк өзінің бағалау модельдерін қолданады. Осы модельдерде қолданылатын кейбір немесе барлық маңызды деректер жалпыға қол жетімді нарықтық деректер болмауы мүмкін және нарықтық баға белгілеулерден немесе ставкалардан немесе пайымдаулар негізінде қалыптасқан бағалардан туындауы мүмкін. Бағалануы бақыланбайтын нарықтық деректерді пайдалануға негізделген құралдардың мысалы ретінде белсенді нарық жоқ кейбір кредиттер мен бағалы қағаздар болуы мүмкін.

Басшылық қаржы құралдарының әділ құнын бағалау үшін келесі болжамдарды қолданады:

- корпоративтік клиенттерге берілген кредиттер мен бөлшек клиенттерге берілген кредиттер бойынша болашақ ақша ағындарын дисконттау үшін тиісінше 7.26 – 17.81% және 5.14 – 35.06% дисконттау мөлшерлемелері пайдаланылды (2023 жылғы 31 желтоқсан: тиісінше 5.67 – 18.73% және 4.04 – 38.72%);
- клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттерінің әділ құны шамамен баланстық құнға тең, өйткені салымшылар өз қаражаттарын қысқа мерзімде алып қоя алады;
- реттелген облигациялардың нарықтық құнын анықтау үшін Қазақстан қор биржасының кірістілік қисығы және Bloomberg жариялаған өтеу мерзіміне түзетілген Банктің рейтингі үшін кредиттік спрэд сияқты барлық бақыланатын бастапқы деректерді пайдалана отырып, капиталды ұлғайту моделі пайдаланылды.

Әділ құнды бағалау қаржы құралын осындай мәміле жасағысы келетін, бір-бірінен тәуелсіз тараптар арасында айырбастауға болатын құнды дәл анықтауға бағытталған. Дегенмен белгісіздік факторын, сондай-ақ пайдаланылған пайымдаулардың субъективтілігін ескере отырып, әділ құн активтерді дереу іске асыруға және міндеттемелерді өтеуге болатын құн ретінде қарастырылмауы керек.

(б) Әділ құнды бағалау иерархиясы

Банк көрсетілген бағалауларды қалыптастыру кезінде пайдаланылатын деректердің маңыздылығын ескеретін әділ құнды бағалаудың мынадай иерархиясын пайдалана отырып, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылмаған есепте көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнын бағалайды:

- 1-деңгей: бірдей қаржы құралдарына қатысты белсенді нарықтағы баға белгілеулер (түзетілмеген).
- 2-деңгей: тікелей (яғни баға ұсыныстары) немесе жанама (яғни баға ұсыныстарынан алынған деректер) қол жетімді нарықтық деректерге негізделген бағалау әдістері. Бұл санат мыналарды пайдалана отырып бағаланатын құралдарды қамтиды: ұқсас құралдар үшін белсенді нарықтардағы нарықтық баға белгілеулер, Белсенді ретінде қарастырылмайтын нарықтардағы бірдей немесе ұқсас құралдар үшін нарықтық баға белгілеулер немесе барлық пайдаланылатын деректер тікелей немесе жанама түрде бақыланатын нарықтық деректерге негізделетін бағалаудың басқа әдістері.
- 3-деңгей: бақыланбайтын нарықтық деректерге негізделген бағалау әдістері. Бұл санатқа бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген ақпаратты пайдалана отырып бағаланатын құралдар кіреді, мұндай бақыланбайтын деректер құралды бағалауға айтарлықтай әсер етеді. Бұл санатқа ұқсас құралдарға арналған баға белгілеулер негізінде бағаланатын құралдар кіреді, оларға қатысты құралдар арасындағы айырмашылықты көрсету үшін елеулі бақыланбайтын түзетулерді немесе пайымдауларды пайдалану талап етіледі.

Бұдан әрі кестеде әділ құн иерархиясының деңгейлері бөлінісінде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы құралдарына жүргізілген талдау келтірілген:

мың теңге	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары				
- Туынды активтер	1,836,970	-	-	1,836,970
- Туынды міндеттемелер	(1,063,209)	-	-	(1,063,209)
- Корпоративтік акциялар	758,742	-	-	758,742
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер				
- Борыштық құралдар мен тұрақты кірістілігі бар өзге де құралдар	365,531,985	338,464,184	451,750	704,447,919
Клиенттерге берілген кредиттер	-	-	15,947	15,947
Басқа қаржылық активтер	-	-	656,460	656,460
	367,064,488	338,464,184	1,124,157	706,652,829

Бұдан әрі кестеде әділ құн иерархиясының деңгейлері бөлінісінде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн бойынша көрсетілетін қаржы құралдарына жүргізілген талдау келтірілген:

мың теңге	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлығы
Өзгерістері кезең ішіндегі пайда немесе залал құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша бағаланатын қаржы құралдары				
- Туынды активтер	93,000	-	-	93,000
- Туынды міндеттемелер	(134,362)	-	-	(134,362)
- Корпоративтік акциялар	192,199	-	-	192,199
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер				
- Борыштық құралдар мен тұрақты кірістілігі бар өзге де құралдар	153,617,786	308,039,747	1,271,360	462,928,893
Клиенттерге берілген кредиттер	-	-	14,841	14,841
Басқа қаржылық активтер	-	-	716,083	716,083
	153,768,623	308,039,747	2,002,284	463,810,654

Нарықтың төмен өтімділігіне байланысты басшылық белсенді нарықтардағы баға белгілеулер, оның ішінде Қазақстан қор биржасында баға белгіленетін мемлекеттік бағалы қағаздар үшін қолжетімсіз деп санайды. Тиісінше 2024 және 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл қаржы құралдарының бағаланған әділ құны бақыланатын нарықтық деректерді пайдаланумен байланысты бағалау әдіс нәтижелеріне негізделген.

Бастапқы тану кезінде бақыланбайтын бағалау мәндерінің арасындағы айырмашылықтар

Көптеген жағдайларда бағалау әдістері негізделген барлық маңызды бастапқы деректер толығымен қол жетімді, мысалы, валюта нарығындағы ұқсас мәмілелер туралы ақпарат негізінде. Барлық бастапқы деректер байқалмайтын жағдайларда, мысалы, есепті күндегі жағдай бойынша тәуекелдің ұқсас сипаттамалары бар байқалатын мәмілелердің болмауына байланысты, Банк тек бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген бағалау әдістерін пайдаланады, мысалы, кейбір негізгі қаржы құралдарының құбылмалылығы, мәмілелерді тоқтату кезеңдеріне қатысты күтулер. Егер бастапқы тану кезінде әділ құн белсенді нарықтағы баға белгілеулермен расталмаса немесе тек бақыланатын бастапқы деректер пайдаланылатын бағалау әдістеріне негізделмесе, бастапқы тану кезіндегі әділ құн мен мәміле бағасы арасындағы кез келген айырмашылық пайда немесе залал құрамында дереу көрсетілмейді, бірақ болашақ кезеңдерге ауыстырылады (3 (г)(v)-ескертпе).

Кестеде 2024 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін әділ құн иерархиясының 3-деңгейіне жатқызылған әділ құн бағалары арасындағы салыстыру келтірілген.

	3-деңгей
	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер
	Тұрақты кірістілігі бар қарыз құралдары
	2024 ж.
мың теңге	
Жыл басындағы қалдық	1,271,360
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен жасалатын операциялардың таза пайдасы	2,334,305
Пайыздық кірістер	184,141
Өтеу	(4,545,192)
Купонды өтеу	(337,211)
Бағамдық айырмашылықтар мен басқа өзгерістер	1,544,347
Жыл соңындағы қалдық	451,750

Кестеде 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін әділ құн иерархиясының 3-деңгейіне жатқызылған әділ құн бағалары арасындағы салыстыру келтірілген.

	3-деңгей
	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржылық активтер
	Тұрақты кірістілігі бар қарыз құралдары
	2023 ж.
мың теңге	
Жыл басындағы қалдық	7,621,570
1-деңгейден аудару	(405,104)
Басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдарымен жасалатын операциялардың таза шығыны	(5,908,546)
Пайыздық кірістер	219,521
Бағамдық айырмашылықтар мен басқа өзгерістер	(256,081)
Жыл соңындағы қалдық	1,271,360

Банк әділ құнды бағалау барабар деп санаса да, әр түрлі әдістер мен пайымдауларды қолдану әділ құнды әр түрлі бағалауға әкелуі мүмкін.

Бағалау әдістері және айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер

Төмендегі кестеде әділ құн иерархиясының 3-деңгейі үшін әділ құнды бағалау әдістері, сондай-ақ елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер берілген.

Әділ құны бойынша бағаланатын қаржы құралдары

Қаржы құралының түрі	Бағалау әдісі	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер мен әділ құнды бағалау арасындағы байланыс
Борыштық құралдар және тұрақты кірістілігі бар өзге де құралдар	Нарықтағы ұқсас облигациялардан алынған бақыланатын параметрлер	Белсенді нарықтың болмауына байланысты жеңілдік 18%	Есептелген әділ құн өседі (азаяды), егер: – белсенді нарықтың болмауына байланысты дисконт төмен (жоғары) болса

Келесі кестеде әділ құнды бағалау жатқызылған әділ құн иерархиясының деңгейлері бөлінісінде 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржы құралдарына жүргізілген талдау ұсынылған.

мың теңге	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлық әділ құны	Барлық баланстық құны
Активтер					
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	-	632,686,811	-	632,686,811	632,686,811
Банктердегі шоттар мен депозиттер	-	147,195,660	-	147,195,660	147,195,660
Клиенттерге берілген кредиттер	-	1,295,600,897	102,278,278	1,397,879,175	1,482,464,774
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	51,913,047	28,486,069	101,383	80,500,499	83,482,980
Міндеттемелер					
Банктердің шоттары мен депозиттері	-	25,402,755	-	25,402,755	25,402,755
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	-	212,952,674	-	212,952,674	212,452,958
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	-	2,286,454,454	-	2,286,454,454	2,288,633,132
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	8,107,570	-	8,107,570	8,270,821
Шығарылып реттелген борыштық бағалы қағаздар	-	82,794,973	-	82,794,973	66,491,096
Өзге де тартылған қаражаттар	-	74,662,871	-	74,662,871	74,662,871

Келесі кестеде әділ құнды бағалау жатқызылған әділ құн иерархиясының деңгейлері бөлінісінде 2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн бойынша бағаланбайтын қаржы құралдарына жүргізілген талдау ұсынылған.

мың теңге	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Барлық әділ құны	Барлық баланстық құны
Активтер					
Ақша қаражаттары мен олардың эквиваленттері	-	519,666,758	-	519,666,758	519,666,758
Банктердегі шоттар мен депозиттер	-	134,264,929	-	134,264,929	134,264,929
Клиенттерге берілген кредиттер	-	1,268,400,096	43,833,949	1,312,234,045	1,362,705,937
Амортизацияланған құны бойынша есепке алынған инвестициялар	49,985,448	110,161,038	2,017,959	162,164,445	162,975,687
Міндеттемелер					
Банктердің шоттары мен депозиттері	-	20,316,541	-	20,316,541	20,316,541
«Репо» мәмілелері бойынша кредиторлық берешек	-	31,927,091	-	31,927,091	32,226,575
Клиенттердің ағымдағы шоттары мен депозиттері	-	2,136,148,868	-	2,136,148,868	2,143,970,516
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	7,618,221	-	7,618,221	8,273,979
Шығарылып реттелген борыштық бағалы қағаздар	-	74,768,985	-	74,768,985	64,644,603
Өзге де тартылған қаражаттар	-	72,984,547	-	72,984,547	72,984,547